

PA SLOVENSKI GLAS?

Pred dnevi je v italijanskem parlamentu prišlo do glasovanja o zaupnici novi Berlusconijski vladi. Ta je prejela seveda večinsko podporo tako v poslanski zbornici kot v senatu. V debati je prišla do izraza neobčutljivost nove vlade za vprašanja manjšin. V razpravi so zlasti parlamentarni predstavniki Južnotirolske ljudske stranke (v senatu Peterlini, v zbornici Brugger) iznesli nezadovoljstvo zaradi molka o manjšinah. V republiki je nato predsednik vlade, in to šele v poslanski zbornici, izrazil misel o narodnih manjšinah in njih zaščiti.

Že dolga leta nazaj so vladni predsedniki na svojem nastopu v parlamentu omenjali manjšinsko vprašanje. To je veljalo tudi za slovensko zaščito, ko so predsedniki vlad Colombo, Andreotti, Forlani in še kdo, zagotavljali v uvodnem nastopu zanimanje tudi za našo manjšino. Sedaj je do zaščitnega zakona le prišlo. Treba se bo samo boriti, da se bodo njegova določila uresničevala.

V zadnji debati v parlamentu je sicer od strani novega predsednika vlade omenba manjšin sicer prišla. Berlusconi je v bistvu zelo na splošno dejal, da bo vlada upoštevala jezikovne oz. narodne manjšine. To je ohlapna, a mislim, vseeno obvezujoča izjava. Katere manjšine pa so so v debati v parlamentu sploh oglasile? Kot smo že omenili, so to bili predvsem predstavniki Južnotirolske SVP in valdostanske stranke. Pravilno so ti manjšinski parlamentarci izpostavili svoja vprašanja. Pa Slovenci? Kot znano, novoizvoljeni slovenski senator Budin sploh ni nastopil v debati. To je sicer že dolgoletna tradicija na italijanskih levičarskih strankah izvoljenih slovenskih parlamentarcev. Od poslanke Bernetič dalje, ki pa je bila edina, ki je v poslanski zbornici pozdravila tudi v slovenskem jeziku, mimo poslancev oz. senatorjev Škerka, Gerbčeve, Spetiča, Bratine in Volčiča, vsi ti niso mogli ali smeli v tako važni razpravi, kot je zaupnica vladi, sploh nastopiti. In danes? Kaj se tudi v okviru Oljke ne more tu slišati slovenski glas?

Kaj pa sploh dela slovenski senator? Ni bila to prva prilika za to, da opozori novo vlado na nujnost takojšnje uresničitve (poleg sestave paritetnega odbora) zaščitnega zakona za Slovence v Italiji? Zakaj pa so ga sicer slovenski volivci volili?

Kje sta danes duh in tradicija nekdanjih slovenskih predvojnih poslancev v rimskem parlamentu (Podgornik, Vilfan, Šček, Besednjak), ki so kot slovenski poslanci lipove vejice in z njo povezane južnotirolske planike v Rimu, in to v najhujših časih fašizma in pred samim Mussolinijem zahtevali naše pravice in se zanje neomajno borili?

Pričakujemo, da bo tudi Slovenija, zlasti sedaj ob desetletnici osamosvojitve in odločno povečanem mednarodnem ugledu (po vrhu Bush-Putin na Brdu in Schröderjevem govoru v Ljubljani) lahko vedno bolj jasno in glasno podpirala svoje manjšine v Avstriji, Italiji in na Madžarskem.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

Šele kot član naroda in njegove kulture postaja človek resnična duhovna in moralno odgovorna oseba. Mirno in varno družbeno okolje, okolje, v katerem je mogoče živeti brez občutka ogroženosti in kjer se ni treba nikogar bati, je neprecenljive vrednosti. V miru in varnosti postaja človek ustvarjalni, svojo duhovno moč uporablja za kulturne in druge duhovne stvaritve, samo v miru in vsaj sorazmernem materialnem blagostanju lahko cvetijo umetnosti, znanost in druge oblike človekove ustvarjalnosti.

DR. ANTON STRES NA BREZJAH MED MAŠO
OB 10-LETNICI OSAMOSVOJITVE SLOVENIJE

OB DESETI OBLETNICI OSAMOSVOJITVE SLOVENIJE

S PONOSOM NAPREJ!

ALOJZ TUL

Pred desetimi leti v tem času se je Slovenija osamosvojila kot samostojna republika od socialistične zvezne Jugoslavije. Dogajanja okrog tega zgodovinskega dejanja so znana in jih tu ne bomo obnavljali. Ostaja pa dejstvo, da je s tem slovenski narod končno uresničil svoj večstoletni sen o lastni državi, zlasti po letu 1848, pomladi narodov, v okviru avstroogrške državne tvorbe, ko takratni slovenski razumniki izoblikujejo politični program Zedinjene Slovenije, ki se nato predaja iz roda v rod in sproti dopolnjuje skladno s političnim dogajanjem v Srednji Evropi. Omeniti je še treba, da je gibanje za Zedinjeno Slovenijo zajelo Slovence v vseh avstrijskih pokrajinah in tako postalo tisto politično gibanje, ki je navkljub drugim razlikam bolj ali manj zavestno vodilo Slovence, da so dosegli končni cilj pred desetimi leti.

Iz tega izhaja, da odločitev za samostojno državo ni bila sad trenutnega razpoloženja, temveč dolga doba dozorevanja, ki je šla skozi tudi dve sve-

tovalni vojni in razgibano povojno obdobje. Zato so Slovenci pred desetimi leti tako strnjeno in prepričano izkoristili priložnost za uresničitev tega, kar so

imeli za bistveno za narodno ohranitev in njegov naravni razvoj v enokopravnem položaju z drugimi narodi.

STRAN 2

PO DRUGEM KROGU VOLITEV NA TRŽAŠKEM

POPOLNA ZMAGA DESNE SREDINE

IVAN ŽERJAL

Drugi krog upravnih volitev je prinesel pomembno zmago desnosedinskega zavezništva Doma svoboščin na Tržaškem, kjer je zavzel tako tržaško občino kot pokrajino, medtem ko je desnica v Miljah zmagala že v prvem krogu. Tako bosta novi tržaški župan Roberto Dipiazza, novi predsednik tržaške pokrajine pa Fabio Scoccimarro. Leva sredina se je sicer uveljavila v Trzihu in Pordenonu, prav gotovo pa ta njena zmaga tudi po odmevnosti v italijanskem vsedravnem tisku ne dosega uspeha desnice, ki bo vsaj za pet let vladala Trstu, pokrajini in Miljam. Vsi ocenjevalci se strinjajo, da se je končalo t.i. "Illyjevo obdobje", ko je občini Trst skoraj osem let vladala leva

sredina z županom Riccardom Illyjem na čelu. Illy, ki je bil na nedavnih parlamentarnih volitvah izvoljen v poslansko zbornico, si je tudi na upravnih volitvah prizadeval, da bi zmagala leva sredina. V bistvu je sam predlagal levosredinskega kandidata za tržaškega župana, Federica Pacorinija, nato pa se kandidiral tako v tržaški občinski kot pokrajinski svet. Njegov ugled pa ni zadostoval za zmago Oljke, Illyjeve liste in drugih skupin v levi sredini. Sedaj bodo lep del Tržaške upravljali Dipiazza, Scoccimarro in miljski župan Lorenzo Gasperini. Kako bodo upravljali, je še neznanka, kakor je tudi neznanka, v kolikšni meri bodo samostojni v svojih izbirah, če upoštevamo vpliv tradicionalnih tržaških liberalno-nacionalnih krogov.

Vzroke za poraz leve sredine bodo pristojni analizirali v prihodnjih dneh in tednih. Nekaj smo že slišali na nedavnem večeru Društva slovenskih izobražencev, kjer so govorili slovenski izvoljeni predstavniki. Nedvomno gre tu za večjo sposobnost komunikacije, ki jo je imela desnica, ki je lahko računala tudi na dolgoročni efekt svoje zmage na nedavnih parlamentarnih volitvah.

Županski kandidat Doma svoboščin Roberto Dipiazza je nedvomno zelo močna in komunikativna osebnost: šel je med ljudi, se rokoval z njimi, prisluhnil njihovim vsakdanjim resničnim in namišljenim težavam, na katerih je v prvi vrsti gradil svojo volilno kampanjo. Spremljal ga je tudi sloves do brega upravitelja iz časa, ko je županov Miljam, pa čeprav je marsikdo opozarjal - resnici na ljubo ne preveč glasno - na napake in slabosti njegove uprave.

STRAN 2

ITALIJANSKA POLITIKA

ALI SE BO BERLUSCONI OBDRŽAL PET LET?

Vlada ministrskega predsednika Silvia Berlusconijskega je prejšnji teden prejela zaupnico v obeh vejah parlamenta in je torej polnomočna. Obe glasovanji sta dokazali, da je vladna večina enotna, iz česar bi smeli sklepati, da obstajajo pogoji za vladanje do konca petletnega mandata. Vlada je na prvi seji razpravljala predvsem o metodi dela, nihče se baje ni dotaknil kakega stvarnega problema. Bila je le potrjena volja, da bo vlada čimprej začela sprejemati vse, kar je potrebno, da se pričnejo reševati tiste programske točke, ki bodo predmet pozornosti v prvih 100 dneh po prejeti zaupnici v parlamentu. O teh programskih točkah smo veliko slišali med vsi volilno kampanjo in še več mesecev prej. Govor pa je bil predvsem o t.i. "devoluciji", to je prenosu oblasti od države na dežele, o odpravi davka na darilne pogodbe in na dedovanje, o davčnih olajšavah za podjetja, ki vlagajo kapital za krepitev njegovega delovanja, za prekinitve veljavnosti pred kratkim odobrene šolske reforme oziroma njenega dela itd. Za tako imenovano "devolucijo" je pristojen predvsem minister Umberto Bossi, čigar politična stranka (Severna liga) pa je izšla iz volilnega boja tako rekoč zdesetkana, saj ni prestopila petodstotnega volilnega praga. To pomeni, da ima v parlamentu toliko zastopnikov, kolikor jih je bila pred volitvami določila volilna pogodba med strankami "Doma svoboščin". Volilni izidi pa so neovržno dokazali, da je Jug volil predvsem Berlusconijsko in v manjši meri tudi Finija, kar je posredno reševalo predvsem Bossija, ki mu je naten del volivcev na Severu tokrat obrnil hrbet. Severno ligo so torej tokrat reševali Južnjaki, na katere so desetletja letele Bossijeve strelice. Bo to zadosten razlog, da se v prihodnosti prepriči, kar se je pripetilo prvi Berlusconijski vladi? Ta se je, kot vemo, razšla predvsem zaradi Severne lige, ki je ni več podpirala od zunaj v parlamentu.

DI / STRAN 2

02 Janez Povše
SLOVENIJA, GLEJ

02 Breda Susič
V MAKEDONIJI ŠE VRE

03 Danijel Devetak / intervju
P. SILVO ŠINKOVEC

06 Jurij Paljk
"SLOVENIJA JE URESNIČITEV SANJ"

07 Iva Koršič
ODRSKE LUČI SPET NA MAVHINJSKEM TRGU

08 odv. Jože Škerk
SLOVENŠČINA V KOŠ?

13 Marjan Drobež
POMEMBEN DELEŽ CERKVE PRI OSAMOSVOJITVI

14 Damjan Hlede
UPRAVNA ODGOVORNOST PRAVNIH OSEB

14 OBČNI ZBOR SDGZ: NOVIM IZZIVOM NAPROTI

15 Marjan Drufovka
OBČNI ZBOR ŠPORTNEGA ZDRUŽENJA OLYMPIA

SVET OKROG NAS

S 1. STRANI

S PONOSOM

Zato je neosnovana trditve nekaterih tujih politikov, da se je Slovenija pri tem ravnala sebično in prenašljeno, kar nekateri, četudi zelo maloštevilni, mehanično še danes ponavljajo.

Osamosvojitve Slovenije je v takratnih političnih razmerah pomenila nekaj novega oz. presenetljivega tako za ostale narode in narodnosti Jugoslavije, razen seveda hrvaškega, za najbližje sosedo, Evropo in ostali svet. Po mirovni konferenci l. 1947 v Evropi ni bilo vojn in tudi ne oblikovanja novih držav. To stanje je potrdila znana Helsinška konferenca leta 1975, na kateri so državniiki med drugim osvojili načelo o nedotakljivosti obstoječih meja v Evropi. Slovenskemu zgledu sta sledili Hrvaška (po hudem spopadu z jugoslovansko vojsko) in Makedonija. Krvavo se je zapletlo v Bosni in Hercegovini.

Od odmevov v sosednjih državah naj omenimo Avstrijo in Italijo. Avstrija ni imela posebnih pomislekov glede priznanja neodvisnosti Slovenije in si je pri tem predstavljal neke vrste njenega pokrovitelja. Drugače je bilo z Italijo. Takratni zunanji minister De Michelis je namreč nasprotoval razkroju zvezne Jugoslavije in je osamosvojitve Slovenije označil za sebično dejanje. Vendar je Italija med prvimi evropskimi državami priznala Slovenijo po izteku znanega dogovora sredi januarja 1992. V to je bila politično primorana, ker je pred tem Slovenijo priznal Vatikan in tako praktično drugim izničil manerski prostor za zavlačevanje priznanja. Nastali pa so nato problemi v odnosih med Italijo in Slovenijo, povezani z Osimskimi sporazumi, katerih revizijo je zahtevala italijanska desnica, ki jo je nato še dodatno razburilo uradno priznanje nasledstva Slovenije v 51 mednarodnih pogodbah med Italijo in Jugoslavijo, med katerimi tudi Osimski sporazum o dokončni ureditvi meja in drugih vprašanjih.

V Italiji leta 1993 pride na oblast vlada desnorsredinske usmeritve pod predsedstvom Berlusconi, ki je prislunhla zahtevi istrskih optantov po vrnitvi t.i. zapuščenih imovin, tako da je imela Slovenija težak položaj do l. 1994, ko je Berlusconijeva vlada odstopila. Pogajanja z naslednjimi vladami so privedla do Solanovega kompromisa, ki je Sloveniji odprl vrata pri združevalnem procesu v Evropo. Nedavna zmaga Berlusconijeve

desnosredinske koalicije bi utegnila pogreti stara vprašanja, vendar po prvih izjavah novega ministra kaže, da tega ne bo storila, ker so se v tem času splošne razmere močno spremenile ter ni mogoče več zaustavljati integracijskih procesov pridruževanja novih držav k EU, med katerimi prednjači prav Slovenija.

To novo ozračje je občutiti tudi pri nas, kar dokazujejo številni dogodki in pojavi iz zadnjega obdobja, ki jasno govorijo, da na poti medsebojnega sodelovanja skoro ni več poti nazaj. Pomislmo samo na povezavo med tržaskim in koprskim pristaniščem, na načrte za posodobitev železniških povezav, odpiranja Slovenije gospodarstvu zahodnih sosed in razgibanje trgovinsko izmenjavo na vseh področjih.

Končno moramo omeniti tudi bolj odprto gledanje na vlogo narodnih manjšin. Z odobritvijo zaščitnega zakona za našo manjšino je Italija ujela zadnji vlak in tako sebe in Slovenijo rešila iz velike zadrege.

Prejšnje dni je bila v Ljubljani slovesna proslava 10. obletnice samostojnosti, na kateri je bil glavni govornik predsednik republike Milan Kučan, ki je poudaril temeljne točke nelahkega procesa, ki je pripeljal Slovenijo do svobode in neodvisnosti. Kot gost pa je spregovoril nemški kancler Gerhard Schröder, ki je v zelo pohvalnih besedah potrdil vlogo Slovenije v tem procesu in se še posebej zavzel za njen vstop v EU in NATO.

S 1. STRANI

BERLUSCONI

Opozicija se, kot vse kaže, še ni opomogla od poraza na državnozbornih volitvah. Če za trenutek pozabimo na Bertinottijske komuniste, ki pa gotovo imajo del odgovornosti za poraz levosredinske volilne koalicije, moramo ugotoviti, da je poraz hudo prizadel zlasti Leve demokrate, torej najmočnejšo stranko v levosredinski volilni koaliciji. Levi demokrati so na volitvah znatno nazadovali, kar je za naslednike nekdanje močno in odlično organizirane KPI skoraj nerazumljivo. Kje so časi, ko so italijanski komunistični veljaki kar iz rokava stresali nauke, sodbe, rešitve za vsa vprašanja? Zdaj pa se dogaja, da se posamezni veljaki med seboj prepirajo, se grizejo, si drug drugemu kopljejo jama, se skratka vedejo kot toliko obrekovanii "malomeščani"! Dokler opozicija ne bo strnila svojih vrst in

se zlasti ne bo otresla ljubosumnja ter ne bo pošteno uredila odnosov s svojimi zavezniki na politični sredini, se Berlusconi, vsaj s te strani, ne bo treba bati za prihodnost svoje vlade.

Toda usoda vlade ni odvisna le od političnih strank, temveč tudi od kopice drugih dejavnikov, kot so civilna družba, sindikati, različne družbenogospodarske sile, svobodni poklici, kultura itd. Kdor vlada, ima namreč opraviti z živimi celicami, z ljudmi, ki so živa bitja in ne le figure na šahovnici, ki jih podjetnik-gospodar premika v skladu s svojimi materialnimi interesi. "Demokracija ne obstaja samo v tem - smo pred več leti brali v ugledni italijanski reviji -, da imamo institucije, parlament, volitve, poslance. Obstaja tudi v tem, da imamo ustrezno miselnost, ustreznega duha, česar vsega se navzameš z leti, desetletji, stoletji. Demokratično ljudstvo se je naučilo krotiti svoje nagone, svojo jezo, svojo sebičnost, svojo nasilnost. Naučilo se je krotiti maščevalnega duha, spoštovati vrednote drugih, tudi vrednote nasprotnikov. Demokracija je skratka intelektualna in moralna pridobitev".

Na začetku smo se vprašali, če se bo Berlusconijeva vlada obdržala do konca petletnega mandata. Glede na to, kar smo navedli, bi odgovor lahko bil pritrdilen. Mnogo bo seveda odvisno tudi od zunanjepolitičnega dogajanja, začeni z vrhom industrijsko najbolj razvitih držav (G8), ki bo prihodnji mesec v Genovi in proti kateremu se vneto pripravlja vse t.i. "ljudstvo iz Seattle". K temu je treba takoj dodati še širitev EU na Vzhod, vstop novih držav v NATO, stanje na Bližnjem vzhodu, kočljiv položaj na Balkanu itd. Tudi ti dejavniki utegnejo še kako vplivati na življenje ali padec vsake vlade, tudi Berlusconijeve.

S 1. STRANI

SLOVENSKI GLAS?

Slovenci v Italiji danes sicer, očitno, izvolimo svojega predstavnika v rimski parlament. Jasno pa je, da ni vseeno kako ga izvolimo. Idealno bi bilo zajedno zastopstvo, kot ga imajo Italijani v Sloveniji in na Hrvaškem že po ustavi. S tem bi se morda izognili monopolu levice, ki se vse do danes očitno kaže! Vsekakor pa bi bilo treba volilne norme prilagoditi sedanjemu času. Vse to je že slovenska stranka tudi dosledno in jasno zagovarjala.

V MAKEDONIJI ŠE VRE

BREDA SUSIČ

Kljub večkrat nespoštovanemu premirju, ki so ga že pred dvema tednoma proglasile albanske uporniške skupine; kljub naporom za dosego političnega kompromisa med makedonskimi in albanskimi stranikami; in kljub sklepu sveta Severnoatlantskega zaveznitva, da v Makedonijo pošlje svoje vojake za nadzorovanje morebitne razorožitve albanskih upornikov, se je situacija v Makedoniji v minulem tednu hudo poslabšala. Politična pogajanja so zašla v slepo ulico. Visoki predstavnik za skupno varnostno in zunanjo politiko v EU Javier Solana se je večkrat mudil v Skopju, kjer se je pogovarjal z makedonskima predsednikoma države in vlade, Trajkovskim in Georgievskim, in predstavniki glavnih političnih strank obeh etničnih skupnosti. Makedonci so pogovore zamrzili, ker naj bi bile albanske stranke postavile makedonskim zahteve, ki jih slednje na nikakršen način niso hotele sprejeti. Prva sporna točka se je vrtela okrog zahteve po uvedbi funkcije pod-

predsednika vlade, ki bi bil albanske narodnosti in ki bi pri vladnih odločitvah imel pravico do veta. Druga zahteva je predvidevala ustanovitev druge veje parlamenta, ki bi bila sestavljena po narodnostnem ključu. Bistvo celotnega spora pa se tiče zahteve Albancev po spremembi državne ureditve, ki bi postala zvezna. Makedonci se s tem nikakor niso strinjali, češ da bi to načelo princip enotnosti države, in so zavrnili kar 80% albanskih predlogov. Izhoda iz začaranega kroga ni našel niti visoki evropski predstavnik Solana. Ta se je v nedeljo trudil tudi zato, da bi makedonska vojska in albanski uporniki dosegli premirje. Na območju Aračinova - vasi, ki je postala glavno oporišče upornikov - so se štiri dni bili hudi boji. V torek, 19. t.m., sta makedonska vojska in policija začeli akcijo za uničenje albanskih upornikov, pri kateri sta uporabljali vse razpoložljivo orožje. Med tednom so Albanci odprli novi fronti, in sicer severozahodno od Skopja, pri izviri Rašče, iz katerega se Skopje oskrbuje s pitno vodo,

in pri vasi Raduša. V petek so bili boji tudi na kriznih območjih pri Kumanovu, to je pri vaseh Slupčani in Orizari. Solana je v nedeljo zvečer proglasil premirje, ki je po virih CNN trajalo le nekaj ur, po drugih virih pa - v trenutku, ko pišemo - še drži. Aračinovo je 10 km oddaljeno od Kosova, zato so makedonske sile zahtevale umik upornikov po koridorju na Kosovo, in to potem, ko bi odložili orožje. Albanci pa so bili sprva pripravljeni le na odhod z območja Aračinova z orožjem vred, in to pod pogojem, da bi na območje prišli mednarodni opazovalci.

V ponedeljek so se zunanji ministri EU z makedonsko kolegico llinko Mitrevo v Luksembourgu pogovarjali o razmerah v Makedoniji. Petnajsterica je ponovila že izraženo razočaranje nad pomanjkanjem napredka v političnem dialogu ter strani pozvala, naj se odpovesta nasilju. Ministri so imenovali še ujnijnega predstavnika za Makedonijo, ki naj bi v Skopju Makedoncem in Albancem pomaglal razvijati politični dialog.

S 1. STRANI

ZMAGA DESNE

Leva sredina pa je bila bolj zadržana in - kar je za politične sile, ki se sklicujejo na navadnega, delovnega človeka, zelo napačno - precej elitna. Človek je imel vtis, da se volilna kampanja nekaterih določeni krogov, ki niso bili ravno blizu "ljudstvu". Učinkovitost posredovanja točk in smernic volilnega programa je bila tako manjša od pričakovanega. Vse skupaj pa je verjetno v marsikaterem volivcu ustvarilo vtis, da v bistvu med enim in drugimi ni velike razlike, in tako je ostalo doma kar 43 odstotkov volilnih upravičencev (skoraj 100.000 ljudi). Ni razloga, da si zakrivamo dejstvo, da tudi veliko število slovenskih volivcev ni šlo na

volišča, kar je verjetno odločilno vplivalo vsaj na izid pokrajinskih volitev. Tudi naši ljudje, ki sicer veljalo za volivce, ki so politično bolj osveščeni od sodržavljanov italijanske narodnosti, so ostali doma. Vzrokov za to je več: svoje je verjetno odigrala izbira kandidata, pa tudi določena nedoslednost, s katero je levosredinska večina obravnavala vprašanje pravic slovenske manjšine: pred kratkim je npr. nastala polemika v zvezi z javno rabo slovensčine v občini Devin-Nabrežina, ki jo upravlja leva sredina (o tem pišemo na drugem mestu), hudo kri so svojcas povzročile tudi lilyjeve okrožnice o rabi slovensčine, levosredinski tržaški županski kandidat Federico Pacorini pa se je tudi v tržaškem okolišu predstavljal z izključno italijanskimi lepaki. Če k temu

dodamo še občasne spore znotraj Oljke, še posebej med Slovensko skupnostjo in Levi-mi demokrati, je slika še bolj popolna.

V tržaškem in miljškem občinskem svetu ter v tržaškem pokrajinskem svetu bo sedelo osem slovenskih izvoljenih predstavnikov, ki bodo vsi v klopet opozicije. Prisljeni bodo najti skupen jezik, spričo dejstva, da tako v državi kot tudi v deželi, pokrajini, Trstu in Miljah vladajo nam neprijazne politične sile, kar se utegne še kako poznati pri izvajanju določil zaščitnega zakona. Predvsem pa se bodo morali potruditi, spet pridobiti na svojo stran volivce, ki so ostali doma. Seveda pod pogojem, da niso marsikateri naši ljudje že dokončno politično in idejno asimilirani.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

SLOVENIJA, GLEJ

Mlada slovenska država je praznovala desetletnico svojega obstoja. Kako hitro so minila ta leta in vendar kako je že daleč čas osamosvajanja in uresničevanja večstoletnih slovenskih sanj. Daleč je čas enkratnega zanosa, ko smo se vsi Slovenci čutili eno in se na ta način odločili za prelomen in zgodovinski korak. Bilo je tedaj tudi nekaj pomislekov, med njimi na prvem mestu grožnja vojne, kasneje pa negotovost, ali bo majhna država sploh lahko ekonomsko prežive-la. Oboje je samostojna Slovenija nad vsemi pričakovani prešla in zato smo dandanes upravičeno nase ponosni. Bil je to zares zanosen čas, čas nastajanja države, saj se je med nami uveljavila demokracija in nadomestila povojno enostrankarsko družbo. Na ta način so dobile polno domovinsko pravico vse življenjske in politične izkušnje, lahko so nastale politične stranke, ki so predstavljale in še predstavljajo vse slovenske različnosti združene z demokratičnimi volitvami v parlamentu. Če smo se kdaj pa kdaj nad politiko pritoževali, pri čemer je bilo pogostoma slišati glasove, da je bilo bolje prej, v prejšnji družbi, pa je jasno, da je prav demokracija tista, ki daje mladi državi vse razvojne možnosti tudi v prihodnosti. Volivci pač podeljujejo svojim političnim predstavnikom večjo ali manjšo moč, življenje nenehno prinaša novosti in zato popolnoma odprte volilne odločitve, to pa je zagotovilo, ki predstavlja

do kraja trden, zanesljiv in ploden družbeni temelj.

Zivljenje nenehno prinaša novosti in, ko želi-mo svoji matični državi Sloveniji kar najsrečnejšo roko pri vseh prihodnjih odločitvah, pri katerih hočemo po svojih močeh in pristojnostih sodelovati tudi vsi Slovenci, ki živimo izven državnih meja, imamo v mislih prav zadnje volitve, ki so na prvi pogled povedale in določile vse za dolgo časa naprej. Slovenci so namreč že dali vedeti, da jih bodo v prihodnje, in to ne samo na referendumu, zanimalo osnovne življenjske vrednote, da verjetno ni primerna enostranska sodba ali celo obsodba narodove preteklosti oziroma predstavnikov le ene strani ter da bodo vse bolj stopali v ospredje dejavniki socialne varnosti in pravičnosti, potem ko so bili napovedani ukrepi, ki naj bi morali istoimenske pridobitve nemara odkriti. Vse to dokazuje, da je prav slovenski narod sam vse bolj odločujoč snovalec razvoja lastne države ter da ni res, da se pusti slepo voditi zdaj temu in drugič spet drugemu. Slovenija torej postaja v vseh smislih evropska država in vse bolj sprejema v svojo vsakodnevno zavest tisto problematiko, ki je osrednjega pomena za ves razviti svet.

Slovenija je vsekakor izpolnila vsa pričakovanja, njena usoda je vse bolj v njenih rokah, to pa je tudi najboljša popotnica za desetletja in desetletja naprej.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,
INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL noviglas@tmedia.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL nglasts@tin.it

INTERVJU / P. SILVO ŠINKOVEC

BESEDA USTVARJA IN ODREŠUJE

DANIJEL DEVETAK

Zaplenjeno in oskrnjeno svetišče sv. Jožefa na Poljanah v Ljubljani je s posvetitvijo cerkve 5. novembra lani spet zaživelo in postalo znamenje, središče življenja, center za vzgojo staršev, pedagogov in mladih. P. Šinkovec, ali lahko opišete idejne smernice široko zastavljene duhovne in socialnega dela v prenovljenem pastoralnem središču?

Ljudska oblast je jezuitom l. 1949 odvzela cerkev svetega Jožefa na Poljanah v Ljubljani. Sedaj je vrnjena lastnikom. Z njo nastaja Duhovno središče sv. Jožefa (DSJ). Jezuiti razmišljamo, kako odговорiti na potrebe časa in Božji klic. Sveti Jožef nam je postavljen kot znamenje. Varuh svete družine nas vabi, da kaj storimo za družine in mlade, ki se pripravljajo za zakon. Jožef delavec nam je izziv, da smo bolj pozorni na socialno področje. Nazareški tesar s svojim skrivnostnim molkom in kontemplacijo žive Besede je tudi učitelj duhovnega življenja, zato želimo storiti čim več za duhovno rast ljudi, ki prihajajo v DSJ. Iz tega sledi, da se želimo posvetiti duhovnemu področju, družini in mladim, vzgoji ter socialnim vprašanjem in krščanski kulturi. Zavedamo se, da Cerkev ni sama sebi namen, marveč obstaja zaradi človeštva, da mu prinese Božje oznanilo in vtisne vanj dar Božje ljubezni.

V Duhovnem središču imajo svoj sedež gibanja Nazaret, Skupnost krščanskega življenja, Društvo katoliških pedagogov Slovenije in Najina pot. Če si sposodim besede sv. Pavla, lahko rečem, da vsi iščemo način, da se usposobimo za delo služnja, za izgradnjo Kristusovega telesa (Ef 4,12).

Težave z vračanjem objektov okrog svetišča, ki so se vlekle več let, se še niso končale.

Kaj pričakujete, da vam država še vrne?

Cerkev je bila vrnjena 1996, njena obnova (vrnitev v prvotno stanje) se končuje te mesece. Veseli smo, da je toliko obnovljena, da v njej lahko poletka bogoslužje in k sv. Jožefu z lahko romajo njegovi častilci. Ob cerkvi je hiša, kjer so živeli jezuiti in imeli svoje številne dejavnosti. Ta hiša je bila vrnjena leta 2000. V njej še vedno deluje filmski studio Viba film, s katerim imamo pogodbo, da se izseli oktobra 2002. V denacionalizacijskem postopku pa je še prvi slovenski dom za duhovne vaje, zgradba arhitekta Jožeta Plečnika. Šele letos, 2001, je bila prva obravnava, sledile bodo naslednje. Izgleda, da bo vračanje na stavbe bolj zapleteno. Jezuiti so jo zgradili na pobudo vernikov leta 1925. To je bil resnično duhovni center. V tem domu je svoje duhovne vaje opravljali tudi Giuseppe Roncalli, kasnejši papež Janez XXIII. Upam, da se bo tudi pri tej stvari izkazala pravičnost. Sicer pa tudi to vprašanje prepustimo Božji previdnosti. Če Bog želi, da bi tu delovali mi, bo že tako poskrbel in se bodo stvari uredile, kot je prav.

Ta največja ljubljanska cerkev zaenkrat še ni v celoti opremljena, čeprav je že taka, kot je, pravi biser tako v očeh ljubitelja umetnosti kot v očeh vernika, ki išče kraj, kjer bi se srečal z Gospodom. Urednik Družine Janez Gril je pred nekaj meseci ob predstavitvi slovenskega prevoda monografije o papeževih kapeli Odrešenikove Matere javno povedal, da jo bo s svojo dragoceno umetnostjo

Pater Silvo Šinkovec iz slovenske Družbe Jezusove je predvsem človek, ki iz velike ljubezni do Kristusa in svojega naroda ogromno dela za slovenske družine, mladino in izobražence. Poleg tega je teolog, magister psihologije in pedagog, svoje znanje je izpopolnjeval na vseučiliščih v Ljubljani, Rimu in Dublinu ter v številnih pastoralnih izkušnjah, katerih izzive vedno rad sprejema. Je urednik *Vzgoje*, revije za učitelje, vzgojitelje in starše, ter član slovenskih in mednarodnih strokovnih ustanov; od lanske jeseni je rektor Duhovnega središča sv. Jožefa na Poljanah v Ljubljani. Gre za narodno svetišče, največjo cerkev v prestolnici, ki je lani "vstala" z novimi močmi in bo kot duhovno središče v prihodnosti gotovo zaorala globoko ledino na več področjih verskega, kulturnega in družbenega življenja na Slovenskem. P. Šinkovcu se iskreno zahvalujemo za to, da si je vzel čas za naše bralce, ki mu bodo za marsikatero njegovo besedo gotovo hvaležni.

požlahtnil p. Marko Rupnik.

Notranjo opremo za cerkev sv. Jožefa je zasnoval že Jože Plečnik. Tik pred drugo svetovno vojno so po njegovih načrtih uspeli narediti prezbiterij. Ostali načrti niso bili uresničeni. Ker je bila notranost oblikovana po potrebah liturgije pred drugim vatikanskim cerkvenim zborom, danes iste opreme ne bomo postavili v cerkev. Res si želimo, da bi p. Marko Rupnik naredil v cerkvi mozaik. Za sedaj je to samo želja. Narediti bo potrebno načrt, ga ovrednotiti, preveriti, če je zamisel uresničljiva, in se potem dokončno odločiti. O tem morajo povedati pristojni ljudje svoje strokovno mnenje. Meni osebno bi bilo to všeč. V Ljubljani bi imeli čudovit mozaik, ki bi vernike vabil k molitvi in govoril o božji Ljubezni, ki se nam razodeva skozi zgodovino. Bi bilo to všeč tudi sobratom, vernikom, kulturnikom, politikom? Mogoče pa. S skupnimi močmi in pomočjo sv. Jožefa bi mogoče tudi tak projekt lahko izpeljali.

V Duhovnem središču sv. Jožefa skoraj deset let deluje gibanje Nazaret za krščansko prenovo družin. Kaj lahko poveste o njem in o vašem prizadevanju za vsestransko rast družin?

Verniki, ki so videli cerkev onečasteno, so se zavzeli in se pod vodstvom p. Böhma in p. Tomaža Podobnika začeli shajati. V stranski kapeli so imeli prvi liturgični prostor. Molili so za vrnitev cerkve, da bi ponovno lahko služila namenu, zaradi katerega je bila zgrajena. Ob tem, ko so se zbirali ob oltarju sv. Jožefa, so čutili njegovo povabilo, da svoje molitve usmerijo predvsem za družine. Temu so namenjena tudi romarska srečanja in celodnevno češčenje v kapeli Božjega usmiljenja.

Zelo pomembno je, da si prizadevamo za zdravje naših družin. V zdravi družini je dobra vzgoja, to pomeni, da mladi rastejo v zrele osebnosti, kar pomeni imeti zdravo družbo. Povsem soglašamo s svetim očetom, ki je v letu družine v *Pismu družinam* zapisal, da "je družina pot Cerkve". Poleg molitve imamo v Duhovnem središču tudi vikend priprav na zakon. To vsak mesec vodi p. Beno Lavrih. Metodo je prinesel iz Irske in se uveljavlja tudi pri nas. Poleg te priprave imajo mladi pari možnost tudi enoletne priprave na zakon. V DSJ delujejo štiri skupine šole za zakon. Ti se srečujejo vsakih štirinajst dni. Tudi gibanje Najina pot, ki združuje že skoraj 40 zakonskih skupin, ima sedež pri sv. Jožefu. Zakonci potrebujejo pomoč, da trdno živijo zakrament zakona.

Preko Društva katoliških pedagogov širimo model šole za starše. Tudi to je oblika, kako podpreti družine. Staršem želimo pomagati pri njihovem vzgojnem poslanstvu v različnih razvojnih obdobjih.

Pri vas ima svoj sedež tudi Društvo katoliških pedagogov Slovenije. Ali lahko na kratko opišete njegove dejavnosti pri vzgoji v strokovno in osebno zrele kristjane?

Društvo katoliških pedagogov Slovenije se je rodilo leta 1989 v želji, da bi se v njem povezovali katoličani, ki

delujejo na vzgojnem področju. Poleg ljubljanske skupine so se oblikovale še druge (Maribor, Celje, Murska Sobotka, Mozirje, Kočevje-Ribnica, Novo mesto, Kranj, Jesenice). Imamo pa tudi študentsko skupino bodočih pedagogov. Leta 1992 je Društvo postalo član evropskega združenja katoliških učiteljev (SIESC). Društvo ima več ciljev: prvi je povezovati učitelje, si deliti vrednote, izkušnje, znanje in veselje do istega poslanstva; drugi je strokovno poglobljanje: organiziramo predavanja, delavnice, seminarje, posvete; tretji je duhovna rast učiteljev: to se dogaja preko bogoslužja, molitve, duhovnih obnov in duhovnih vaj (že 13 let zapovrstjo organiziramo duhovne vaje v tišini prav za učitelje), osebnega duhovnega spremljanja; četrti cilj je specifično poslanstvo. Gre za možnost, da sooblikujemo slovensko šolo. Čutili smo, da je prav, da napišemo etični kodeks za učitelje. Ta je bil lepo sprejet in je prebudil veliko razmišljanj o učiteljskem poklicu. Organizirali smo dva mednarodna posveta. Začeli smo izdajati revijo *Vzgoja*. Naši seminarji za učitelje so usmerjeni predvsem v to, kaj učitelj lahko stori sam zase, da bi bolje opravljal svoje strokovno delo. Prepričani smo, da lahko učitelj z gotovo osebnostjo nudi učencem največ. Pri tem naj omenim seminar *Osebnostni dnevnik in etična razsežnost učiteljevega dela*. Žal je Zavod za šolstvo za naslednje šolsko leto prav ta dva seminarja izključil iz Kataloga stalnega strokovnega spopolnjevanja delavcev v vzgoji in izobraževanju.

Kako gledate na sodelovanje med posvečenimi in laiki na področju pedagogike?

Laiki so za pedagoško delo dobro pripravljeni, ponavadi s fakultetno izobrazbo. Duhovnikom večkrat manjka pedagoška izobrazba, imamo pa večjo biblično, teološko, filozofsko in duhovno izobrazbo. Če znamo poiskati skupne točke, resnično lahko pride do čudovitega sodelovanja. V dvanajstletnem sodelovanju z učitelji to lahko potrdim. Ogromno sem se naučil od njih, oni pa marsičesa od mene. Pa ne mislim le na verne, ampak tudi na neverne pedagoge, ki to delo opravljajo s srcem. Pred kratkim sem govoril z duhovnikom, ki mi je zaupal, da se bo udeležil šole za ravnatelje, ker ga čaka takšno delo. To je zelo dobro. Dobro bi bilo, da bi se raznih pedagoških posvetov udeleževalo več duhovnikov. Tudi duhovnik je vzgojitelj in znanje s pedagoškega področja bi mu prišlo prav. Osebno imam srečo, da sem bil najprej defektolog, potem teolog in nato še psiholog. Tako v sebi združujem tri poglede na človeka, ki pa je ena sama celota. Vsi trije pogledi se med seboj čudovito dopolnjujejo.

Kot urednik vsebinsko in oblikovno bogate revije *Vzgoja* govorite o izobrazbi, ki naj izriše notranji obraz človeka, o učitelju-romarju, ki ve za cilj, o učenju za človeka. Kakšen naj bi bil po vašem mnenju lik današnjega katoliškega vzgojitelja?

Ko govorimo o liku vzgojitelja, menim, da je najbolj pomembno, da je najprej on sam zrelo osebnost. S svojo osebnostjo nagovarja otroke in mla-

dostnike. Zrelost pomeni zdrav ritem življenja, uravnoteženost med delom in počitkom, med poučevanjem in samoizobraževanjem. Pomembno je gojiti trdne in trajne medosebne odnose. Kdor je sam človek odnosov, bo mogel vzgajati za zdrave odnose tudi mlade. Ponotrjena lestvica osebnih vrednot tudi določa zrelo osebnost. Gre za osebnost, ki ima svoje cilje, ki ve, zakaj živi, in mu je življenje neneh izziv. Gre za osebnost, ki je bogata tudi na duhovnem področju. Vse te in seveda še druge razsežnosti (strokovno znanje, metodična in didaktična priprava, izkušnje), pomagajo učitelju, da uspešno opravlja poklic tistega, ki izobrazuje, oblikuje obraz učencev, ki so mu zaupani. Kristjani pa imamo še svojega zasebnega učitelja, Kristusa. Utemeljeni in ukoreninjeni v Božji ljubezni moremo marsikaj razumeti in nuditi veliko opore, dati smernice, predvsem pa ljubiti tiste, ki so nam zaupani.

Revija *Vzgoja* obravnava pedagogiko, šolstvo, svet medijev, družinske vzloge, učenje dialoga, vzgojo za demokracijo, svet sodobne tehnologije itd. Napisali ste, da "globalizacija vodi v osiromašenje" in da upate v prepoved. V čem vidite semena te nove renesanse, zlasti na Slovenskem?

Res smo peto številko *Vzgoje* posvetili vprašanju globalizacije. Nekateri avtorji vidijo predvsem negativne posledice globalizacije za posameznika, drugi vidijo pozitivne vidike. Na oboje je potrebno računati. O novi renesansi govori Roberto Carneiro. Z njim smo objavili zanimiv pogovor. Ta človek veliko dela za Unesco, sodeloval je v Delorsovi komisiji, ki je pripravila čudovit dokument: *Učenje: skriti zaklad*. Carneiro trdi, da se šolstvo, potem ko je stoletje bilo znanomano kot "državno šolstvo", strogo institucionalizirano in politično vodeno (s strani države, trenutne oblasti), reorganizira in je vedno bolj določeno s trgom. Potrebe trga določajo šolsko politiko, kurikulum. Gospodarstveniki s sponzoriranjem

programov vplivajo na vsebine in načine dela v šoli. Pri nas se to še ni povsem uveljavilo, vse bolj pa čutimo tudi ta premik. Kot naslednji korak razvoja pa vidi v novi renesansi. To pomeni, da ne bo šola služila državi ali trgu (ekonomiji), ampak zares človeku in njegovemu razvoju. To pomeni, da se bo zgodil tudi premik od storilnostne miselnosti k razvoju osebnosti. Razvoj osebnosti pa pomeni vseh njenih razsežnostih. Šola si bo še vedno prizadevala za pridobivanje znanja in pripravljala ljudi na opravljanje določenega poklica. Vse bolj pa bo skrbel tudi za učenje živeti v skupnosti, eden z drugim, ter rasti osebnosti (graditev pozitivne samopodobe, preprečevanje razvoja patoloških nastavkov, razvijanje umetnostne, raziskovalne ter duhovne razsežnosti). Tudi slovenska šola gre v to smer. Projektno delo se vse bolj uveljavlja. Projekti so pogosteje naravnani na vprašanja življenja skupnosti in oblikovanja zdrave osebnosti. V šolah srečamo veliko ustvarjalnih učiteljev. Seveda pa si jih želimo še več.

Bili ste svetovalni delavec v Škofijski klasični gimnaziji v Sentvidu. Kakšni so mladi Slovenci, ki jih opazujete vsak dan? Katere so njihove težave in njihova hrepenenja? Kako jim pomagате?

Tri leta sem tesno sodeloval z omenjeno gimnazijo, sedaj sem samo zunanji sodelavec. Vodim šolo za starše in duhovne obnove za tretji letnik. Sicer imam tudi z drugimi mladimi veliko stikov in osebnih pogovorov. Govorim lahko le o tistih mladih Slovenceh, ki jih srečujem. Vem, da je to le majhen vzorec, zato se moje izkušnje ne da splošiti na vse. Mladi so najprej zelo zagnani in ambiciozni. Bolj kot včasih. Svoje sposobnosti želijo razviti in iz sebe kaj narediti. Imajo visoke ideale in bogate vrednote. Velike sanje. Znajo biti velikodušni. Spremljam skupino prostovoljcev, ki vsak teden posvečajo svoj čas drugim (otrokom pri učni pomoči, starejšim, slepim, invalidnim in drugim osebam, ki potrebujejo pomoči). To je lepo videti, to daje upanje in polet. Pogosto iščejo duhovno razsežnost, iščejo Boga. Mladi me vedno znova prepričajo, da ima svet prihodnost. Govorijo mi ravno o nasprotjem, kar pogosto zbujajo vtis odrasli s svojo črnogledostjo.

Seveda pa so ti isti mladi ukvarjali z vsemi vrstami težav, stisk, pritiskov in negotovosti. Nekateri izvirajo iz njihovega razvoja in iskanja identitete, druge iz neurejenih družinskih razmer, tretje iz negotove družbe, v katero vstopajo, ker ne vedo, če bodo dobili zaposlitev ali ne, če bodo prišli do stanovanja ter se lahko poročili ali ne itd. Mladi potrebujejo prisotnost odraslih, da jih poslušamo, podpremo, ko je to mogoče, in včasih spodbudimo. Pa tudi, da se od njih učimo. Bog je mladim dal čudovite darove.

Na uspelem kulturnem srečanju o izzivih današnje vzgoje ste lani v Gorici poudarili izjemno vlogo besede kot nositeljice pomenov nekako takole: "Beseda nas dela, da smo ljudje, odpira nam notranji svet." Kaj lahko poveste o moči besede kot magister psihologije in teolog?

Beseda je res čudež. Je že res, da marsikdaj prezremo neverbalno komunikacijo, ki nam veliko sporoča in moramo zato poudariti njen pomen. Toda beseda še vedno ostaja največji komunikacijski most. Beseda ulovi pomen, ga nosi v sebi in sporoča drugemu. Seveda, ni beseda kriva, če ji ljudje damo malo vsebine ali napačno vsebino. Takrat besedo osiromaši-

3

ČETRTEK,
28. JUNIJA
2001

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU CŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

13. NAVADNA NEDELJA

*"Tiste dni je Gospod rekel Eliju: 'Safatovega sina Eližeja... mazili za preroka namesto sebe!'" (1 Kr 19, 15-16)**"Gospodu pravim: 'Ti si moj Gospod, delež moje dediščine in moja čaša, ti imaš v rokah mojo usodo.'" (Ps 16, 2.5)**"Za svobodo nas je Kristus osvobodil." (Gal 5, 1)**"Pusti, naj mrtvi pokopljejo svoje mrtve, ti pa pojdi in oznanjaj Božje kraljestvo!" (Lk 9, 60)*

Škofje povečini konec junija posvečujejo za duhovnike diakone, ki so se dolgo pripravljali za službo poklicnega označevalca nebeskega kraljestva. V juliju so nato slavja novih maš. Sicer imajo ponekod drugačne navade, zato tudi drugačne datume. vsekakor se novih duhovnikov povsod, dandanes še posebej pri nas, nadv veselimo.

Pri tem pa ne smemo spregledati nobenega poklica, zlasti ne zakonskega. Saj bi brez staršev tudi duhovnikov ne bilo. Brez kmetovalcev pa ne bi jedli kruha.

Vendar, ko govorimo o poklicu katoliškega duhovnika, se zamislimo in skušamo seči v Gospodovo srce, da odkrijemo smisel tega poklica.

Najprej ugotovimo, da ta poklic ne sme biti gospodovanje, vladanje nad drugimi ali priložnost za bogatenje. Jezus to apostolom pove: "Če kdo hoče biti prvi, naj bo izmed vseh zadnji in vsem služabnik" (Mr 9, 35-37; 10, 21-22; 10, 43 nss; 11, 35-34).

Nadalje: ta poklic ni od ljudi, tudi sam si ga nihče ne more dati: Bog je tisti, ki kliče: "Kaj vas nisem izbral dvanajst?" (Jn 17, 9). Komu reče: "Hodita za menoj!" (Mr 1, 17.20; 2, 14). "Nato je šel na goro in poklical k sebi, katere je sam hotel" (Mr 3, 13).

Danes kliče po Cerkev, konkretno - po škofu.

Namen tega poklica je prvenstveno ta: "Da bi bili z Njim" (Mr 3, 14).

Že poklic Elizeja je nekaj posebnega, trdega. Ker zahteva takojšnje in brezpogojno hojo za Elijem. Čeprav moramo pri tem upoštevati vzhodnjaški način poslavljanja, ki je bil zelo dolg. Tudi Tobijev tast Raguel zavlačuje odhod hčerke, poročne s Tobijem mlajšim (Tob 10, 8 nss).

Podobno se je dogajalo pri pogrebih. Jezus je to dobro poznal, zato je zahteval čvrsto odločitev in zavzetost za oznanjevanje Božjega kraljestva (Lk 9, 59 nss; Mt 8, 22).

Nikakor ne prepove strelbe bolnemu očetu ali dolžno čast pri pokopu, ne mara pa pomehkuženja, zavlačevanja, neodločnosti. Podobno je s celibatom. Odločitev za neporočenost ni prepuščena samo Cerkev, marveč še prej posamezniku, njegovi vesti, ki jo vodi predvsem Učenik: "Kdor more doumeti, naj doume" (Mt 19, 12). Ker je to hoja za in z Jezusom, ki je bil ubog, pokoren, neporočen, vsem služabnik, celo brez kamnite blazine za utrjeno glavo (Mt 8, 19. 20; Lk 9, 57-58).

Poklic preroka ali duhovnika na poseben način povezuje z Bogom: "Ti si moj Gospod, delež moje dediščine in moja čaša, ti imaš v rokah mojo usodo" (Ps 16, 5). Občestvo Jezusa z Očetom pa premaguje celo smrt: "Moje telo bo prebivalo varno. Zakaj moje duše ne boš prepustil podzemlju" (Ps 16, 9 nss). Zato duhovnik oznanja vstajenje, življenje, polnost veselja.

Toda duhovnemu poklicu se marsikdo rad posmehuje, ker se mu zdi tuje življenje. Dobijo se tudi taki, ki izjavijo, da bi rajne videli sina ali hčerko mrtva kot pa duhovnika oz. redovnika ali redovnico. Res pa je, da ta poklic govori o neki norosti, ki pa je lahko samo norost vere. Je slepo zaupanje v Boga, ki pa obuja mrtve. Je pričevanje o svetlu duha. Je tudi oznanjevanje sodbe.

Pred leti sem bil dva, tri dni v Selcah v duhovniškem domu. S petimi madžarskimi sobratmi sem šel maševat k frančiškancu v Crikvenico. Prijazen pater me je opozoril, da imajo ob morju svojo poletno hišo slovenske sestre usmiljenke. Vesele so, če se jih kdo spomni. Po maši me je pospremil do tja. Redovna sestra mi je pripovedovala, da so vse sestre iz Štajerske. Službovale so po beograjskih bolnicah. Kmalu po vojni so jih odpustili, a čez čas so jih na zahtevo zdravnikov zaposlili, naj bi zopet prevzele kot nekoč službo 24 ur na 24. Saj so se nanje zanesli. Duhovni poklic so pričevale z nesebično službo bolnikom.

Duhovni poklic veruje v svobodo, ki pomeni služenje drugemu, potrebnemu (Gal 5, 1.13).

Podobno živijo za druge matere, očetje ter skrite plemenite duše, ki izgorevajo v služenju bližnjemu. Zato pa gotovo prav ti povečini izprošajo nove duhovne poklice s svojim zgledom in molitvijo. Prisluhnejo Jezusu, ki pravi: "Žetev je obilna, delavcev pa malo. Prosite torej gospoda žetve, naj pošlje delavce na svojo žetev". (Mt 9, 37-38).

Ja, samo moledivanje, neprestano 'nadlegovanje' Boga bo izprosilo uslišanje. Jezus pravi, da mož, ki ga сосед ponoči prosi kruha, nerad ustrezje, ustrezje pa le zaradi sosedove nadležnosti (Lk 11, 5 nss).

Jezus nas uči potrpežljivosti, daje zgled trpljenja za sprejem Božjega kraljestva; upre pa se sinovoma groma (Mr 3, 17), Jakobu in Janezu, ki sta hotela priklicati strelo z neba na Samarijsko vas, ki ni hotela sprejeti Jezusa.

Tudi duhovni poklic zori ob ljubezni in prijateljstvu z Jezusom in tudi Marijo. Oba sta poroka za pravi poklic človeka, še posebej za duhovni poklic. Ze apostoli "so enodušno vztrajali v molitvi z ženami in z Jezusovo materjo Marijo in z njegovimi brati" (Apd 1, 14).

NAPORNO PAPEŽEVO POTOVANJE V UKRAJINO

"RAZLIČNOST NI OVIRA!"

JURIJ PALJK

Sveti oče je v soboto, 23. t.m., pričel morda eno svojih najtežjih pastoralnih potovanj v svet, saj je prav te dni končal petdnevni obisk v Ukrajini, kjer se je soočil z zapletenim pravoslavnim svetom in s težavami mlade samostojne države Ukrajine, ki je ena od mnogih novonastalih držav na pogorišču nekdanje Sovjetske zveze.

Kot je v nedeljo zvečer (24. t.m.) dejal za osrednji televizijski dnevnik državne televizije RAI 1 papežev predstavnik za stike z javnostjo Joaquin Navarro Valls, bodo po papeževem obisku v Ukrajini in veliki maši na prostem v Kijevu najvišji predstavniki krajevnih pravoslavne Cerkev zelo težko upravičili svojo odsotnost pri maši in bodo še težje razložili pravoslavnim vernikom, zakaj nočejo dialoga z Janezom Pavlom II. Prav odsotnost najvišjih predstavnikov največje ukrajinske pravoslavne Cerkev, ki se niso hoteli soočiti s svetim očetom in z njim skupno začrtati smernice medsebojnega enakopravnega ekumenskega delovanja sestrskih Cerkev za prihodnost, je morda tista negativna nota, ki bo označevala spomin na ta obisk. Gotovo ne bo ostal samo ta spomin, dejstvo pa je, da so najvišji predstavniki ukrajinske pravoslavne Cerkev, ki so blizu ruski pravoslavni Cerkev, s tem da se niso hoteli srečati s Petrovim naslednikom, zamudili izjemno priložnost, da bi se s papežem pogovorili o različnih pogledih, ki delijo katoliško Cerkev od pravoslavne sveta, a tudi o enotnih pogledih in sodelovanju za naprej. Sam papež Woytjla se je že pred odhodom zavedal težavnosti potovanja, ki so mu ga nekateri celo odsvetovali, a se je kljub temu odločil za obisk katoličanov in bratov pravoslavne vere, ker je sam trdno prepričan, da moraš za spravo in dobro sodelovanje najprej sam narediti odločilni korak in ponuditi roko, tudi tedaj, ko je sogovornik ni pripravljen sprejeti.

Predsednik Ukrajine Leonid Kučma, ki je sedaj sam na političnem prepihu v Ukrajini, je sprejel papeža z vsemi častmi in mu že takoj ob prihodu povedal, da bo mlada Ukrajina nadaljevala na poti demokratizacije tako na družbenem področju kot tudi v gospodarstvu. Nagovoril je tudi vse tiste katoliške in pravoslavne vernike, ki so nasprotovali papeževemu obisku, naj "pokažejo zdravo mero strpnosti in spoštovanja do drugačnega mišljenja sogovornika". Kučma je tudi poudaril, da je l. 1991 nastala Ukrajina ubrala pot "verske svobode in spoštovanja človeškega dostojanstva" in po tej poti hoče nadaljevati.

Ukrajinski predsednik se je skupno s papežem srečal z najvidnejšimi predstavniki kulturnega, političnega in gospodarskega sveta Ukrajine, a med njimi ni bilo njegovega največjega tekmeča socialista Aleksandra Moroz, ki pripravlja referendum, s katerim naj bi Ukrajinci spravili Kučmo z oblasti. Papež je med svojim nagovorom opozoril vse krajevne politike, naj pri svojem delu ne skrbijo za lastno korist, ampak za dobro vsega ukrajinskega ljudstva.

Med opazovalci je seveda vladalo veliko pričakovanje za mnenje o papeževem obisku v Ukrajini, ki ga je izrekel ruski patriarh ruske pravoslavne Cerkev Aleksej II., ki pa je bil že v soboto zelo trd do papeža, saj je obisk označil kot "izziv" vsemu pravoslavnemu svetu in je naslednji dan, ko je bil na obisku v Belorusiji, dobredno pozival vse pravoslavne vernike in vse slovanske narode, naj se združijo, kajti samo tako se bodo lahko postavili proti imperialismu Zahoda.

Papež Janez Pavel II. je v nagovoru v Kijevu v soboto prosil vse pravoslavne vernike odpuščanja za vse krivice, ki so jim jih storili v zgodovini predstavniki katoliške Cerkev; večina vrhovnih dostojanstvenikov je to

kesanje in prošnjo za odpuščanje zelo cenila. Znamenita ruska revija *Literaturnaja Gazeta*, glasilo ruskih pisateljev in razumnikov, pa je pred časom objavila dokaj oster napad na preveč zaprt in ozko zadržanje ruske pravoslavne Cerkev, ki da noče resničnega in plodnega dialoga ne s svetom ne s katoliško Cerkvijo, kar jo postavlja v nezavidljiv položaj in osamo.

Sveti oče je na kijevskem letališču v nedeljo daroval mašo v izjemno slabem vremenu, kar je gotovo tudi vplivalo, da se je pri njej zbralo manj ljudi, kot so jih pričakovali. Po ocenah nasprotnikov papeževga obiska naj bi jih bilo samo 50 tisoč, a je verjetnejša ocena krajevnih policije, ki je vernike preštela in dejala, da se jih je zbralo 152 tisoč, kar je daleč od pričakovane množice 400 tisoč vernikov. Razveseljivo pa je bilo dejstvo, da je bilo med zbranimi veliko vernikov pravoslavne vere, ki so prišli poslušat svetega očeta spontano in nekateri tudi proti volji krajevnih vrhov pravoslavne Cerkev. Med mašo se je sveti oče zahvalil vsem kristjanom, ki so v Ukrajini izpričali svojo vero tudi v najtežjih časih, tako pod carjem kot pod nacizmom in komunizmom. Med mašo je Janez Pavel II. vzkliknil: "Ukrajina, dežela mučeniške krvi, hvala za zgled zvestobe evangeliju, ki si ga dala svetu in kristjanom vsega sveta!"

Papež se je srečal tudi s predstavniki vseh verstev, ki so danes prisotni v Ukrajini, in je ob tej priložnosti spregovoril tudi trde besede na račun totalitarizmov, ki so tako pogojevali življenje v nekdanji Sovjetski zvezi: "Nobene demokracije ni tam, kjer se tači in zaničuje ena"

od temeljnih svoboščin človeka, svoboda vere. Tudi Ukrajina je na lastni koži okusila dolgo in boleče obdobje diktatur in tudi vse uničujoče posledice ateističnega zatiranja, ki izničuje človeka."

Veseli smo, da sta v hiši kar dva patra zamejca, p. Franček Bertolini in p. Mirko Pelicon. P. Mirko sedaj odhaja v Gorico in bo tam nadaljeval svoje duhovniško poslanstvo. Jezuiti v Sloveniji že dolgo, več kot 20 let tesno sodelujejo z jezuiti v Italiji. Ob tem sodelovanju se oboji bogatimo.

Stiki med Ljubljano in Gorico obstajajo, tudi sam sem tu in tam aktivno sodeloval in upam, da bom še. Veliko je stvari, kjer lahko sodelujemo, se dopolnjujemo in si pri nekaterih skupnih vprašanjih in dilemah pomagamo. Sodelovanje je možno na kulturnem področju, kot je bilo npr. letos na okrogli mizi *Dialog v svetu* v DSJ, ko je gorški Forum predstavil zbornik *Drugačnost Balkana*. Sodelujemo lahko preko Društva katoliških pedagogov na seminarjih in drugih oblikah srečanj (strokovnih, družab-

Smiselno uporabljaj, je ozdravljen. To je čudež besede. Zato je tako pomembno pri vzgoji (družinski, šolski, cerkveni idr.), da mlade učimo uporabljati prave besede za prave stvari, misli, doživljanja. Notranjost postaja bogata z rastjo besed, ki jih smiselno uporabljamo. Več besed imamo, več notranjega življenja lahko spremljamo v sebi in delimo z drugimi. In kaj imamo več kot to v življenju?!

V središču sv. Joze delujeta tudi dva mlajša patra, po rodu Goričana, pa tudi nekaj zamejskih skupin goji stike z vami, da bi pri vas črpalo duhovno in kulturno limfo. Kako gledate na sodelovanje z zamejskimi Slovenci, ki si vedno in vsekakor želimo ostati vezani na matično državo in matično Cerkev?

Gotovo bi se dalo več sodelovati tudi preko Skupnosti kršćanskega življenja in drugih gibanj. Vem, da so naši patri (in drugi duhovniki) večkrat va bljeni v zamejstvu za to ali drugačno pastoralno delo. Vse to nas povezuje. Že nekaj let se jezuiti iz Trsta, Gorice in Ljubljane redno srečujemo na delovnem in prijateljskem srečanju. Izmenjamo si novice, načrte, včasih razčlenjujemo kakšen problem, družimo se in molimo skupaj. Čutimo, da smo deležni istega poslanstva, služiti Kristusovemu poslanstvu.

Metropolita največje pravoslavne ukrajinske Cerkev Volodimirja na srečanje s svetim očetom ni bilo, prišli pa so predstavniki drugih pravoslavni Cerkev in ločin, katoliški škofje, uniati, Judje, muslimani in predstavniki drugih verstev; vsem je pomembno dejal: "Različne tradicije niso ovira za enotnost kršćanske vere!" Sveti oče je v Kijevu, zibelki vzhodnokršćanske veroizpovedi, tudi povedal vsemu svetu in ne samo Ukrajincem: "Zbliževanje vseh različnejših kršćanskih veroizpovedi je eden največjih izzivov današnjega časa!" in tako tudi odgovoril vsem, zakaj je prišel v Ukrajino. Sam je namreč trdno prepričan, da bi se morali kristjani vseh različnih krajevnih Cerkev med sabo povezati, začeti tesneje sodelovati in se združiti, saj vsi kristjani verujemo v edinega Boga, kot je papež Woytjla tudi trdno prepričan, da mora obstajati danes v svetu ploden medverski dialog med vsemi veroizpovedmi, še posebej med t.i. monotesitičnimi verstvi, med verami v enega Boga.

S 3. STRANI

BESEDA

Beseda, Logos ima moč ravno zato, ker nam razodeva Očeta, Boga, ki ga nikoli nihče ni videl. Sin nam razodeva Očeta, njegovo skrivnostno bivanje, njegov odnos do nas, njegov ljubeči pogled, skrb in delovanje. Odkriva nam Boga, ki se ves trudi, da bi se nam dal. Zanimivo je, da je evangelist Janez uporabil Besedo za Božjega Sina. Ta ista Beseda je bila na začetku, ko je Bog ustvarjal. Bog je rekel... in stvari so nastale. Hebrejska beseda DABAR je ista kot latinska LOGOS. Beseda razodeva Boga, beseda ustvarja, beseda odrešuje.

V terapevtskem procesu uporabljamo besedo kot pot zdravljenja osebe. Ko človek svoje resnično doživljanje poveže z odgovarjajočo besedo in to

33. SLOVENSKO ROMANJE BOLNIKOV, INVALIDOV IN OSTARELIH

BREZJE, KRAJ MILOSTI

V soboto, 23. t.m., je bilo na Brezjah romanje bolnikov, invalidov in ostarelih, ki ga je letos že trinidesetič zapored priredil mesečnik Ognjišče. Letos je bil slavnostni govornik in glavni maševalec na romanju ljubljanski pomožni škof Andrej Glavan. V lepem vremenu se je romanja na Brezje udeležilo okrog sedem tisoč vernikov, med njimi je bila vsaj polovica bolnikov in invalidov, za katere so zglede skrbeli mladi in spremljevalci.

beznijo darujemo trpljenje, lahko postanemo očetje in matere duš. Množico duš. To hočem...

Ali ni končno tudi Ivan Cankar zapisal: 'Lastno trpljenje je kakor zrcalo, v katerem najbolje spoznaš in razumeš trpljenje svojih bližnjih. Kdor ni trpel, ostane otrok in ne pozna življenja'.

Dragi bratje in sestre, drug prelep prizor sprejemanja trpljenja in božje volje je gotovo za vsakega kristjana Marija. Marija, ki ohranja v svojem srcu vse, tudi težke trenutke, kot smo pravkar slišali v evangeliju, ko je s skrbjo iskala svojega izgubljenega sina. V svojem srcu je ohranjala vse Jezusove besede, še posebej pa njegove besede, ko je dejal: 'kdor ne vzame vsak dan svoj križ, ne more biti moj učenec'. Vsak dan - s križem - naj hodi za menoj.

Tudi Marija, polna milosti je bila, obdarovana s tolikimi krepostmi. Končno jo je Bog - tako kot verujemo - vzel v nebesa in poveličal. Enega pa ji Bog ni prihranil, je ni obvaroval: da ji ne bi bilo treba trpeti...

Zato je Marija najboljša tolažnica žalostnih. Ko njeno materinsko oko opazi stisko, posreduje pri svojem Sinu tako kot nekoč v Kani Galilejski, govori in prosi: Zdravja nimajo, novega poguma potrebujejo, moči in milosti potrebujejo, da bi se mogli tudi sredi stisk in bolečin nasmejniti in biti srečni...

Dragi bolniki in invalidi, darujte svoje trpljenje za potrebe svete Cerkve, za posinodalno prenovno verskega življenja pri nas, za vse izgubljene sinove in hčere svete Cerkve, za nove duhovne poklice, za vse bolnike in invalide brez vere, ki bi jim lahko osvetlila in osmislila

trpljenje, zakaj trpljenje, bolezen, starost so pretežka bremena, če nimaš ob sebi Boga.

Še nekaj. Že v uvodu sem omenil, da je letos mednarodno leto prostovoljcev. Množica pomočnikov vseh starosti, zlasti toliko deklet in fantov, ki prinašate sonce že s svojo mladostjo - vsako leto na to romanje - ste dokaz, da je med nami veliko plemenitih duš, da je zavest darovanja in žrtvovanja za druge med nami še vedno živa. Naj se ta pripravljenost, z veseljem pomagati drugim, ostarelim, invalidnim in bolnim raztegne na vse leto. Na ta način boste prispevali, da se naša zakladnica plemenitosti ne bo nikoli izpraznila. Marija naj vam bo vzor, da bi imeli kot ona vedno odprte oči in zlasti odprto srce za različne stiske svojih bližnjih. Sveti oče nas je letos v svojem apostolskem pismu Ob začetku novega tisočletja ponovno spomnil, da samo z angažiranjem za vse, ki potrebujejo našo ljubezen, potrjujemo svojo zvestobo in predanost Kristusu. Nihče ne sme biti izvzet iz naše ljubezni, pravi papež, še zlasti bolni, ostareli, invalidni in vsi, ki so kakorkoli včasih nehote odrinjeni na rob. To delo terja danes še večjo iznajdljivost. Ko skrbimo za učinkovito pomoč in iščemo načine, kako se ljudem v kakršnikoli stiski približati, ne smemo pozabiti, da vsi, ki trpijo, ne smejo naše pomoči občutiti, kot nekaj pokroviteljskega ali celo ponižujočega, ampak kot nepogrešljivo in samoumevno razsežnost krščanskega življenja...

SVETNIK TEDNA

29. JUNIJ

SILVESTER ČUK

PETER IN PAVEL, PRVAKA APOSTOLOV

Današnji slovesni praznik je posvečen apostoloma Petru in Pavlu. Petra imenujemo "prvak apostolov", ker mu je Jezus določil vodstveno vlogo v svoji Cerkvi, Pavlu pa pravimo "apostol narodov", ker je bil po posebni božji izvolitvi največji misijonar vseh časov. Skupaj godujeta zato, ker sta skupaj dala življenje za Kristusa.

Peter je bil rojen v ribiški vasi Betsajda na severovzhodni obali Genezareškega jezera. Oče Jona mu je dal ime Simon. Iz Betsajde se je priženil v Kafarnaum na nasprotni strani jezera. Tam je opravljal ribiški poklic skupaj s svojim bratom Andrejem. Prav on ga je privedel k Jezusu, ki mu je dejal: "Ti si Simon, Jonov sin, imenoval se boš Kefa." Ta aramejska beseda pomeni "skala", po latinsko "petra", odtod Peter. Peter je bil vihravega značaja in Jezus ga je posebej vzgajal. Po milosti nadnaravne vere je izpovedal: "Ti si Kristus, sin živega Boga", na kar je slišal odgovor: "Ti si Peter (Skala) in na to skalo bom sezidal svojo Cerkvo... Dal ti bom ključne nebeskega kraljestva." S temi besedami ga je postavil za svojega namestnika na zemlji. Zaradi "ključev", o katerih govori Jezus, apostola Petra upodabljajo s ključi v rokah in mu pravijo "nebeski ključar". Ob Jezusovem trpljenju se je slabo izkazal. Trojno zatajitev pa je popravil s trojno izpovedjo ljubezni po Gospodovem vstajenju.

Po Jezusovem vnebohodu Peter nastopa kot voditelj apostolov in mlade Cerkve. Nekaj časa je bil škof v mestu Antiohiji, okoli leta 42 pa je odšel v Rim. Od tam je vernikom v Mali Aziji poslal dve pismi. Oznanjevanje je zapečatil z mučeništvom leta 67; med Neronovim preganjanjem je bil krizan z glavo navzdol.

Na kraju njegovega mučenišva je dal cesar Konstantin leta 350 postaviti veliko baziliko. Sedanja, ki je znana po vsem svetu, je bila zgrajena v letih 1506-1526. Pod njenim glavnim oltarjem je grob apostola, čigar nasledniki so papeži - rimski škofje. Za svojega zaveznika so si sv. Petra izbrali kamnarji, zidarji, ribiči, čolnarji, kovači in drugi obrtniki. Njegovo ime je nosilo nad 500 svetnikov. Ime Peter je med najbolj razširjenimi pri nas, ženska oblika Petra pa ni tako pogosta.

Apostol narodov Pavel se je rodil okoli leta 10 po Kristusu v Tarzu, glavnemu mestu rimske province Kilikije na jugovzhodnem delu Male Azije. Po rodu je bil jud, po očetu pa je podedoval rimsko državljanstvo. Po pravilu, da se mora vsak učenec judovske postave naučiti še kakšne praktične obrti, se je mladi Savel, kakor mu je bilo ime, naučil izdelovati šotore, tako da se je kasneje kot oznanjevalec evangelija preživljal z delom lastnih rok. Pri dvajsetih letih je prišel v tempeljsko šolo v Jeruzalem. Gorel je za Mojzesovo postavo in zato je preganjal Jezusove učence, ki je niso izpolnjevali. Pred Damaskom ga je Jezus poklical za svojega apostola. Iz preganjalca Savla se je spremenil v navdušenega oznanjevalca evangelija. O njegovem delovanju poroča evangelist Luka v svetopisemski knjigi Apostolska dela o zgodovini prve Cerkve.

Pavel je obhodil velik del rimske države. Povsod je ustanavljal cerkvene občine in jih pozneje spodbujal s pismi. Ohranjenih je 14 Pavlovih pisem, ki so po vsebini in obsegu za štiri evangeliji najpomembnejši del Svetega pisma nove zaveze. Odlomke njegovih pisem redno beremo pri bogoslužju. Umril je mučeniške smrti v Rimu za časa cesarja Nerona - najbrž leta 67 - hkrati z apostolom Petrom. Kot rimski državljani je bil obglavljen.

Apostola Pavla upodabljajo z brado (filozof), s knjigo (pisatelj) in z mečem (božja beseda - pa tudi orodje njegovega mučenišva). Največkrat je njegov kip na oltarjih skupaj s kipom sv. Petra. Zaradi njegovega tkalskega poklica se mu priporočajo tkalci, vrvarji, izdelovalci preprog, pletarji in sedlarji (ker je ob spreobrnitvi padel s konja). Imeni Pavel in Pavla sta pri nas precej pogosti.

ZLATI ČASTNI ZNAK SVOBODE

MSGR. ALOJZIJ ŠUŠTAR ODLIKOVAN

Iz urada predsednika Republike Slovenije so 20. t.m. sporočili, da je Kučan odlikoval z najvišjim državnim odlikovanjem, z Zlatim častnim znakom svobode RS dr. Alojza Šuštarja, ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita v poklju.

V kratki obrazložitvi so v tiskovno sporočilo zapisali, da se podeljuje to odlikovanje dr. Šuštarju, najvišjemu predstavniku slovenske Cerkve v času osamosvajanja tudi kot simbolično priznanje in zahvala slovenske države Cerkvi. Zlati častni znak svobode RS gre torej dr. Alojziju Šuštarju, ki je "kot ljubljanski nadškof in slovenski metropolit s svojim osebnim prizadevanjem, pogumno držo in jasnimi predstavljanimi resnice o

'slovenski stvari' v svetu nenadomestljivo prispeval k uresnitvi plebiscitne odločitve in k mednarodnemu priznanju naše države," je zapisano v sporočilu. Dr. Šuštarju gredo ob odlikovanju tudi naših bralcev in naše iskrene čestitke!

DR. ANTON STRES OB 10-LETNICI SAMOSTOJNE SLOVENIJE

HVALEŽNI ZA DOMOVINO

Na Brezjah je bila v nedeljo, 17. t.m., maša ob 10. obletnici samostojne Slovenije, ki jo je daroval mariborski pomožni škof Anton Stres. Med pridigo je povedal veliko resnic, ki veljajo za vsakega kristjana in Slovenca. Tudi zato objavljamo večino misli iz njegove homilije.

Za kristjane je urejena, pravična in vama zemeljska domovina resnična in pristna vrednota. Res je, kot pravi drugod apostol Pavel, da je naša domovina v nebesih (prim. Flp 3,20; 2 Kor 5, 1). Res pa je tudi, da Jezus poudarja, da njegovi učenci ostajamo na svetu, čeprav nismo od sveta... Zemeljske resničnosti so za nas pristne in resnične vrednote, niso pa edine in ne najvišje. Med temi pristnimi vrednotami je domovina posebno resnična, velika dobrina in vrednota. Z gmotnim blagostanjem nam omogoča preživetje. Z duhovnim in kulturnim, zgodovinsko ustvarjenim izročilom

pa je nepogrešljiv pogoj za osebnostno duhovno svobodno življenje vsakega posameznika...

Ko torej danes, drage sestre in dragi bratje, tukaj v narodnem svetišču Matere Božje na Brezjah obhajamo spomin na osamosvojitveno prizadevanje izpred 10 let, posebno pa še na vojno za Slovenijo, se najprej s hvaležnostjo spominjamo tistih, ki so ali ste takrat zastavili svoja mlada življenja, in še posebej tistih, ki so življenje tudi izgubili... Pravemu krščanstvu je tuj vsak nacionalizem, kjer ljudje enega naroda povzdigujejo sebe, svoje ljudstvo ali svojo državo nad druge in druge pod-

cenjujejo ali jih hočejo celo podjarmiti. Pač pa je krščanstvo domača in lastna pristna narodna zavest, to pa je jasna zavest o tem, kdo smo in kateri zgodovini, izročilu in kulturi pripadamo, in zdrav ponos, ki ni nikomur v škodo. S tem pa je združena tudi zavest pravice do uživanja in svobodnega razvijanja lastnega kulturnega bogastva ter kulturnih dobrin in vrednot...

Zato za nas kristjane vprašanje človekovega osebnega in kolektivnega, posameznikovega in narodovega dostojanstva ni in ne sme nikoli postati zanemarljivo. Na temelju te krščanske moralne zavezanosti smo se člani Katoliške cerkve v Sloveniji kot posamezniki in kot verno občestvo zavzemali za to, da se slovenski narod svobodno opredeli za svojo samostojnost in da to svojo pravico ohrani in obrani. Zato je pred desetimi leti takratno celotno slovensko politično vodstvo vedelo, da lahko računamo na brezpogojno moralno podporo Katoliške cerkve in njenih posameznih članov. Ta podpora je bila dejanska in učinkovita in je na koncu, ob priznanju slovenske samostojnosti, postala odločilna, saj je prišla od samega vrha te Cerkve, od sv. očeta Janeza Pavla II. osebno...

Dragi prijatelji! Letos poteka deset let, odkar smo člani slovenskega naroda in vsi drugi državljani samostojne države Slovenije razumeli, da je napočil zgodovinski trenutek, da uresničimo svoje legitimne želje in upravičene zahteve po življenju

LAJŠE 2001

DESETA SPOMINSKA SLOVESNOST

za vse žrtve okupacije in revolucije na Primorskem pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej bo v nedeljo, 8. julija.

Pred mašo bo ob 15.15 križev pot. Ob 16. uri sveta maša, ki jo bo s somašniki daroval koprski škof msgr. Metod Pirih. Po maši molitve za rajne pri breznu in blagoslov. Pri obredih bodo letos sodelovale župnije iz vipavske dekanije. Iz goriške je najkrajša pot po Soški dolini skozi Cerkno do Kladija (vzhodno), nato napis LAJŠE. Dovolj parkirnega prostora tudi za avtobuse na kraju samem. Vzemite si zlozljive stolčke.

- ODBOR ZA LAJŠE

LJUBLJANA / PREDSTAVITEV KNJIGE DR. DIMITRIJA RUPLA "SREČANJA IN RAZHAJANJA"

"SLOVENIJA JE URESNIČITEV SANJ"

JURIJ PALJK

FOTO BUMBACA

Tako je vzkliknil na predstavitvi svoje knjige *Srečanja in razhajanja* v Tivolskem gradu v Ljubljani v četrtek, 21. t.m., dr. Dimitrij Rupel (na sliki s proslave v Solkanu 22. t.m.), sedanjí zunanji minister Republike Slovenije in eden tistih slovenskih izobražencev, ki so dejavno pripomogli, da je do te uresničitve sanj - samostojne Slovenije - tudi zares prišlo.

Knjigo *Srečanja in razhajanja*, o kateri se bo še veliko govorilo, saj bo iztočnica za debate, a tudi neprecenljiv vir za zgodovinarje, je izdala založba Nova revija, katere direktor je znani slovenski pesnik, a tudi izjemen, predvsem pa pokončen mož nastajanja in sedanje slovenske države Niko Grafenauer, ki je tudi Ruplov sošolec in prijatelj; skupaj z Ruplom je Grafenauer tudi vodil do nedavnega Novo revijo in tudi izdal temeljno listino za svobodno in neodvisno Slovenijo, za kar lahko danes upravičeno imamo 57. številko Nove revije.

Prav Niko Grafenauer je tudi predstavil knjigo in avtorja dr. Dimitrija Rupla, o katerem je dejal, da "se kar naprej srečuje in razhaja, tudi sam s seboj. Še posebno dobro in lepo pa je, da se je tudi veliko srečeval s samim seboj, ker je tako nastala knjiga, ki je bila izdana v rekordno kratkem času." Niko Grafenauer se je zahvalil vsem sodelavcem, še posebno pa številnim sponzorjem, ki so omogočili izvod skoraj devetsto strani debele knjige, ki je Nova revija finančno sama ne bi mogla izdati. Dr. Rupla je predstavil kot starega prijatelja in sošolca pri prof. Dušanu Pirjincu na komparativistiki, predvsem pa kot sourednika pri Novi reviji, ki je bila gotovo temeljnega pomena za nastanek

samostojne Slovenije. "Ko sva bila z Dimitrijem Ruplom kot glavni in odgovorni urednik Nove revije s sodelavci po objavi danes slovite 57. številke Nove revije na tem, da nas zaprejo, so nas začeli nekateri predstavniki tedanje partije braniti, jaz jih imenujem evropartijce. Le-ti so nas z Milanom Kučanom na čelu branili in dokončno tudi obračunali s staropartijci, nas zaščitili in obenem tudi zaščitili same sebe. Takrat se je začel proces, ki je privedel do samostojne Slovenije, a glejte: Kakorkoli se skušam sam izvit iz Kučanovega oklepa, vedno znova se znajdem v njem!" je ironično predstavil krog ljudi Nove revije, dr. Rupla in samega sebe Niko Grafenauer,

ki je o knjigi *Srečanja in razhajanja* dejal samo to, da se bere hitro in lepo, ker je pravi feljton in bo gotovo našla pot med bralce.

Dr. Dimitrij Rupel je pred nabitó polno dvorano spodnjih prostorov Tivolskega gradu, kjer ima sedež Mednarodni grafični center, spregovoril o svojem pisanju pred velikim številom tujih veleposlanikov v Republiki Sloveniji, med njimi so bili tudi avstrijski, italijanski in ameriška veleposlanika v Sloveniji. Dr. Rupel se je zahvalil Grafenauerju za pomoč ob izidu knjige in o njem dejal: "Z Nikom sva že dolgo prijatelja in sva tudi veliko stvari skupaj premaknila." O svoji knjigi je dejal, da je bila napisana v kratkem času, a je posamezne dele celote, ki opisuje priprave na osamosvojitve, vojno in osamosvojitve Slovenije ter zadnjih deset let Slovenije vse do nedavnega vrhunkega srečanja ruskega in ameriškega premiera na Brdu pri Kranju, avtor pisal tudi v samem času dogajanja. Povedal je, da je starejše tekste obnovil, vnesel v knjigo tudi zapiske iz obdobja, ko je bil veleposlanik v ZDA. "Knjiga je po mojem potrebna tudi zato, ker služi za primerjanje tega, kar je nekoč bilo in kar imamo danes. To je zgodba o uspehu, kajti Slovenija je uresničitev sanj, takih sanj, ki si jih tudi tisti, ki smo bili od začetka zraven, niti takrat nismo upali sanjati in se nam še danes zdi skorajda neverjetno, da so se uresničile! Knjiga bo seveda služila tudi zgodovinarjem, saj jaz na nekatere stvari gledam drugače kot drugi; še posebno pa je namenjena vsem tistim, ki bi danes v Sloveniji radi mlademu rodu in drugim pripovedovali, da se nič ni zgodilo, da Demosa nikdar ni bilo, da osamosvojitvene vojne za Slovenijo in osamosvojitve Slovenije sploh ni

bilo, da se je vse skupaj kar samo zgodilo, kot nekateri tudi govorijo, kot da nekdanje SFRJ in socializma ni bilo!" je dejal dr. Rupel in nadaljeval: "Moja življenjska zgodba je povezana z zgodbo današnje samostojne Slovenije in tudi z njenim nastajanjem in najbrž vsega tega ne bi bilo, če ne bi bilo Nove revije in tudi zato se zahvaljujem Niku Grafenauerju, da je ta knjiga prav pri Novi reviji izšla."

Po kratki predstavitvi je dr. Dimitrij Rupel rad odgovarjal na vprašanja številnih prisotnih časnikarjev in udeležencev predstavitve, med katerimi je bilo izjemno veliko predstavnikov domačih in tujih diplomatov.

Zanimivo je, da je na vprašanje, kateri je bil najbolj dramatičen trenutek osamosvajanja Slovenije, dr. Dimitrij Rupel povedal, da so bila to pogajanja na Brionih, "ko so skorajda vsi že obupali, ker smo se vsi bali, da bomo ob samostojnost, a sem sam takrat bil najbrž najbolj optimistično razpoložen in sem se takoj zavzel za pogajanja, kar se je kasneje izkazalo za pravilno." Tako se je dr. Rupel spomnil pogajanj na Brionih, ko so Kučan, Peterle, Bučar, Drnovšek in on že mislili, da bo Slovenija ob samostojnost in suverenost, a so kasnejša pogajanja končno le privedla mlado slovensko državo na evropski zemljevid. Dr. Rupel se je spomnil tudi prihoda pogajalcev nazaj v Ljubljano, "kjer so nas pričakali skorajda kot izdajalce in smo morali dajati podrobne odgovore tako za tisk kot tistim, ki so ostali doma zaradi varnosti države!" Na to trditev se je oglašil Grafenauer, ki je povedal, da je bil sam tudi eden tistih, ki je takoj zahteval od Rupla izčrpna pojasnila o dogajanju na Brionih...

"Veste, to so bili časi zaprtih vrat! Spominjam se, da sem osebno šel tri-

kat ob štirih, petih zjutraj na vrata zasebnih stanovanj italijanskega in avstrijskega veleposlanika, a se nista javila, vrata njihovih domov so ostala zaprta. Potem se je seveda vse počasi spremenilo..." se je dne vojaškega napada na Slovenijo s strani JLA spominjal dr. Rupel, ki je na tiskovni konferenci spregovoril tudi o velikih tedanjih političnih evropskih veljakah in njihovem (ne)razumevanju zahteve Slovence po samostojni državi. Omenil je, kako je takratni italijanski zunanji minister De Michelis slovenskim pogajalcem grozil, da bodo "doživeli enako usodo kot Čečeni in se petdeset let ne boste osvobodili!"; De Michelis je tudi označil kot trdega, a v bistvu poštenega pogajalca, ki "je bil človek kompromisa in je naredil nekaj dobrega tudi za Slovenijo."

Spregovoril je, kako je bila in je še danes "bedasta trditev, da smo mi zanetili vojno na Balkanu, saj smo bili priznani po treh mesecih, ko JLA ni bilo več v Sloveniji." Niko Grafenauer pa je prav o zadržanju italijanske politike do Slovenije dejal, da ne smemo pozabiti na vpliv Vatikana na italijansko politiko, kajti "Vatikan je bistveno vplival na zadržanje Italije in tudi na končno priznanje Slovenije s strani Italije."

Morda je bila tiskovna konferenca v Ljubljani ena redkih slovenskih javnih prireditvev, na kateri se je nazorno videlo, kako lahko dva prijatelja in obenem vrhunsko slovenska javna ter aktivna delavca-izobražena, ki se kot prava prijatelja vedno ne strinjata in zato tudi razhajata, ostaneta prijatelja tudi potem, ko se njune poti razidejo, a v bistvu ostajata še vedno zvesta bistvenim stvarim. V primeru Dimitrija Rupla in Nika Grafenauerja je bila gotovo ena bistvenih točk njunega skupnega prijateljstva in duhovnega napora prav samostojna Slovenija, "uresničene sanje", kot bi dejal dr. Rupel, ki je o teh sanjah napisal knjigo.

OSREDNJI GOVOR NA PREMSKEM SREČANJU KNJIŽEVNIKOV

GLAS KORENIN: PREKINITEV NA ZVEZAH (2)

FILIBERT BENEDETIĆ

Vse tiste teme, vsa tista temeljna izhodišča, ki sem jih oblikoval v najrazličnejših variantah v svojih javnih nastopih, so v meni prisotna kot nespremenljiva stalnica, zmeraj ista, zmeraj izpolnjena in vseskozi izrinjena v katakombe srca. Kolikokrat sem začel pisati roman, predvsem po kakem prelomnem trenutku, ko je kazalo, da je vsega že konec za Slovence na tem koščku zemlje, obsijanem od primorske luči in gosto posejanem s spomeniki iz prve in druge svetovne vojne. Toda naj sem se še tako vztrajno in vneto prepuščal podoživljanju prizorov iz našega življenja na meji, ko sem sedel za mizo in se lotil pisanja, so se ti nakopičili v tako zamotan klopčič, da nisem mogel iz njega izveliči prave niti za pripoved. Poezija, to že, upodobitev občutij z verzi, z ritmi in barvitostjo posameznih besed, z njihovo simboliko in duhovnim nabojem, da bi pa uspel napisati roman, nikakor ni šlo. Vendar ni nezanemarljivo dejstvo, da zamajski avtorji iz vseh področij umetniške ustvarjalnosti vlagamo večji del svojih moči v kuturnem delovanju znotraj družbene stvarnosti naše narodnostne skupnosti, kar potrjuje zgodovinsko vlogo, ki so jo slovenski umetniki, zlasti še besedni ustvarjalci, odigrali pri utemeljevanju in udeleženju narodne samobiti. Biti kulturno angažiran znotraj vseh teh mej in iznad vseh teh razmejitenih črt po-

meni živeti v razpetosti med dvema skrajnostima, po fizičnem zakonu sredotežnima, toda po duhu ustvarjalnosti sredotežnima, pa čeprav gre za umetnost na barikadah.

Alojz Rebula je v nekem svojem prispevku za radijsko monografsko oddajo o mejah v okviru združenja Alpe-Jadran mojstrsko razčlenil in opredelil to vprašanje v dilemi z naslovom *Prokletstvo ali blagodat?* Tudi Boris Pahor se v svoji kulturni angažiranosti stalno spopada s to razpetostjo v razbolelem srcu Trsta in vnaša vedno življa Kosovelov klic še iz časov prvih nastopov genocidnega besa fašizma: "Bodimo eni po duhu in ljubezni, a ohranimo lasten obraz".

Ta naš obraz, izmaličen, skažen, življenjsko opredeljen v zgodovinskem spominu od srhljivih podobah za nas usodne Avle IV. Leta 1997 sem govoril na vsakoletni proslavi Pinka Tomažiča in tovarišev na openskem strelišču. V razpetosti nespravljive stvarnosti se oglašá naprev neizpete pesmi, aktualna stalnica izmaličene podobe našega obraza. Multikulturalnost, internacionalizacija, prosto trgovanje na svetovnih tržiščih, integracija itd. Toda ohranitev lastnega obraza ni staromodno početje. Zato ni prav nič odveč še in še iznašati v besedi že iskristalizirane podobe, žive in prisotne v zavesti naših ljudi na simbolnih obredih proslavljanja padlih. Te naše proslave niso le dolžnostno dejanje v počastitev spomina žrtve fašizma. Te naše proslave so tudi in pred-

vsem izraz zavesti živih v povezanosti z izročilom zimezelenega duha svobode, ki ni podvržen biološkimi zakonitostim časa. Zgodovinska oddaljenost od preteklosti lahko marsikaj osvetli v drugačni luči, zlasti še ob tako velikih spremembah, kakršnim smo danes priča. Toda zgodovinske resnice ni mogoče spreminjati. Kulturni rodomor, ki ga je fašistični režim neusmiljeno izvajal proti Slovincem in Hrvatom v mračnjakem "dvajsetletju" svoje vladavine, je zgodovinsko neizbrisljiv, tudi naravni upor in boj naših ljudi je prav tako zgodovinsko neizbrisljiv. In če danes, toliko let po tisti tragični farsii Posebnega fašističnega tribunala, ki je zmagovalno razglaševal smrtno obsodbe Bidovcev, Gortanov, Tomažičev, po isti srhljivosti in za nas tako usodne Avle IV, če torej danes sili v središje zahteva po nekakšni spravi "reviziji preteklosti, je to samo klavni poskus potvorbe zgodovinske resnice ob sprevačanju krivde od rabljene na žrtve. Mi smo sicer vajeni vseskozi poslušati strupene protislovenske izpade raznih kolovodij in privržencev nacionalistične miselnosti, ki neizpodbitni kulturni rodomor, izveden nad slovenskim življenjem na tej zemlji, prikazujejo kot čistilno akcijo proti slovenskim terorističnim tolpam, toda najvejši izpadi v zvezi s požigom Narodnega doma v Trstu, presegajo vsako mero nesramnosti. Ne le, da zločinski poseg pobesnelih "škvadristov" prikazujejo kot junaško dejanje za zaščito italijanske časti v spopadu s

slovenskimi teroristi, tega celo povečujejo, kot da bi šlo za vzorno kazni-vo ekspedicijo proti nekakšni utrdbi barbarških prevratnikov. Še na kraj pameti jim ne pride, da bi vsaj bežno navedli, kaj je dejansko bila ta zgradba sredi mesta, niti besedice o tem, da je to bil hram slovenske kulture, bil svetišče omike, bil vzgled in vzor civilne družbene stvarnosti tržiških Slovencev...

Tistega daljnega 13. julija je sredi našega omikanega večkulturnega Trsta izbruhnil nov apokaliptični požar svetovnih razsežnosti. In bilo je konec blagodejnega utripanja kulturne in gospodarske biti s prizorišč uničenega gledališkega odra, kjer je slovensko gledališče v Trstu s svojim stalnim ansambлом od začetka rednega delovanja Dramatičnega društva, ustanovljenega v Trstu 1902., uprizorilo 245 del najrazličnejših avtorjev po srednjeevropskem vzorcu repertoarnih gledališč; bilo je konec z negovanjem zlahotnih izročil zapisane učenosti v požgani knjižnici; konec izobraževalnih dejavnosti in telesnovzgojnih aktivnosti v požgani glasbeni šoli in telovadnici; bilo je konec gospodarske podjetnosti in zadrúžništva v požganih prostorih tega osrčja slovenske kulturne biti. Ne nazadnje je bilo s tem eliminirano tudi družabno središče v narodnodomski kavarni Balkan ob hotelu s kar 56 sobami, prvič v Evropi opremljenih s kopalnico po načrtu Maksa Fabianija, našega znamenitega mojstra srednjeevropskega arhitekturnega izraza. S požigom Narodnega doma se je uresničila grozeča vizija Itala Sveva, oblikovana v končnem poglavju njegove Zenove izpovedi ob univerzalni eksploziji, ki je zagrmela na obzorju in pretresala tržiško nebo.

DALJE

GABROVICA: PRAZNIK ZAVETNIKOV

Kulturno društvo Brce iz Gabrovice pri Komnu se ob peti obletnici obstoja pripravlja na svoj veliki poletni praznik, praznik vaških patronov sv. Petra in Pavla.

V petek, 29. junija, ob 21. uri bo namreč premiera komedije Joža Vombegarja *Voda* v režiji priseljene domačinke, gledališke igralke Bogdane Bratuž. S peto premiero ne želijo samo obeležiti pomembne obletnice, pač pa tudi nepretrganost svojega gledališkega delovanja. Začeli so namreč s široko zasnovano ljudsko komedijo absurdnih razsežnosti strasti *Veselica* Rada Pregarca in Sergeja Verča (sezona 1997-98), nadaljevali s svojo največjo dosedanja uspešno *Štmčki v mineštri* Sergeja Verča, ki so jo poneli tudi med Slovence v Parizu (1998-99) ter na srečanje gledaliških skupin Slovenije, z uprizoritvijo veseliga večera ob 140. letnici dr. Karla Štreklja *Pa po lojtrci gor, pa po lojtrci dol* Mirka Mahničia in Sergeja Verča (1999-2000) so pogledali v široko zakladnico slovenske ljudske pesmi, z Golarjevo veseligo *Pve nevesti* (2000-01) v režiji Antona Petjeta pa so sklenili repertoarni krog, ki so mu nadeli ime igre o ljubezni.

Letos so se torej odločili za prijetno komedijo *Voda* v prireditvi Petra Militarova in Bogdane Bratuž. Avtor Joža Vombegar, po poklicu pravnik, velja za prvega slovenskega avtorja radijskih iger, z igro *Voda* iz leta 1932 pa je komedijsko posegel v hrepenenjske strasti male vaške skupnosti.

Petkovi premieri pred cerkvijo v Gabroviici bo sledila še sobotna ponovitev, prav tako ob 21. uri. Pred premiero Vombegarjeve komedije bo ob 19.30 še nastop gojencev Glasbene šole iz Komna. Oba večera bo za ples igral ansambel Plima. Organizatorji so poskrbeli tudi za srečelo in bife.

MEDNARODNA LIKOVNA DELAVNICA NA SINJEM VRHU

SLOVENIJA ODPRTA ZA UMETNOST

FOTO M. VOGRIC

Tak je zgovoren naslov že tradicionalne vsakoletne mednarodne likovne delavnice, ki jo na Sinjem vrhu na turistični kmetiji Hieronima Vidmarja na Gori nad Ajdovščino prirejajo likovni navdušenci, med katerimi velja še posebej omeniti umetniškega vodjo in glavno dušo mednarodne likovne delavnice slikarja Klavdija Tutta, ki z ženo, prav tako slikarko Klementino Golija in bratom slikarjem Etkom Tutto ob strokovni pomoči likovne kritičarke iz Ajdovščine Anamarije Stibilj - Šajn vodi odmevno mednarodno delavnico.

Tudi letos so organizatorji pripravili v soboto, 23. t.m., tako imenovani dan odprtih vrat, na katerem so umetniki pokazali na Sinjem vrhu narejena likovna dela in se pogovarjali z velikim številom ljubiteljev likovne umetnosti in večjim številom spremljevalcev in kritikov sodobnega likovnega izražanja in upodabljanja na Slovenskem in v svetu.

Tako se je v soboto na prijazni domačiji Hieronima Vidmarja, ki ima v gostoljubnih prostorih lepega doma že zajeto zbirko sodobne likovne umetnosti, med kozarcem odličnih vipavskih vin in pokušanjem dobrot ajdovskega Mlinotesta, spregovorilo o sodobni umetnosti, ki je nastala v tednu dni na Gori.

Na Sinjem vrhu so se letos zbrali umetniki Valentin Oman iz Avstrije, Mehmed Klepo iz Bosne in Hercegovine, Julien Parcy iz Francije, Carmello Zotti, Franco Dugo in Alfred de Locatelli iz Italije, Enar Cruz s Kostarike, Brigitte Brand iz Nemčije, Sashia Van Herwijnen iz Nizozemske, Antonio Albarado in Jesus Vizuete iz Španije, Saša Dobrić iz Jugoslavije ter Bogdan Čobal, Lojze Logar, Ludvik Pandur, Ivo Mršnik, Ana Zavadlav, Zmago Puhar, Taja Ivančič, Igor Pu-

stovrh, Domen Slana in Adrian Pregel iz Slovenije, s katerimi pa so slikali seveda tudi Klementina Golija, Etko Tutta in Klavdij Tutta.

V soboto se je na Sinjem vrhu kar trlo ljudi, med njimi je bil tudi predsednik goriške Pokrajine inž. Giorgio Brandolin, ki je s sodelavko dr. Marjeto Kranner pred tem prisostvoval na Gori odprtju nove učne pešpoti. Vsi so bili navdušeni nad gostoljubjem Vidmarjeve družine, izjemno lepo naravo, saj se z Gore odpira čudovit razgled na Kras, Jadransko morje in seveda nad likovno razstavo na Gori narejenih novih likovnih del, ki bodo nekatera tudi ostala na Vidmarjevi domačiji in obogatila že itak bogato domačo zbirko moderne umetnosti, druga pa odšla najprej na skupinsko razstavo, nato pa v dar nekaterim sponzorjem zanimive in hvalevredne pobude na Gori, za katero imata največ zaslug Klavdij Tutta in gostitelj likovne delavnice Hieronim Vidmar.

Ko se po eni strani veselimo uspehov mednarodne likovne delavnice na Sinjem vrhu, ki vnaša v naš kulturni prostor tisto osvežitev, ki je potrebna, če se hočemo seznaniti s sodobnimi tokovi in slogi v likovni umetnosti, je v končni fazi tudi izjemnega pomena za ohranjanje in oplojevanje naše dediščine, saj pri nas ostane veliko sodobnih likovnih del različnih sodobnih slikarjev in kiparjev, se seveda tudi več kot upravičeno sprašujemo, kako je možno, da v našem, zamejskem prostoru česa podobnega Slovenci nismo ne sposobni ne voljni prirediti, in to je, milo rečeno, izjemno, naravnost porazno slabo. Še vedno namreč velja, da narod, ki sam ne goji in ne ohranja umetniških del in umetnikov, ne enih ne drugih ni vreden.

JUP

4. ZAMEJSKI FESTIVAL AMATERSKIH DRAMSKIH SKUPIN V MAVHINJAH

ODRSKE LUČI SPET NA MAVHINJSKEM TRGU

IVA KORŠIČ

Lepo kraško vasico Mavhinje pod Grmado z vneto obiskujejo te dni spet vsi tisti, ki jim je pri srcu odrska govornica, predvsem tista, ki izvira iz domačega poustvarjalnega vrelca, ki je večkrat še močnejši in pristnejši od samega poklicnega gledališkega slapa. Navdušeni gledalci se bodo na slikovitem mavhinjskem trgu, ki se je spremenil v obširno, čarobno odrsko prizorišče pod zvezdami, lahko napajali ob tem studencu celih deset dni. Od petka, 22. t. m., do nedelje, 1. julija, poteka namreč na obširnem prostoru četrti Zamejski festival amaterskih dramskih skupin, ki ga je tudi tokrat zavzeto pripravilo športno kulturno društvo Cerovlje-Mavhinje pod pokroviteljstvom občine Devin-Nabrežina, v sodelovanju s Slovensko prosveto Trst in Zvezo slovenskih kulturnih društev ter ob pomoči Zadrugne kraške banke.

Na letošnjo izvedbo se je prijavilo osemnajst ljubiteljskih gledaliških skupin iz Trzaska, Goriške in Benečije s svojimi najnovejšimi deli, ki so jih ali jih še bodo predstavile na odru v obliku košatih krošenj divjega kostanja in lipe, nad katerima se dviga domači zvonik, ali pa pod velikim šotorom, postavljenim na dvorišču nekdanje osnovne šole Josip Murn Aleksandrov. Po že ustaljeni tradiciji so se njene "učilnice" med festivalom spremenile v prikupni razstavni prostor, na stenah katerega visijo slike s kraškimi motivi v pastelnih barvah slikarke Danijele Štokelj Zonte, po rodu Vipavke, in pa skrbno izdelane vezenine in tudi klekljani prtički in čipke. Vse te izdelke so izvezle marljivo roke tečajnic na tečaju, ki ga je pripravilo kulturno rekreacijsko društvo Dom Briščiki.

Prolog letošnjega festivala, ki je kot znano na sporedu vsaki dve leti, je bil dodeljen domačemu društvu Cerovlje - Mavhinje, ki je v režiji in priredbi Maje Lapornik naštudiralo *Slugo dveh gospodov* Carla Goldonija, toda nenadna smrt je posegla v družinski krog enega izmed igralcev in zelo aktivnih članov društva ter onemogočila nastop. Tako se je nova zamejska gledališka dogodivščina začela z enodnevnim zamudo in pod odrske žaromete sta prva stopila žlahtna izvajalca dramskega odseka PD Štandrež Majda Zavadlav in Božidar Tabaj s komedijsko enodejanko s humorom klovnskim, a zato grenkim priokusom *Selitev nemškega pisca* in igralca Karla Valentina v režiji Janeza

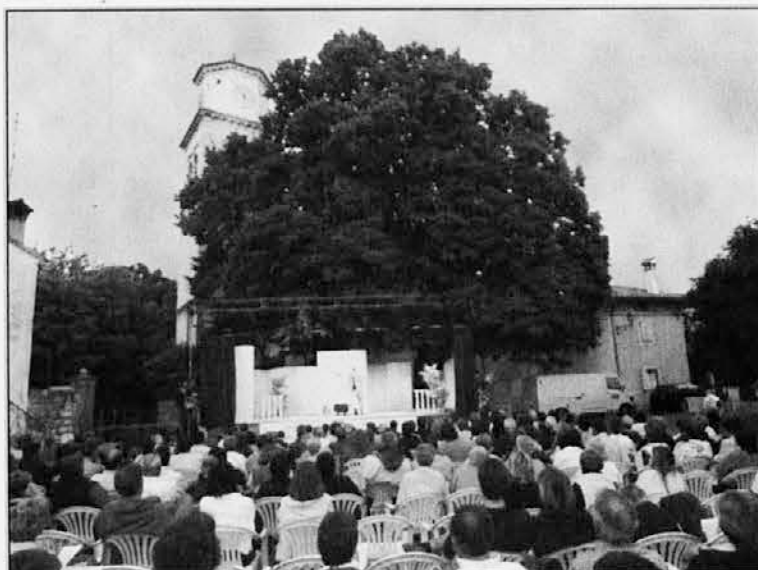

FOTO KROMA

Starine, igralca PDG. Majda in Božista na tretjem festivalu požela izreden uspeh, saj sta odnesla nagrado za najboljšo žensko oz. moško vlogo; njuna izvedba komedije *Jaz sem Berto* pa je prešla še nagrado publike, režiser Starina pa nagrado za najboljšo režijo. Njuno izvajanje je tudi tokrat zajelo toplo ploskanje številnih gledalcev, ki so pozorno spremljali komične situacije ne malo nerodnega zakonskega para. Ker si na večerih sledita dve predstavi - prva ob 20.30, druga pa ob 22. uri - je za njima pod šotorom nastopila gledališka skupina SKD Tabor Opčine s približno dveurno lepljenko v priredbi in režiji Olge Lupinc Peti on ne jenja po Slodnjakovem romanu *Neiztrohnjeno srce*. S to predstavo so se mladi izvajalci hoteli pokloniti Prešernu ob dvestoletnici njegovega rojstva. V njej so gledalce pritegnili izvorni songi Andrejke Možina in Aljoša Saksida na besedilo Prešernovih pesmi. Na sobotnem večeru je zakraljeval komedijski žanr, najprej bolj ljudskega značaja z enodejanko Frana Govekarja *Dobrodošli! Kdaj pojdete domu?* v izvedbi dramske skupine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana in režiji Emila Aberška, ki je prvič nastopila na mavhinjskem festivalu. Za njo pa so se trije mladi člani skupine Metronom, ki deluje kot gledališka delavnica v okviru ZSKP Trst, pod mentorstvom Nerine Švab poizkusili "v gledališču absurda" s prizorom iz Ionescove *Plešaste Pevke*, ki so ga prikazali v treh inačicah. V nedeljo sta bila na vrsti Slovensko dramsko društvo Jaka Štoka z dvema narečnima prizoroma Lojzeta Cijaka *Lejna, Pušast* v režiji Draga Gorupa in dram-

ska skupina PD Slovenec z igro Nadje Švare *Tudi Janez ima srečo* v režiji Aleksandra Corbatta in Bože Hrvatič.

V ponedeljek so se z igrico *Petrov Pujs* P. Walsha v priredbi Stane Milič predstavili učenci OŠ Alojz Gradnik iz Repentabra. Za njimi pa je na odru s svojo učenostjo "šaril" *Namišljeni zdravnik* Hansa Weigla v izvedbi dramskega odseka PD Štandrež in režiji Emila Aberška. Mladinska skupina SDD Jaka Štoka s Proseka Kontovela je *Čudežno srajco dopetajco* Leopolda Suhodolčana odigrala v režiji Gregorja Geča, člana SSG, v torek, 26. t. m., ko so tudi mladi, ki se zbirajo v gledališki skupini Slovenskega kulturnega kluba iz Trsta, odigrali *Utripe in antiutrpe* v režiji Lučke Peterlin. V sredo, 27. t. m., je gledališka skupina Opčine SKD Tabor odigrala *Gospo poslančev* v režiji Olge Lupinc, Beneško gledališče pa je prikazalo žalostni dogodek v Topolovem v priredbi in režiji Marjana Bevka. Mala tržaška kabaretna banda je s skupnimi močmi postavila na oder *That's amore - ljubezen* pa taka, ki je bila na sporedu v četrtek, 28. tm. Isti dan je bil na odru tudi *Moliere na obroke* v izvedbi igralcev starejše mladinske skupine SDD Jaka Štoka v režiji Suzi Bandi. V petek, 28. t. m., bodo gledalci videli igro *Sovražnik* Silvia Petana v priredbi in režiji Ingrid Werkžerjal, za tem pa bo po ljudskem motivu in v priredbi režiji Maje Lapornik zaživel *Akavcabad nekoc in danes* v izvedbi dramske skupine iz Nabrežine. Za konec bo v soboto, 30. t. m., dramska skupina SKD Slavec uprizorila 4. Letne čase v režiji Tatjane Turco, ki je podpisala tudi režijo svoje igre *Zakaj se nisem rodila možki!* v izvedbi Mladinskega dramskega odseka SKD Vigred. Nekar bo vjeti festivala prevzela tričlanska žirija in ocenila uprizoritve zamejskih ljubiteljskih igralcev, ki so v pripravo svojih nastopov vložili veliko nikdar poplačanega napora, požrtvovalnosti, mnogo prostega časa, pa tudi izjemno veselje do gledališke umetnosti. Dodelila bo nagrade nastopajočim, ki so se v kategoriji za odrasle oz. za otroke potegovali za najboljšo izvedbo, najboljšo moško vlogo, najboljšo žensko vlogo, najboljšo stransko moško vlogo in najboljšo stransko žensko vlogo. Ob tem pa bodo nagrajeni še najlepša scena, najlepši kostumi, najboljša glasba in najboljša režija.

Vsem nastopajočim igralcem voščimo, da bi, ne glede na končno uvrstitev, čim boljše odigrali izbrana odrska dela in da bi s svojim nastopom "odžejali žejne" častilce prežlahtne modrice, navdihovalke dramskih umetnikov.

NA REŠETU

GLASBENE PONUDBE

Kot sem pojasnila v prvem Na rešetuh, sem začela pisati te zapise, da bi opozorila na veliko, premalo ovrednoteno delo, ki ga opravljajo vsi oblikovalci sporedov Radia Trst A. Upala sem tudi, da bodo ti zapisi sprožili druge odmeve in širšo razpravo o vlogi slovenskega radia. A drugih glasov ni bilo dosti, razen ob stavki uslužbenec, nato pa se je vse spet umirilo in nič ne kaže, da bi se kaj spremenilo. Vidljivost televizijskih sporedov, na primer. Prejšnji teden sem zasledila novico o podpisu dogovora med privatno televizijsko postajo Primorko in neko fur-lansko postajo, da si bosta izmenjevali dnevnik. In da bodo tako končno Benečani lahko videli slovenske sporede. Nimam nič proti, nasprotno! Toda

ali ni pravi absurd, da v Benečiji še zdaj ne vidijo sporedov deželnega sedeža RAI, ki so narejeni nalašč za Slovence cele dežele Furlanije-Juljske krajine, se prvi tudi Benečane? Toda zdaj so tu že počitnice in reševanje problemov se bo verjetno pomaknilo v čas po počitnicah...

Tudi več oddaj trzaska radia odhaja na počitnice in za nekatere mi bo res žal. Ena takih je Skupni imenovalec izbire Katje Kralj. Njene izbire klasične glasbe so postajale vsak teden tudi izbire poslušalcev po zaslugi izčrpnih in prijetno podanih povezovalnih misli avtorice oddaje. Toda njena oddaja Glasbena skrinjica je bila med sezono tedenski sestanek, ki je seznanjal poslušalce z vsem, kar se je dogajalo

na področju tako imenovane resne glasbe. Njen sprehod po glasbeni sceni se je pomikal iz Trsta v Gorico, pa v Videm in v Slovenijo. Z raznimi intervjuji je predstavljala glasbene dogodke, pa tudi glasbenike v najširšem pomenu besede in vedno našla tudi primeren glasbeni odlomek, da je dopolnil in obogatil govorjeno predstavitev. V obbeh oddajah je prišlo do izraza izredno široko znanje, ki ga ima avtorica na vseh področjih klasične glasbe.

Zborovskemu petju je bila posvečena oddaja Zborovski utrip ob petkih ob 13.30. V njih je Nataša Gregori ob važnejših dogodkih na področju zborovskega petja predvajala posnetke zborov, ki jih je obogatila z zanimivimi pogovori z organizatorji raznih revij, dirigenti, skladatelji, itd.

Tamara Ražem že več let spremlja in predstavlja mlade glasbene izvajal-

ce v oddaji Mi in glasba ob sobotah ob 17. uri. Razmomi se pozna, da je tudi sama glasbeni pedagog, ki se zaveda, kako važno vlogo imajo javni nastopi za mlade glasbenike. Odtod njene "specialistično" predstavljene koncertne dejavnosti - to je mladih ustvarjalcev, ki so včasih začetniki, včasih diplomanti ali že diplomirani, včasih posamezniki, včasih komorne zasedbe ali mladinski orkestri. Prav zaradi raznolikosti je oddaja prijetna in všečna.

Tudi drugi glasbeni sporedi so seveda zelo skrbno pripravljeni in zanimivi. Oddaje, ki sem jih posebej omenila, sem verjetno izbrala zato, ker mi bolj odgovarjajo oddaje, v katerih ima tudi beseda svoje mesto. Pa tudi več napora zahtevajo tako oblikovane oddaje od sestavjalcev, mar ne?

TEJ

VESEL PRAZNIK PRITRKOVALCEV V BOLJUNCU

FOTO: KROMA

V nedeljo, 24. t.m., je v Boljuncu potekalo drugo srečanje pritrkovalcev, ki ga je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov. Nastopile so skupine iz

Doline, Kopa in s Kontovela, pel je združeni zbor ZCPZ, podali pa so tudi recitacije. Več v prihodnji številki.

8
ČETRTEK.
28. JUNIJA
2001

SSK KRITIČNO O OBRAČUNU IN SESLJANU

V torek, 19. junija, se je sestala nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti. Kot piše v tiskovni noti, ki smo jo prejeli, je obravnavala dve točki, ki sta v tem trenutku najbolj pereči. Najprej je analizirala osnutek obračuna za tekoče leto. Ugotovljena je bila zelo skromna likvidnost občine. Največji primankljaj prinašajo stroški uprave doma za ostarele v Sesljanu, ki znaša 518 milijonov lir. Medtem ko so se realizirane investicije krepko zmanjšale, prekomerno pa naraščajo stroški za odvetniške storitve.

Načelniki skupin so te dni vzeli v obravnavo podrobno načrt ureditve sesljanskega zaliva. Stranka SSK je že od vsega začetka izrazila veliko zaskrbljenost zaradi neuravnovešenega načrta. Ta predvide-

va izgradnjo novega turističnega naselja, ki lahko čez noč postane rezidenčno naselje. To bi privedlo do naselitve novih 1.300 občanov v občino, kar bi izničilo prizadevanja za ponovni razvoj turizma v občini. Močno bi se zmanjšala dostopnost do morja v taki obliki, kot jo danes koristijo kopalci in jadrnalna društva. To je v nasprotju s smernicami, ki so bile sprejete za regulacijski načrt, kjer je jasno podčrtano, da mora biti namembnost sesljanskega zaliva turistična in ne rezidenčna. Iz analize besedila konvencije izstopa dejstvo, da bo bodoča uprava zaliva prepuščena enemu samemu subjektu in da ostali skupaj z občino pri tem praktično ne bodo imeli besede.

JOŽKO ANTONIČ

Smrtna kosa je ponovno zarezala med naše najboljše vrste. Tokrat se je ustavila v Mavhinjah, kjer je pokosila življenje komaj 54-letnega Jožka Antoniča. Velika množica vaščanov in prijateljev, ki so prišli iz bližnje in daljne okolice, je pospremila dragega pokojnika na njegovi zadnji poti. Cerkevno slovesnost so v mavhinjski cerkvi opravili kar štirje duhovniki, in sicer: dekan Bastiani, bivši župnik Markuža, Giannini in domači župnik Caha; prisostvovala pa je velika množica prijateljev in znancev.

Pokojnik je bil zelo prijubljen in znan po celem našem Krasu, saj je poleg službenih dolžnosti, ki jih je opravljal pri danes že pokojnem IRET-u, deloval pri domačem društvu

in pri raznih pobudah, ki so zadevale našo skupnost. Dolgo je potoval po deželah Srednjega vzhoda, kjer se je seznanil s težkimi delovnimi pogoji in je zato še bolj ceniti prizadevanja naše manjšinske skupnosti za boljši jutri.

Bil je, kot zaveden Slovenec, tudi v odboru sekcije SSK, kjer je nekaj časa, kolikor mu je čas dopuščal, zasedal tudi mesto sekcijskega tajnika.

Za vse to smo mu hvaležni, in to predvsem domačini, katerim je posvetil svoje najboljše moči, in družina, za katero je pred odhodom poskrbel, da lahko živi v svojem okolju. Vsi mu želimo, da bi počival v miru v tisti zemlji, ki jo je tako ljubil.

SEKC IJA Slovenske skupnosti za Devin Nabrežino izreka svojcem iskreno sožalje, pokojniku pa izraža zahvalo za vse, kar je storil.

NK

SLOVENŠČINA V KOŠ?

Nedavno smo že poročali o prizivu odv. dr. Jožeta Škerka na Deželno upravno sodišče Furlanije-Juljske krajine v zvezi s spoštovanjem slovenščine v devinsko-nabrežinski občini. Pred dobrim tednom dni je o tem vprašanju potekala tudi javna razprava v Kamnarski hiši Iga Grudna v Nabrežini. V začetku tega tedna pa nam je dr. Škerk poslal dopis, ki ga v celoti objavljamo.

Potem ko vljudnostna ali odločna opozorila županu in odbornikom devinsko-nabrežinske občine niso bila upoštevana, je dr. Jože Škerk - s pravno pomočjo odvetnika dr. Renza Frandoliča - vložil dne 18. maja letos priziv na Deželno upravno sodišče v Trstu proti devinsko-nabrežinski občini, ker odbor župana Marina Voccija ni sestavil, istočasno in po uradni dolžnosti, tudi v slovenskem jeziku sklepe št. 47, 48 in 49 z dne 15. marca letos in jih je objavil na občinski oglasni deski le v italijanskem jeziku.

Toženi so bile dane naslednje možnosti: ali sestavljati in objavljati sklepe tudi v slovenskem jeziku ali ostati odsoten v postopku, ali pisati sodišču, naj razišči "po pravič", ali pa imenovati odvetnika, ki naj zahteva zavrnitev priziva.

Na žalost se občinski odbor župana Marina Voccija ni odločil za eno od prvih treh možnosti, ki bi izkazale spoštovanje do slovenskega jezika, temveč za zadnjo, češ da je uradni jezik le italijanski in da je slovensko besedilo le privesek, nekaj "optional", ki je lahko prisoten ali ne, vsekakor pa brez vpliva in povsem nepotreben za pravno veljavnost sklepov.

To nepričakovano restriktivno tolmačenje je tako hud napad, da bi lahko že govorili o diskriminaciji slovenskih pravic in bi znal imeti težke negativne ali celo usodne posledice pri konkretnem uveljavljanju slovenščine v aktih, ki so namenjeni javnosti ali morajo biti objavljeni, na področju vidljivosti slovenske prisotnosti na teritoriju, ustne in pisne uporabe slovenskega jezika po uradni dolžnosti itd. Gornji nezaslišani odločitvi

je verjetno botrovalo tudi dejstvo, da priziva ni podprl noben slovenski izvoljeni predstavnik, niti nobeno kulturno društvo, niti krovnici organizaciji civilne družbe, niti slovenski časopisi, in to čeprav je dr. Jože Škerk takoj odposlal njegove prepise in klical "na pomoč".

Postopek namreč ne zadeva zasebne zadeve, temveč je namenjen odstranjenju neupoštevanja slovenščine v devinsko-nabrežinski občini in teži k vzpostavitvi dolžne zaščite slovenske narodnostne skupnosti s spoštovanjem njenih temeljnih pravic, ki so med drugim potrebne za potrjevanje njene življenjske prisotnosti na tem kočljivem teritoriju.

Velja omeniti, da sodba, ki bo izrečena, bo vsebovala uradno tolmačenje predpisov, ki se nanašajo na rabo in veljavnost slovenskega jezika.

V tem okviru lahko ugotovljamo, da je občina Devin-Nabrežina s sklepom občinskega sveta št. 177 z dne 10.10.1991 sprejela svoj statut, ki je še danes v veljavi in ki je bil sestavljen v italijanskem in slovenskem jeziku in kot tak odobren od pristojnih deželnih nadzornih organov ter nato objavljen v izredni prilogi uradnega deželnega vestnika.

Statut v številnih členih močno poudarja prisotnost in zaščito slovenske narodne skupnosti, rabo njenega jezika kot kulturno in civilno obogatitev, tudi v zvezi z družbenim dostojanstvom in enakimi življenjskimi in delovnimi pogoji.

Prav zato v členu 4 točka 2 izrecno predpisuje: "Vse odredbe, določila, javna obvestila in drugi akti javnega interesa, ki so izpostavljeni javnosti, kot tudi cestni znaki in staro nase-

ljenih vaseh, so sestavljeni tudi v slovenskem jeziku."

Določilo je povsem jasno, kajti če omenimo leksikonsko in pravno besedo "sestavljeno" (v italijanskem tekstu je napisano "redatto"), vsak slovenski slovar (in tudi italijanski) potrjuje, da je to primer, ko se iz več delov ustvari neka celota (npr. motor).

Gre torej za enoten akt, ki mora biti istočasno izpisan, ker je le tako popoln in celovit.

Ta člen se nanaša, kar je bistveno pri manjšinski problematiki, na slovensko narodno manjšino kot tako, t.j. kot samostojen subjekt, kateremu pripadajo pravice splošne narave in seveda temu odgovarajoče obveznosti in dolžnosti oblasti.

In prav to se hoče odpraviti oziroma se hoče znižati raven zaščite in pravic slovenske manjšine s tem, da je raba jezika omejena na posameznika v njegovih zasebnih zadevah.

Ta pa je že urejena, povsem ločeno, v naslednji točki 3 četrtega člena, kjer piše: "Občina zagotavlja vsem občanom v stikih z občinskimi inštitucijami in uradi pravico do proste rabe slovenskega jezika v pisni ali ustni obliki ter do odgovora v istem jeziku v neposredni obliki ali s pomočjo tolmača."

Tudi to besedilo je prav jasno in za občinsko upravo, njene organe, ustanove itd. spoštovanja dolžno.

Dalje je potrebno upoštevati člen 78 statuta, ki v točki 1 odreja: "Občinski odbor določa na županstvu primeren prostor, namenjen "oglasni deski", za objavo aktov in obvestil, ki jih določajo zakoni, Statut in pravilniki", in v točki 2: "Objava mora biti dostopna, celovita in čitljiva."

občini, kjer si je tudi našel življenjsko sopotnico, ki mu je rodila dvojčka Mateja in Matejko. Vseskozi pa se je pokojnik aktivno zanimal za vaško kulturno in politično življenje. Kot navdušen in dober pevec je bil med ustanovitelji moškega zbora Igo Gruden, ki ga je do svoje smrti vodil prof. Radovič; istočasno je sodeloval v domačem športno-kulturnem društvu in bil več let predsednik, do smrti pa neutrujen član, ki si je prizadeval, da bi končno prišli do primernega kulturnega prostora za domače potrebe. Žal pa se mu ta dolgoletna želja ni izpolnila in danes naši nabrežinski kulturniki si morajo sproti iskati bolj ali manj primernih prostorov za vadbo in za nastope.

Pri vsem prizadevanju za javne koristi pa ni Nevenko zanebral družinskih obveznosti. Kot skrben in pravi Kraševac je vzbujal zemljo in s časom postal zavidanja vreden vinogradnik, čeprav je obdeloval v glavnem opuščene površine, ki jih gospodarji niso več mogli obdelovati. Sezidal si je lep dom, kjer so se prijatelji večkrat zbirali ob kozarku domačega in ob lepi domači pesmi. Posebno

doživetje pa je bila njegova "bnidima" (trgatev), ki ji je skupno z ženo dal pečat starih običajev, ko so "bnidmači", potem ko so opravili svojo dolžnost, posedli na lesene klopi pred kletjo, katero je pred kratkim odkupil, in se okrepčali z jedmi, narejenimi po starih običajih.

Vse to in še marsikaj nam je naš Nevenko zapustil, odšel je brez slovesa, saj se ni nikoli izdal, da je blizu svojemu koncu. Še niti teden pred svojim odhodom je, kot običajno, šel sam v vas in se tam ustavil s prijatelji, kot se je to dogajalo, ko je še bil zdrav. Ko mu še ni bilo 56 let, je zapustil ženo Nevenko, sina Mateja, ki z dedom vodi znano trgovino gradbene materiala v Sesljanu, hčerko Matejko, ki je babica, katero skupno s Tomažem osrečujeta hčerkici Neža in Vida, ter ostale brate in sestre ter veliko številno sorodnikov in prijateljev.

Naj ob starših in sestri počiva v miru na nabrežinskem pokopališču.

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere članke objavili v prihodnji številki. - Uredništvo

Ker sklepi občinskega odbora morajo biti po zakonu objavljeni za petnajst dni na oglasni deski, je povsem logično, da morajo biti že za to sestavljeni tudi v slovenščini.

Ustavno sodišče v Rimu je že leta 1992 z znano sodbo št. 62 odločilo, da pripadniki priznane jezikovne manjšine na teritoriju, kjer je ta prisotna in kateri pripadajo, niso prisiljeni uporabljati v odnosih z javnimi oblastmi jezika, ki je različen od materinega.

V tem duhu in smislu je treba tolmačiti način in obliko objav na "oglasni deski".

Slovenec mora imeti možnost, da bere celotno besedilo objav, sklepov itd. direktno le z uporabo svojega jezika.

Ob upoštevanju, da ima objava tudi izrecne pravne učinke, ker lahko vsi prebivalci brez izjeme zahtevajo vpogled in prepise za popolno oceno sklepov in prilog, zlasti še ker od dneva objave poteka rok 60 dni za morebitne prizive s strani oseb, ki smatrajo, da imajo določene interese.

Stališča župana Marina Voccija in njegovega občinskega odbora so tem hujska, kajti zakon o zaščiti slovenske jezikovne manjšine v deželi Furlaniji-Juljski krajini št. 38 z dne 23. februarja 2001 v členu 28 točka 2 izrecno določa: "Nobenega določila tega zakona ni možno tolmačiti na način, ki bi slovenski manjšini zagotavljal nižjo raven zaščite od tiste, ki jo že uživa na podlagi prejšnjih določil."

To se pravi, po najbolj osnovni pravni in upravni logiki (da ne govorimo o politični), da sedanji statut, v kolikor zadeva slovensko narodno manjšino, ni dovoljeno nikoli tolmačiti restriktivno, t.j. v škodo nižje ravni zaščite.

Pred dnevi je na Upravnem sodišču potekala razprava o morebitni odložitvi gornjih sklepov do vsebinske razsoje zadeve, ki bo verjetno v jeseni.

Sodišče ni smatralo, da sprejme to zahtevo, češ da ne obstaja nepopravljiva škoda.

Zagovorniki stališča župana Marina Voccija in njegovega odbora trdijo, da občina nima dovolj finančnih sredstev za prevajalce in tolmače, kar pa se je izkazalo, da ni res, kot tudi ne odgovarja domnevna nevarnost etničnega spopada, saj uporaba slovenskega jezika ne omejuje ali odpravlja rabe uradnega italijanskega jezika.

Deklarirano je občinski odbor izredno odprt do Slovencev in do priznanja njihovih narodnih pravic, medtem ko v dejavnih ni tako, saj grobo zanemara svoje institucionalne prednostne dolžnosti celo z neupoštevanjem občinskega statuta zlasti na področju vidljivosti slovenske prisotnosti, ustne in pisne uporabe slovenskega jezika po uradni dolžnosti itd.

To pereče in negativno stanje se lahko nemudoma odpravi s tem, da se preneha restriktivno tolmačiti - tudi proti izrecnemu določilu zaščitnega zakona - rabo slovenščine v javnih aktih in v tistih, ki so namenjeni javnosti ter da se vrne enako dostojanstvo Slovcem.

Zato vsem ljudem dobre volje: "NA POMOČ".

DR. JOŽE ŠKERK

SVETI IVAN / GOD ŽUPNIJSKEGA ZAVETNIKA

PRAZNIK DUHOVNE, A TUDI KULTURNE OBOGATITVE

Tudi letos se je slovenska župnijska skupnost pri Sv. Ivanu lepo pripravila na praznovanje svojega župnijskega zavetnika sv. Janeza Krstnika. Praznovanje je doseglo vrhunec v nedeljo, 24. t.m., na sam god sv. Janeza. Po svetoivanskih ulicah se je v lepem sončnem jutru vila tradicionalna procesija, ki so se je udeležili slovenski in italijanski verniki, narodne noše, člani slovenske skavtske družine ter oba cerkvena pevski zbora - slovenski in italijanski. Procesija, ki jo je vodil duhovnik Valerio Muschi, se je zaključila v župnijski cerkvi, kjer je bil podeljen slovesen blagoslov. Sledila je slovesna sv. maša v slovenščini, ki jo je daroval kaplan Milan Nemač in katero je obogatilo petje cerkvenega zbora. Že dan prej, v soboto, 23. t.m., se pravi na vigilijo praznika, pa so se Svetoivančani zbrali pri tradicionalni slovenski večerni predpraznični maši v stari, lepo okrašeni cerkvi sv. Janeza in Pelagija v ul. Capofonte. Maša, ki jo je daroval kaplan Milan Nemač ob somaševanju borštanskega župnika, sicer pa Svetoivančana Maksa Suarda, se je zaključila z ofrom, kjer je domači slovenski kaplan podal vernikom svoja iskrena voščila ob prazniku domače župnije.

Praznovanje sv. Janeza Krstnika je seveda v prvi vrsti priložnost za duhovno obogatitev in za potrditev v veri. Do-

FOTO KROMA

mačini pa se vsako leto potrudijo, da ga spremljajo tudi kulturni dogodki. Tako je v petek, 22. t.m., v domači cerkvi bil celovečerni koncert mlade goriške pevske skupine Musicum. Skupina, ki jo vodi David Bandelli, se je predstavila z izborom domače in svetovne zborovske zakladnice, ki je segala od renesanse in romantike pa do sodobnih skladb, pravoslavne liturgije in črnskega duhovnega izročila. Koncertni spored, ki je vseboval skladbe Gallusa, Mendelssohna, Mokranjca, Jericija, Tomca in drugih avtorjev, se je zaključil s spletom črnskih duhovnih pesmi, kot dodatek pa je skupina zapela še *Angelček varuh moj* in znamenito *Mnogoletje*, s katerim se konča liturgija po vzhodnem obredu.

Na vigilijo praznika sv. Janeza Krstnika navadno zagorijo kresovi. Tako je bilo tudi letos, in to po zaslugi domačega društva Slavko Škamperle. Svetoivančani so se po končani maši v stari cerkvi podali na stadion Prvi maj, kjer je zagorel mogočen kres, za veselo razpoloženje pa je s svojimi vižami poskrbel harmonikar Duško Kovač. Sicer pa je druš-

tvo Škamperle že v nedeljo, 17. t.m., vedno na stadionu Prvi maj priredilo vesel večer s hudomušno enodejanko Jake Štokerije trije tički v režiji Adrijana Rustje. Občinstvo je zabavala skupina Popotni komedijanti (Sergej Verč, Minu Kjuder, Adrijan Rustja, Livij Bogatec in Alojz Milič), ki je Štokovo delo ponesla tudi drugam po Tržaškem. V ponedeljek, 25. t.m., pa so vedno tam predstavili knjigo spominov znanega pisatelja, domačina Vladimira Bartola Mladost pri Svetem Ivanu.

IZLET KLUBA PRIJATELJSTVA V SLOVENSKE KONJICE IN ŽIČKO KARTUZIJO

ODKRIVANJE ZANIMIVOSTI IN LEPOPOT ŠTAJERSKE (2)

NADA MARTELANC

Za zdravje zaposlenih in za svoje zdravje so skrbeli menihi sami. Gojili so zdravilna zelišča. Bolnike so zdravili v že omenjenem "hospitalu". To do 17. stoletja, ko se je lekarnar-zdravnik z lekarno vred preselil v "zgornji samostan". Menihi so pritegnili za pomoč tudi laične lekarnarje-zdravnike. Imeli so javno lekarno. Leta 1775 je bila še v seznamu javnih lekarn na Štajerskem.

Menihi so mnogo delovali tudi na kulturnem področju. Prvi izumom tiska (1440, Gutenberg) so vestno prepisovali tekste s cerkvenega področja, filozofije, medicine, prava, naravoslovja in leposlovja. V kartuziji so živeli tudi menihi-pesniki. Samostan je imel bogato knjižnico z mnogimi dragocnimi rokopisi, inkunabule (prvotiske) in druge knjige. Leta 1635 so uporni podložniki vdrl v samostan in mnogo tega sežgali. Ob razpustitvi samostana leta 1782 so opravili popis 1.974 del v 3.744 zvezkih. Od tega je največ gradiva šlo v Gradec in je v Univerzitetni knjižnici. Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani hrani petnajst prvotiskov. Ogromno gradiva pa je izgubljena.

Kako je prišlo do ustanovitve tako mogočnega samostana? In na tako odročnem, težko dostopnem kraju? Zemlja, na kateri je stala kartuzija, je bila last grofov Traungavcev. Podonavali so jo - poleg drugega - po stricu grofu Bernardu Spanheimu, ki je umrl v enem od križarskih pohodov. Otakar III., štajerski mejni grof, je sklenil na pridobljenem ozemlju zgraditi samostan.

Menihi so zapisali dve legendi. Prva pravi, da se je Otakar III. pri lovu po Konjiški gori oddaljil od drugih lovcev, ko je zasledoval košuto izredne beline. Prišel je na zemljišče, kjer

je pozneje stala kartuzija. Košuta je izginila, utrujeni grof je stopil s konja in pod drevesom zadremal. Prikazal se mu je mož, oblečen v kameljo kožo. Rekel mu je, da je Janez Krstnik; grof naj na tistem mestu sezida samostan za kartuzijane. Grof je v snu obljubil. Medtem so se približali lovci s psi, ki so podili zajca. Preplašena žival je skočila grofu v naročje. Grof se je prebudil in vzkliknil po slovensko: "Zajec, glej zajca!" Tako naj bi ta kraj dobil ime Zajec. Vischerjeva Topographia iz leta 1681 nosi napis Closter Seiz (Kloster Zajc). Vendar se zdi, da nima zajec v

resnici nič pri imenu, kajti bližnja vas Žiče in potok Žičnica, ki teče po tej dolini, nosita to ime že od prejšnjih časov. Po njiju bi torej dobila ime Žička kartuzija.

Druga legenda dodaja, da je Otakar začel graditi samostan na bolj pristopnem mestu v Konjicah. Toda Janez Krstnik ga je v sanjah okregal in mu naročil, naj sezidano podre in zgradi samostan na kraju, kjer ga je prvič videl. Grof je ubogal. Tako je nastal samostan v težko dostopnem koncu doline, ki danes nosi ime Dolina sv. Janeza Krstnika.

Kartuzijanski red je nastal leta 1084. Ustanovitelj sv. Bruno, doma iz Kölna, je želel v samoti živeti po evangelijsko. Grenobelski škof mu je pomagal, da je nad Grenoblom našel v divji alpski dolini samotni kraj. Po njej so meniško naselbino, ki je tu nastala, imenovali Chartreuse-Cartusia. Do leta 1500 je bilo po vsej Evropi posejanih kar 201 samostanov, največ v Franciji, precej pa tudi v Italiji. Na današnjem slovenskem ozemlju so nastale štiri postojanke: Žiče okrog leta 1160, Jurklošter okrog leta 1170, Bistra pri Vrhniki leta 1260 in Pleterje leta 1403. Ta zadnja še obstaja.

DALJE

SLOVENSKE VISOKOŠOLSKE SKLAD
SERGIJ TONČIČ
TRST

vabi

v torek, 3. julija 2001, ob 12. uri,
na srečanje v galeriji Tržaške knjigarne,
v ulici Sv. Frančiška 20,
ob podelitvi

**NAGRADE
DR. FRANE TONČIČ
2000**

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE V TRSTU
sporoča,

da bo v nedeljo, 1. julija, ob 17. uri v tržaški Rižarni vsakoletna
**SV. MAŠA ZA VSE TAMKAJŠNJE
ŽRTVE NASILJA**

IN ZA VSE ŽRTVE DRUGE SVETOVNE VOJNE

Maševal in govoril bo župnik v Štjaku profesor Branko Melink. Pri maši bo sodeloval združen pevski zbor ZCPZ v Trstu pod vodstvom Edija Raceta. Vabljeni!

PRAZNOVANJE CIRILMETODOVE
NEDELJE NA VEJNI

V nedeljo, 8. julija, ob 17.30

V ZNAMENJU EDINE NOVE MAŠE NA PRIMORSKEM
Maševal bo novomašnik g. Jožko Zajec, jezuit, doma iz Črnega Vrha nad Idrijo, ki prihaja iz Rima. Sodeluje domači cerkveni pevski zbor iz Črnega Vrha pod vodstvom Katje Bajc Felc. Pričakujemo tudi novomašnika iz Beograda g. Gorana Avramova. PRIJAZNO VABLJENI naše narodne noše, skavtje in skavtinja ter vse božje ljudstvo!

OBVESTILA

KLUB PRIJATELJSTVA prireja v soboto, 30. junija, izlet v Idrijo, kjer si bomo ogledali grad z etničnim muzejem (med drugim so tam zanimivosti iz rudnika živega srebra in idrijske čipke) ter Antonijev rudniški rov z diapozitivi in kapelico. Pri kosilu bomo pokusili idrijske zlinkrofe. Vpisovanje v trgovini Fortunato v ul. Valdirivo 23 v Trstu do zapolnitve mest. Informacije na tel. št. 040 639949 in 040 43194.

V NEDELJO, 1. julija, bodo počastili v Sv. Križu pri Trstu svoja farna zavetnika sv. Petra in sv. Pavla. Ob 10. uri bo slovesna sv. maša, ki jo bo daroval kapucinski brat Jože Kunšek iz Vipavskega Križa. Po sv. maši pa bo običajna procesija s sv. Rešnjim Telesom s štirimi postajami po vasi. Sodelovali bodo: nabrežinska godba na pihala, domači cerkveni pevski zbor in otroško-mladinski zbor, narodne noše, skavti in skavtinja. Pred leti so se udeleževali te procesije tudi mnogi verniki sosednjih župnij in celo iz Trsta, zlasti Marijine družbe. Zakaj se je ne bi udeleževali tudi zdaj? Je tako lepo, če se verniki zberemo skupaj ob Najsvetejšem in ga med zvonjenjem, molitvijo in petjem spremljamo po naših ulicah.

SKLAD MITJA ČUK obvešča, da se je začelo vpisovanje v poletna središča na Proseku: od

2. do 13. julija od 8. do 17. ure in od 30. julija do 10. avgusta od 8. do 17. ure v otroškem vrtcu. Poskrbljeno bo za prevoz s trga Oberdan. Poletno varstvo: od 2. julija do 31. avgusta od 8. do 13. ure na Opčinah. Informacije in vpis: Sklad Mitja Čuk Opčine - Dunajska cesta 19 (nekdanja Narodna ulica 77), v dopoldanskih urah (tel. 040 212289).

MESEČNA MAŠA za edinost ob bližajočem se prazniku sv. Cirila in Metoda bo v ponedeljek, 2. julija, v Marijinem domu v ul. Risorta ob 17. uri. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

URA MOLITVE z mašo za duhovne poklice, mladino in družine bo v četrtek, 5. julija, ob 19.30 v cerkvi na Proseku. Vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva.

SINDIKAT SLOVENSKE šole obvešča, da lahko do 7. julija vložijo zainteresirani prošnje na ravnateljstva šol vseh vrst in stopenj za vključitev v ravnateljske oz. zavodne lestvice za podeljevanje suplenc. Prošnje morajo vložiti vsi tisti, ki so že ali še niso vključeni v pokrajinsko permanentno lestvico. Informacije in obrazce nudijo urad Sindikata ter ravnateljstva šol.

MOŠKI ZBOR Fantje izpod Grmade vabi na koncert ob koncu sezone in 35-letnici delovanja v soboto, 7. julija, ob 20.30 na domačiji pri Terconovih v Slinveni 22.

Darove bomo objavili prihodnj.

Po neozdravljivi bolezni nas je še poln neizpeljanih načrtov zapustil naš

NEVENKO GRUDEN

Žalostno vest sporočajo vsi domači

Od njega se bomo poslovili v soboto, 30. t.m., ob 12. uri s sv. mašo v nabrežinski cerkvi. Žara pokojnika bo izpostavljena v župnijski dvorani od 10. ure dalje.

Cvetje hvaležno odklanjamo v korist dobroteljnim ustanovam.

Nabrežina, 28. junija 2001

PO NEDELJSKI BALOTAŽI V TRŽIČU

PIZZOLITTO POSTAL PRVI OBČAN

Gianfranco Pizzolitto je po predvidevanjih prvi občan Tržiča. Na nedeljski balotaži, do katere je prišlo zato ker v nedeljo, 10. junija, nobeden od sedmih županskih kandidatov ni dosegel potrebnega števila glasov, je premočno zmagal nad tekmečem, predstavnikom Severne lige in kandidatom desne sredine, Giannijem Lubranom, ki je prejel 38,92 odstotkov (4.989 glasov), medtem ko je zmagovalec dosegel 7.829 glasov, kar pomeni 61,08 odstotkov. Volilna udeležba je bila tudi v laški prestolnici zelo nizka, saj se je volitev udeležilo le 52,61 odstotkov volilnih upravičencev.

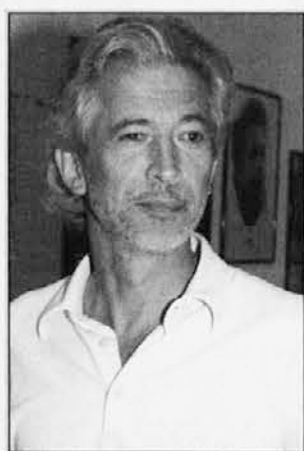

FOTO BUMBACA

prejšnjem Persijevem mandatu je opravljal nalogo predsednika občinskega sveta, še prej pa je bil načelnik skupine.

V novem občinskem svetu ne bo sedel noben predstavnik slovenske narodne skupnosti. Ob tem pa velja spomniti, da je bila zastopnica Marjetice Silvia Altran, ki jo je na omenjeni volilni preizkušnji podpirala SSK, izvoljena. V prejšnji številki našega časopisa se je z zahvalo oddolžila slovenskim volivcem, ki jih bo predstavljala v novem izvoljenem organu.

EJ

Gianfranco Pizzolitto je predstavnik stranke Levih demokratov, na volilni preizkušnji pa so ga skupno podpirale vse sile leve sredine ob občanski listi ter zunanji podpiri SKP. Novi tržiški župan je star 52 let, po poklicu je šolnik, neposredno pa pozna tudi našo narodnostno skupnost, saj je poročen s Slovenko in njen sin Boris je obiskoval slovenske šole. Kot politični predstavnik je že tretjič, tokrat kot župan, soudeležen pri upravljanju občine Tržič. V

PROSLAVILI 50 LET DOMAČE OBČINE

SOVODENJCI SO PRAZNOVALI

FOTO BUMBACA

V Sovodnjah je bilo prejšnji konec tedna navdse slovesno. Domača občinska uprava je praznovala 50. obletnico upravne samostojnosti. Program prireditvev, s katerimi so želeli počastiti pomemben jubilej, je bil tako v prejšnjih dneh posebno prazničen. Občina je organizacijo prireditvev poverila in zaupala domačim prosvetnim ustanovam, ki so poskrbele tudi za družabnost, ki je pri takih praznovanjih nujna.

V petek zvečer so v dvorani občinskega sveta otvorili razstavo akvarelov poznanega slovenskega umetnika Andreja Kosiča. Ob delih, ki jih vsi ljubitelji primorske umetnosti poznajo po njegovem originalnem stilu, je domačin iz Rupe poskrbel tudi za stvaritev večjega formata v tehniki olja na platno, ki jo je sam poklonil občini za jubilejno

priložnost. V počastitev praznika si bodo vsi obiskovalci občinskih uradov odslej lahko v atriju ogledali sliko večjega formata, ki idealno objema 14 kotičkov različnih zaselkov in vasi sovodenske občine. O delu in umetniku je na večeru spregovoril prof. Joško Vetrih.

V soboto zvečer sta bili na vrsti publikaciji. V Kulturnem domu so predstavili knjigo Alda Rupla *Na Soči in Vipavi* ter dokumentarno publikacijo o delovanju občinskega sveta in osebnostih, ki so v teh 50 letih krojili usodo sovodenske občine. Obe knjigi bo občina brezplačno poklonila svojim občanom.

Osrednja slovesnost je bila, kot rečeno, v nedeljo zvečer v telovadnici, kjer je bila ob kulturnem programu, ki so ga oblikovali domači kulturno-prosvetni delavci pod taktirko igralca PDG Janeza Starine, tudi podelitev priznanj v posebno slovesnem vzdušju ter ob prisotnosti uglednih gostov.

EJ

PREJŠNJI TOREK MNOŽIČEN KONCERT NA GORIŠKEM GRADU

KRESLIN JE OČARAL GORIŠKO PUBLIKO

ERIKA JAZBAR

Slovenske organizacije in ustanove ter prosvetno-kulturni delavci, ki delujejo na Goriškem, in po definiciji bogatijo kulturno ponudbo našega mesta oz. občine, so se v torek, 19. junija, zvečer srečali na goriškem gradu, kjer je bil na programu navdse uspešen in dobro organiziran koncert slovenskega znanega kantavtorja Vlada Kreslina, ki je v Gorico dospel z Beltinško bando.

Množična udeležba je vsem dokazala in pokazala, da Slovenci v občini Gorica nis(m)o le abstrakten pojem, temveč živa prisotnost; dovolj pa je bilo, da bi tisti, ki bi o tej prisotnosti dvomili, pogledal na plakate z imeni vseh društev in organizacij, ki so pri koncertu sodelovale. Ne vem, koliko je tistih, ki so vsa imena prebrali in prešteli, za kroniko naj vam povem, da je le-teh sedemindeset. To so kulturne, športne, rekreacijske, družbene, mladinske organizacije, društva, krožki in skupine, ki dan za dnem oblikujejo našo kulturno ponudbo in ohranjajo živo naše prosvetno življenje.

V imenu omenjene kopice slovenskih ustanov je goriško tisočletnico pozdravil in počastil prekmurski ustvarjalec, Slovenec, ki prihaja iz drugega konca slovenskega kulturnega prostora, najbolj vzhodnega

FOTO BUMBACA

predela slovenske zemlje; na Goriškem so ga zelo prisrčno sprejeli, sam pa se je s svojo skupino zelo dobro znašel in "vžgal" publiko, med katero so bili zastopniki in predstavniki domača vseh generacij.

Vlado Kreslin je že dolga desetletja prisoten na slovenskem prizorišču, na koncertu pa nam je ponudil pomenljiv izsek iz svojega repertoarja. S svojo kitaro črne barve je Vlado Kreslin upravičeno postal eden najbolj priljubljenih slovenskih glasbenikov, saj so njegovi koncerti nekaj posebnega, edinstvenega. Vzdušje, ki se ustvari na Kreslinovih glasbenih večerih, je neponovljivo, saj mu uspe pritegniti in vplesti v dogajanje bodisi sta-

rejšega kot tudi mlajšega poslušalca.

Vlada Kreslina poznamo kot solista, showmana in avtorja nepozabnih melodij, obenem pa raziskovalca glasbenih korenin prekmurskega izročila. O vsem tem je pred koncertom prisotnim spregovoril glasbeni kritik Giuliano Almerigogna, ki je povedal, kako se je s prekmurskim kantavtorjem oz. njegovo glasbo prvič srečal in ga spoznal ter v krajšem posegu povzel značilnosti njegovega ustvarjanja.

O vsem tem so se lahko pričeli tudi vsi prisotni, ki so navdušeno in občuteno sledili nepozabnemu koncertu Vlada Kreslina in Beltinške bande.

OBČINSKI SVETOVALEC SSK JULIJAN OŽBOT

OB 50. OBLETNICI

Danes slavimo z veseljem in zadovoljstvom važno obletnico za nas občane, povojno ustanovitev upravne samostojnosti občine Sovodnje ob Soči. Z bežnim pogledom v preteklost ugotavljamo, da leto ustanovitve 1951 so upada z začetno dobo t.i. hladne vojne, ko se je Evropa razdelila na dva tabora, in sicer vzhodnega in zapadnega. Slednji je namreč poimenovan svoboden in demokratičen, moremo pa seveda reči, ne v vsem pravičen. Dejstvo pa je, da je v njem vladal večstrankarski sistem, prisotnost torej vladajoče skupine in opozicija. Ta način vladanja je bil prisoten na vseh nivojih od državnega pa tja do občinskega.

V tem okolju je na prvih upravnih volitvah v naši občini prešla v opozicijo takratna demokratična stranka tukaj živčih Slovencev poimenovana Demokratska zveza, današnja Slovenska skupnost.

V polstoletnem obdobju je v SSK delovalo skupno 20 svetovalcev. Omembe vredna je prisotnost tukaj med nami enega od treh svetovalcev iz tedanje prve mandatne dobe, Petra Tomsiča. Mož, ki je vsem dobro poznan kot izvrsten sodelavec, ki se je vedno zavzemal za primerno rešitev spornih zadev, kar v takratnem ozračju ni bilo lahko. Kasneje so se zvrstili mlajši možje, med katerimi prednjači z rekordnim številom opravljenih mandatnih dob, in to kar pet, Branko Čemec. Vsekakor topla in iskrena zahvala za vloženi trud gre vsem našim

svetovalcem, posebno pa bivšemu svetovalcu še vedno aktivnemu somišljeniku Remu Devetaku. Ne nazadnje se zahvaljujemo tudi vsem kolegom svetovalcem in upraviteljem vladajočih strank.

Da je tudi v preteklosti opozicija odigrala pomembno vlogo, obstajajo številni tudi pisмени dokazi. Opozicija ni samo podprla, saj je to samo po sebi umevno, prvi občinski regulacijski načrt, asfaltiranje cest, postavitve dvojezičnih napisov na uradnih poslovnih listinah itd. ampak je bila celo na strani uprave in odločno podprla njeno zavzemanje za rešitev krize tekstilne tovarne in ohranitev delovnih mest.

Danes mime duše lahko rečemo, da ubrana nelahka pot je bila povsem pravilna, čeprav so nekateri ostro nasprotovali takšni politični akciji med delavstvom.

Želim ponovno poudariti važnost opozicijskega delovanja, se pravi soočanja z večinsko skupino. Če v preteklosti so bile živahne debate vezane zgolj na strankine smernice, postavljamo danes to ob rob. Delajmo skupno za napredek, korist in obstoj naše narodne skupnosti, seveda v sožitju z vsemi, ki želijo te cilje doseči. Skratka samo s spoštovanjem med drugače mislečimi in neomejeno mejo strpnosti lahko upamo, da bodoči rodovi bodo slavili jubilej stoletnice ne samo delovanja občinske uprave, ampak tudi obstoja naše narodne bitnosti.

JULIJAN OŽBOT

PREJŠNJI TEDEN IZROČILI DOKUMENTACIJO

ŠTANDREŠKI RAJON PRI PREFEKTU

FOTO BUMBACA

Predstavniki štandreškega rajonskega sveta s predsednikom Breščakom na čelu so bili prejšnjo sredo, 20. junija, pri prefektu. Izročili so mu vso potrebno dokumentacijo, ki zajema glavna odprta vprašanja okoli regulacijskega načrta; zaradi neposlušnosti, katere so bili in so še deležni s strani občinske uprave, so se zato odločili za radikalno potezo in se obrnili na najvišjega predstavnika centralne oblasti. Na nevdržno stanje, ki ga omenjeno območje goriške občine doživlja zaradi vedno novih razlastitvenih posegov, je opozoril že marsikdo na marsikateri ravni, vendar zaman. Goriška občina vztraja na svojih pozicijah ter pri posegih, ki so v zadnjih de-

setletjih zajeli več kot polovico celotnega območja štandreškega rajona, radikalno spremenili družbeno in etnično sestavo goriškega rajona ter prizadeali okolje in naravne lepote kraja. Izboljševalni popravki k regulacijskemu načrtu, ki so jih rajon in posamezniki naslovili na občino, niso bili sprejeti, tako so Štandrežci pripravili dosje, ki so ga izročili prefektu ter ga bodo poslali tudi predsedniku Ciampiju. Ob navedbi glavnih odprtih vprašanj in metode odobritve regulacijskega načrta se v dokumentu omenja tudi prisotnost slovenske manjšine na danem teritoriju ter nujnost, da se njena samobitnost ohrani pri življenju.

SP

KRESOVANJE IN RAZSTAVA KMETIJSKEGA ORODJA V JEREMITIŠČU

BLEŠČEČ KRES KOT UP NA BOLJŠE ČASE

IVA KORŠIČ

Jeremitaraska skupnost ne spi, nadvse budno in podjetno se glasno oglašja z vsakovrstnimi kulturnimi, športnimi in rekreacijskimi pobudami, da bi zdrnila goriško javnost in da bi se jasno slišal njen odločni glas v boju zoper ponovno razlašanje slovenske zemlje v tej naši zadnji predmestni zelenici. Nad njo se še zmeraj podijo temni oblaki goriške občinske uprave, ki bi rada čimprej s cementom zadušila ta prelepi slovenski raj.

Na dan, ko se sonce najdlje zadržuje na naši zemlji in je noč zelo kratka, so Jeremitarji že drugo leto priredili Kresovanje in ob njem obudili tudi prijetne stare navade. Letos so, preden je zagorel mogočni kres, ki se je dvigal na travniku v bližini cestnega nadvoza, poiskali z ljubeznijo do nekdanjega kmečkega dela in hišnih opravil pri domačinih in pri Štandrežcih staro kmetijsko orodje in stroje ter jih smotno in z estetskim čutom postavili na ogled v kar štirih domačinah. Na razstavo in praznovanje je vabilo sedem strašil, čudovito "nagačenih" s slamo, ki so, oblečena v njihova oblaci, šegavo ponazarjala domačine.

Okrog 19. ure je najprej zapela harmonika Martina Marussija in poskrbela za primerno vzdušje, nato je Mirjam Paulin na obzidanem dvorišču Paulinove domačije, hišna št. 1., ki ga popolnoma prekriva latnik actinidiae, pozdravila zbrane goste, Damjan Paulin pa jim je razkazal razstavljene pridomne predmete, orodje in stroje, ki so spregovorili o nekdanjih časih. Na ogled so bili

FOTO BUMBACA

razni likalniki, vrči, svitki, košare, posode za mleko, lonci, kotlovinasti kotli, krozniki, tehtnice in uteži, mera za vezanje špargljev(!), različne petrolejke, možnar, "hlapec" za sezuvanje škornjev, rešeta, pinja, skopci, priprava za česanje volne, krušna skrinja (vintula), pralne deske...

Obiskovalci so se nato podali na dvorišče Zavadlavove domačije, hišna št. 4, kjer so občudovali orodje in stroje za prevoze in pospravljanje pridelkov ter traktorje. Najstarejši med temi je iz l. 1922; tisti, ki nosi letnico 1950, še prav dobro deluje, saj se je kar "sam" pripeljal na razstavišče.

Okrog 20. ure so se gledalci, začudeni nad toliko pozabljenim narodnim bogastvom, zbrali na Zornovi domačiji, hišna št. 5, kjer je bilo odprtje razstave orodja in strojev za obdelavo kamna, lesa (žage, obličji, mizararska miza, kladi-va...).

Nazadnje pa so "pristali" na dvorišču Makučeve domačije,

hišna št. 9, kjer so lahko napasli oči med vilami, motikami, lopatami, sekirami, oslami, čebrji, sodi, plugi... Vsi razstavljene predmete so bili opremljeni z domačim imenom, s knjižnim slovenskim izrazom, nazadnje pa še z italijanskim prevodom. To delo, ki mu je "načelovala" Majda Zavadlav, je zahtevalo veliko potrpljenja in brskanja po knjigah.

Medtem ko so zmeraj številnejši obiskovalci občudovali imenitno prirejeno etnografsko razstavo, so se urini kazalci pomikali proti dvaindvajseti uri. Rumitarji so vžgali visok kres iz suhega dračja in drvi, ki je vzplamtel z vso silo, kot bi hotel pokazati, da se še sam bori za rumitarsko pravdo. Otoci, ki so spleтали venčke iz šentjanževih rož in jih ponujali gostom, so pritekli in zrlji v ognjene zublje ter se veselili prasketanja in isker, ki so švigale v nebo, s katerega je mežikal poredni prvi krajec. Če bi še bolj napeli oči, bi verjetno uzrlji ob njem kakšno čarov-

niško metlo. Odrasli so kresu nazdravili z rujno kapljico in s slastnim pečenim krompirjem ter fižolom. Veselo kresovanje se je ob klepetu zavleklo še dolgo v zvezdno noč.

Praznovanje pa se je v Jeremitišču nadaljevalo še naslednji dan, v nedeljo, 24., ko je bila spet odprta razstava - v ponedeljek so si jo ogledali tudi otroci iz poletnega središča Balonček in sonček iz goriškega Dijškega doma S. Gregorčič - in ko je prof. Miloš Pahor, znani flavtist, pomagal otrokom izdelovati piščali iz bambusovih stebel. Navdušenost otrok ob rezljanju in piskanju tako pristno domačih glasbil je bila nepopisna. Proti večeru so se gledalci pomaknili na zelen travniček med Makučevo in Zornovo domačijo, kjer je pod bohotnim orehom stal oder - na vozu - in prislunili oktetu Sraka iz Štandreža. Le-ta deluje že štiri leta, še posebno intenzivno v letošnji sezoni, ko vodi njegovo umetniško pot Bogdan Kralj, njegov korepetitor pa je Pavel Durčik. Postavni fantje so zapeli pet pesmi, med temi je bila prvič izvedena nekaka štandreška himna V goriški poljani, ki jo je uglasbil I. Ota na besedilo A. Budala.

Po dodatni pesmi so fantje pustili prostor članoma dramskega odseka PD Štandrež Majdi in Božu, ki sta kot zmeraj z odlično karakterizacijo nastopajočih likov osvojila zbrano občinstvo in ga spravila v smeh s svojo novo enodejanko *Tata vse ve*, ki sta jo sama priredila, režijski pečat z vsemi komičnimi prvini pa ji je dal Janez Starina, imenitni igralec Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice.

Ob koncu so izredno gostoljubni domačini na prostornem Makučevem travniku ponudili prisotnim vabljuje domače dobrote, ki so še dodatno poživilo živahno razpoložene udeležence te nepozabne rumitarske nedelje.

DAROVI

ZA CERKEV v Gabrjah: Pavletič Berka Sonja, v spomin na moža dr. Egona 200.000; Z.Č.F. 30.000; N.N. 5.000; N.N. z Vrha 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči ostanek za cvetje pri oltarju ob procesiji 45.000; družina Vitka Čevdka, ob poroki Damijane in Roberta 200.000; novoporočenca Damijana in Robert 100.000; N.N. 100.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi Miro 5.000; družina Cibini 85.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: N.N. 120.000; starši ob krstu malega Davida Trevisana 50.000 lir.

ZALAČNE po svetu (misijona l. štante): N.N. z Vrha 100.000.

ZA MISIJON P. Kosa: N.N. z Vrha 100.000 lir.

OBVESTILA

SLOVENSKA LJUDSKA knjižnica Damir Feigel je odprta s poletnim urnikom, ki bo veljal od 18. t.m. do 14. septembra, in sicer vsak dan od 8. do 13. ure, ob sobotah in nedeljah zaprto. Knjižnica bo zaprta od 30. julija do 17. avgusta.

SVET SLOVENSKIH organizacij - Gorica sporoča, da je v ponedeljek, 25. junija, stopil v veljavo poletni urnik, po katerem je urad odprt samo dopoldne od 9. do 13. ure, in to do 31. avgusta.

DIDAKTIČNO RAVNATELJSTVO ul. Brolo v Gorici vabi športna društva in kulturne ustanove, da predstavijo do 30. junija ponudbe in programe, ki jih bodo učitelji vključili v šolske vzgojno-izobraževalne načrte.

OBVEŠČAMO VSE, ki bi se želeli udeležiti potovanja z Novim glasom po Andaluziji, najpohitijo z vpisom do konca junija. V primeru, da do tega datuma ne bo zadostno število prijaviteljev, bo potovanje odpadlo.

GORIŠKO ROMANJE v Lurd z UNITALSI bo letos vodil nadškof od 12. do 18. julija. Informacije in vpisovanje za slovenske udeležence: Joana Nanut (telefonska številka 0481 21419 ali 0481 520233).

SKLAD MITJA Čuk obvešča, da se je začelo vpisovanje v poletna središča. Na Goriškem: Doberdob: od 18. junija do 13. julija od 8. do 17. ure v osnovni šoli. Sovodnje: od 30. julija do konec avgusta na osnovni šoli. Informacije in vpis: Damjana Češčit (tel. 0481 82087 oz. mobilni tel. 0335 5952551).

MALINSKI PEVSKI zbor Vrh sv. Mihaela vabi na celodnevni izlet v Gardaland, ki bo 28. t.m. Inf. Nerina tel. 0481 882451.

V MALI DVORANI Kulturnega doma je na ogled razstava *Kolektor Aztekov* slikarja El Pidia iz Mehike. Razstava, ki jo prireja upravni odbor Kulturnega doma v sodelovanju s KZ Maja, bo odprta do 30. t.m. od 9. do 13. in od 16. do 18. ure ter ob večernih prireditvah.

NADKNJIGARNO na Travniku se pospešeno obnavljajo prostori, kjer bo sedež našega uredništva, GMD in likovne galerije. Obveščamo, da so zaželeni darovi in prispevki! Denar sprejemamo tudi na naši upravi.

KULTURNI DOM Nova Gorica vabi na tretji koncert iz cikla *Glasba z vrtov sv. Frančiška*, na katerem se bo predstavila harfistka Valentina Hrobat, ki bo v Samostanski dvorani na Kostanjevici v petek, 29. junija 2001, ob 20. uri.

ČESTITKE

Dr. Silvan Vogrič čestitajo in se z njo veselijo ob uspešni zaključeni študiju nekdanji sošolci z učiteljicami iz Števerjana.

Prosvetno društvo in zbor Rupa-Peč čestitata dr. Valentinu Pahor ob uspešni opravljenem državnem izpitu za komercialistko.

V petek, 22. junija, je uspešno dokončala študij literarnih ved na tržaški univerzi

dr. SILVANA
VOGRIČ.

Novi doktorici iskreno čestitajo vsi domači.

PRI DUHOVNIJI SVETEGA IVANA V GORICI

PRAZNOVANJE ZAVETNIKA

Sv. Janez Krstnik je v krščanski tradiciji pomemben svetnik, katerega praznovanja so razširjena po celi slovensko govoreči deželi že iz davnih dni.

Po dolgoletnem "zatišju" je župnijska skupnost, ki se zbira v duhovni sv. Ivana v Gorici, odločila, da primerno obeleži praznik svojega zavetnika. Na pobudo novoizvoljenega župnijskega sveta ter skupnosti družin *Sončnica* so tako stekla dvodnevna praznovanja.

Na predvečer praznika je bil pred večerno mašo obujen lep obred slovesnih večernic, ki ga je pripravila ministrantska skupina in pri katerem se je zbralo veliko število ljudi, ki so s petjem, branjem in molitvijo psalmov sooblikovali obred, ki ga je spremljalo petje pevske skupine *Musicum*, katere člani izhajajo iz te duhovnije.

Po večernicah je bila na vrsti praznična večerna sveta maša. Prvič pa je po maši bila na vrsti tudi družabnost za cerkvijo s svetoivanskim kresom. Tako se je župnijska skupnost zbrala ob ognju, petju in krat-

kem zgodovinskem orisu kresovanja, ki sta ga pripravila Goran Rustja in Kati Aršek ob sodelovanju fantov - recitatorjev ter pevcev pevske skupine *Musicum*. Praznovanje se je zavleklo pozno v noč tudi ob "skavtski" peki hrenovk in jabolk na žerjaviči.

Naslednjega dne, v nedeljo, 24. junija, na god sv. Janeza Krstnika, smo pri slovesni maši, ki jo je - kakor vse ostale obrede - vodil župnik, msgr. Cvetko Žbogar, Bogu priporočili skupnost, ki se zbira pri sv. Ivanu. Slovesnost je spremljalo petje zvestega župnijskega zbora.

Slovesen obred je tako uradno zaključil dvodnevna praznovanja, ki so se sicer kot vsako nedeljo nadaljevala v prijetnem klepetu pred cerkvijo z voščili vsem Janezom, Janom, Ivanom in drugim, ki jim je ta priljubljeni svetnik godovni zavetnik.

DB

TEKMOVANJE CESARE AUGUSTO SEGHIZZI

Od 2. do 5. julija bo v Gorici potekalo 7. Mednarodno tekmovanje v komornem petju C.A. Seghizzi. Strokovna komisija bo ocenila 39 pevcev iz različnih evropskih držav, ki bodo svoje tekmovalne nastope odpeli v Avditoriju furlanske kulture v ulici Roma. Tekmovanje se bo zaključilo z nagradnim koncertom, ki bo na sporedu v četrtek, 5. julija. Ljubitelje zborovskega petja obveščamo, da se bo že isti večer začelo 40. Mednarodno zborovsko tekmovanje C.A. Seghizzi, ki bo letos privabilo v Gorico 32 zborov in vokalnih skupin, ki bodo tekmovali v raznih kategorijah. Zamejstvo bosta zastopala Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča in Moška vokalna

skupina Akord iz Podgore, ki jo vodi Mirko Špacapan, Slovenijo pa Vokalna skupina Canticum iz Maribora in Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane. Tekmovanje bo letos potekalo v opatiji v Rožacu, v Avditoriju furlanske kulture v ul. Roma, na goriškem gradu, v Kulturnem centru Lojze Bratuž in v Avditoriju Fogar.

POLETNO SREDIŠČE

Poletno središče *Srečanja 2001* v Zavodu sv. Družine, ki ga prireja Skupnost družin *Sončnica* in o katerem smo obširno poročali v prejšnji številki našega časopisa, je v teh dneh živo, saj se ga udeležuje že več kot petdeset otrok. Vsem tistim staršem, ki bi radi otrokom omogočili razvedrilo, druženje z vrstniki in nova prijateljstva, sporočamo, da je za vse interesente še nekaj razpoložljivih mest.

30.6.1999 - 30.6.2001

Ob drugi obletnici smrti dragega

DAVORINA PELICONO

se ga z ljubeznijo spominjajo vsi njegovi najdražji.

Sovodnje ob Soči

IN MEMORIAM

ERIKA KOLLMAN

V torek, 26. junija, je bil v pevski cerkvi pogrebni obred za Eriko Kollman, znano, zavedno goriško Slovenko, vdovo po Milanu Paulinu, ki je umrla 21. junija.

Pogreb je bil lep in slovesen, poleg sorodnikov se je zbralo veliko znanec in prijatelj od vsepovsod, iz Trsta, Slovenije in Avstrije. Obred je obogatil nastop domačega zbora, pred cerkvijo je nato zapel dve pesmi v slovo zbor goriških upokojencev pod vodstvom Elde Nanut. Poslovilne besede sta spregovorila Silvino Poletto in prof. Miladin Černe, ki sta poudarila Erikino zavzeto delovanje na vseh področjih.

Ga. Erika se je rodila v Gorici pred 78 leti. Oče je bil iz okolice Gorice, mati pa iz Branika, kjer je Erika preživela mladostna leta. V Gorici se je mlada zaposlila. Med vojno je bila članica obveščevalne službe, okusila je zapor v Benetkah in končno internacijo v Mauthausnu, od koder je zbežala. V Gorici je bila vsestransko delavna, vključena v razne organizacije. Leta 1982 je z možem sodelo-

vala pri ustanovitvi Društva slovenskih upokojencev za Goriško, temu je ostala zvesta in bila zelo skrbna blagajničarka.

Bila je plemenita, razgledana, družabna, željna novosti, zato je rada potovala in vedno snovala nove načrte. Zelo ganljivo je bilo slovo od Erike od petju in nagovorih na pokopališču v Braniku, kjer je želela počivati.

SPOMINSKA MAŠA V MIRNU

Prejšnji petek, 22. junija, je bila v mirenski župni cerkvi maša zadušnica za pokojnega organista in skladatelja, ameriškega Slovenca, Paula Johna Siflerja.

Pri maši, ki jo je daroval domači župnik Ciril Cej, je pel mirenski cerkveni zbor pod vodstvom Andreja Budina, pri orglah pa je bil Marko Vuk. Mirenske orgle je izdelal prav oče pokojnega glasbenika, Ivan Kacin, znan orglar v Gorici zlasti v dobi med obema vojnoma. Pri maši so bili med drugimi sestra pokojnega Siflerja, publicistka Dorica Makuc ter mnogi prijatelji in znanci pokojnega iz Gorice.

BENEŠKA SLOVENIJA

KONEC PRIHODNJEGA TEDNA ARENGO

PODPISAN SPORAZUM

V SOBOTO, 7. JULIJA

VOLITVE VELIKEGA ŽUPANA

V prejšnjih letih smo večkrat poročali o zelo zanimivi manifestaciji, ki jo prirejajo običajno konec meseca junija v Špetru in ima namen obuditi spomin na tisto obdobje beneške zgodovine, ko je dano območje uživalo dejansko avtonomijo za časa republike Serenissime. Obujanje zgodovinskega spomina pomeni v tem kontekstu tudi potrditev ponosa človeka, ki živi na tej zemlji, saj ima za sabo bogato in posebno zgodovinsko tradicijo, ki jo velja spoznati in vrednotiti. Udeležba na manifestaciji, ki neposredno prikaže v vseh svojih elementih dan dogodek pa je najlepši način za učinkovito dojetje preteklih dogodkov in obdobja, predvsem pri mlajših generacijah. Gorska skupnost Nadiških dolin prireja četrto obnovev zgodovinskega Arenga Beneške Slovenije, ki bo v nedeljo, 7. julija, v Špetru, ko bodo počastili tudi domačega patrona sv. Petra. V petek zvečer ob 20.30 bo sv. maša, sledile bodo ljudske igre in rok koncert. V soboto ob 20.30 bo v špetrski občinski dvorani koncert Godalnega kvarteta Glasbene matice. Med koncertom bo podelitev nagrad Srebrna lastra beneškega Arenga, ki jih GS podeljuje osebnostim, ki so se posebej odlikovale v družbenem in kulturnem življenju Nadiških dolin. V nedeljo se bo ponovil velik arengo landarske in mierske

Iz knjige Slavica, KD Studenci 1997

banke, ki je predstavljal nekakšen mali beneški parlament, s katerim so razpolagali pod beneško republiko.

Prireditve se začne ob 17. uri v farni cerkvi, kjer bodo protagonisti združeni pevski zbori Nadiških dolin; sledil bo sprevid po vasi, nato bodo izvolili župane mierske in landarske banke in nato še velikega župana, ki bo idealno predstavljal interese vseh beneških ljudi. Manifestacija se bo nadaljevala z reprizo procesa, do katerega je prišlo v Landarju leta 1401, in na katerem so domači župani sodili človeku, ki je ubil sovaščana na domačem sejmu. Za uprizoritev bodo poskrbeli nekateri igralci Beneškega gledališča pod režijo Alda Klođiča.

EJ

IZMENJAVA OBMEJNIH TELEVIZIJ

Vodstvu območne TV Primorka v Šempetru pri Gorici ter regionalne ustanove Telefriuli sta pred dnevi podpisali pomemben sporazum o medsebojnem sodelovanju. Gre za izmenjavo programov, pripravljenih v slovenskem ali furlanskem oz. italijanskem jeziku. Televiziji jih bosta objavljali vsako soboto popoldne, polurni oddaji pa bosta vsebovali vesti, kulturno dogajanje, reportaže in druge prispevke z območij, kjer je mogoče spremljati programe obeh televizij. To pomeni, da bodo gledalci postaje Telefriuli, med katerimi je tudi mnogo naših rojakov v Beneških dolini in Kanalski dolini, lahko spremljali vesti in drugačne prispevke v slovenskem jeziku; prispevki v italijanskem jeziku, ki jih bo predvajala TV Primorka, pa bodo namenjeni tudi pripadnikom italijanske narodne skupnosti v Slovenski Istri, kjer njene programe lahko spremljajo.

Sporazum o sodelovanju sta podpisala direktorja obeh ustanov, Anton Vencelj in Lorenzo Petiziol. Slovesnosti ob podpisu dogovora, ki ja bila v torek, 19. junija, v gostišču Mark nad Šempetrom pri Gorici, pa sta se udeležila tudi župana mestne občine Nova Gorica in občine Šempeter-Vrtojba, Črtomir Špaccapan in Dragan Valenčič.

M.

POLETNO VABILO V TOPOLOVE

V soboto, 7. julija, se začne Postaja Topolove, ki bo oživila grmiško vasico vse do 22. julija. Ob koncu tedna se bo v zasedlu slovenske Benečije dogajalo marsikaj zanimivega in posebnega. Na programu je vrsta prireditev, ki zajemajo koncerte, recitale poezij, nastope pevskih zborov in gledaliških skupin, filme, predstavitve knjig in druge družbene momente, ki zadobijo popolnoma poseben čar v majhni vasi, ki je zaslovela daleč naokrog. Postaja Topolove je verjetno najbolj poznano poletno srečanje v naših krajih. O njej pišejo domala vsi v našem obmejnem postoru. Kako pa ne bi, saj gre za res posebno, domače, pa vendar neobičajno srečanje umetnikov in ustvarjalcev, ki se vsako leto vračajo v odročni grmiški zaselek. V Topolovem bomo tudi letos slišali več jezikov in srečali ljudi, ki prihajajo iz različnih predelov sveta. Med njimi so znana in nova imena, saj se zelo pogosto dogaja, da se ustvarjalci dobesedno zaljubijo v Topolove, tako da se tudi iz zelo oddaljenih krajev vsako leto ponovno vračajo vanje. Za organizacijo Postaje so tudi tokrat poskrbeli Društvo beneških umetnikov, KD Topolove in domača Pro loco. Duši manifestacije pa ostajata še vedno Moreno Miorelli in Donatella Ruttar.

SLOVENIJA

SPOMINSKA PLOŠČA JOSIPU ABRAMU

VEČ HVALEŽNOSTI

Društvo ARS Bovec in KS Trenta sta pred kratkim odkrila spominsko ploščo duhovniku, pesniku, prevajalcu, buditelju slovenstva in ponovnemu odkrivanju slovenskega obraza naših planin ter socialne miselnosti Josipu Abramou-Trentarju. Slavnostni govornik Joško Kragelj je vzgojitelj mladih ljudi povabil, naj sledijo njegovemu zgledu in ne tistim, ki svobodnjaško-liberalistično zavračajo odgovornost do gojitve vsakršnih vrednot, tudi narodnih.

Društvo ARS Bovec je že več let načrtovalo ugodno priložnost za postavitev te plošče, je ob blagoslovitvi poudaril njegov predsednik, bovški župnik Stanko Sivec. Po spominski maši in uvodnih besedah domače učiteljice Marije Kravanja - pod njenim vodstvom so zaplesali in zapeli domači otroci - je več pesmi zapel MePZ Žaga, na koncu programa pa so prisotne gostile trentarske gospodinjice.

Slavnostni govornik, duhovnik in pisatelj Joško Kragelj, ki je napisal o Abramovem življenju in delu knjigo ter jo priponatitih se bogatil, ga je priporočal za zgled duhovnikom, vzgojiteljem, politikom, socialnim delavcem, kulturnikom, planincem... Opozoril je, kako se je ukrajinski pesnik Vil Grmič, ki mu je sredi svinčenih časov prinesel cvetje na grob in dom v ruševinah, zgrajal nad

zapušenostjo in načrtni pozabi prepuščenimi velikani slovenske kulture, narodnega buditeljstva, vzgoje... Zgrajal se je nad stanjem duha v Sloveniji... Dr. Julijus Kugy je o tem, do nedavna zabrisanem in prepovedanem kulturniku, takoj po njegovi smrti napisal, da je bil zanj, s svojimi uspešnimi vizionarskimi prizadevanji eden od najbolj plemenitih ljudi, kar jih je poznal in eden njegovih najboljših prijateljev.

Ob koncu je govornik ponovno položil na srce vsem slovenskim vzgojiteljem mladega rodu, naj se zgledujejo po Abramou kot narodnem in duhovnem voditelju.

MM

GLOSA JURIJ PALJK

O ENOTNOSTI

Konec tedna sem šel na Vipavsko in po nedeljski maši smo se dobili trije sovrstniki, "letniki", kot rečemo na Vipavskem, in zato, ker se že dolgo časa, pravzaprav več let nismo vsi skupaj srečali, smo stopili v vasi še do četrtega našega sovrstnika, pri katerem smo potem spili kavo. Jasno je, da se je po dolgem in počez govorilo o tem, kaj kdo počne in česa ne, koliko otrok ima kdo in koliko jih drugi nima, a bi jih rad imel, o tem, kako je danes, in dejstvo, da jih imamo že krepko čez štirideset, so potrjevali pogovori o tem, kako je bilo včeraj, pravzaprav že predvčerajšnjim, ko smo bili še otroci na vasi in smo skupaj hodili v šolo.

Marko, Tomi, Bogdan in jaz smo tako sedeli na lepem Bogdanovem domu in se pogovarjali o vsem tistem, o čemer se pogovarjajo ljudje, ki so po osnovni šoli odšli v svet vsak po svoje, si vsak zase ustvarili družino, sledili vsak svojemu poklicu. Nič pretresljivega ni bilo, pa vendar nam je bilo lepo. Na dan je prišla tudi današnja družba, naši sovrstniki, ki jih ni več, ali pa jih je življenje zlomilo, stisnilo v kot brez izhoda, na dan pa so prišli tudi pogovori o temah, ki jih današnji človek mora prejeti ali slej tudi sam pri sebi načeti, se z njimi spopasti. Vse nas je namreč še kako zaznamoval razpad Jugoslavije, vse nas je še kako zaznamovala nova "država vseh Slovencev in za vse Slovence", kot je lepo povedal Bogdan, s katero smo seveda eni bolj, drugi manj zadovoljni. Vsi pa

smo se tudi strinjali s tem, da je kljub dejstvu, da danes v Sloveniji skoraj nikomur ničesar ne manjka, socialna raven padla.

Vsi štirje smo namreč sinovi malih vipavskih kmetov, od katerih je živ le še moj oče, vsi štirje smo torej na lastni koži doživeli veliko preobrazbo slovenske družbe, ki je prehitro prešla iz kmečke v socialistično-industrijsko in v današnjo, hitro, ne več industrijsko družbo, a tudi moderno družbo zahodnega tipa ne še. Govorili smo seveda o divjem kapitalizmu, ki danes na Slovenskem tako imenovanega malega človeka, kar vsi štirje tudi še vedno smo, žali, ker ga je oropal dostojanstva. Nobene velike in ne majhne nostalgije po nekdanji Jugoslaviji ni bilo med nami, le preprosto smo ugotavljali spremembe, napake in seveda socialne krivice, katerim je sodobni slovenski človek vsak dan priča.

Trije izmed nas smo dodobra spoznali italijanski kapitalistični sistem, ker smo delali in delamo v Italiji, vsi štirje pa smo tudi spoznali tujino, saj je tudi Marko več let delal na tujem, prav tako v kapitalistični družbi. To pišem zato, da ne bi kdo mislil, kako bi lahko kdo izmed nas štirih še imel kako utvaro o medu in mani, ki da se cedita na Zahodu, kot smo nekoč kot otroci v socialističnem realizmu zmotno mislili. Če izluščim osrednjo skupno

misel, sem prepričan, da nas vse štiri najbolj moti današnja razdrobljena in prehitra družba, v kateri skorajda ni več prostora za solidarnost in ne za sočloveka, razen za ožji krog ljudi, predvsem seveda skrb za lastno družino. Odraščali smo v svetu, kjer je sosed pomagal sosedu, živel skupaj z njim, odraščali smo v vaški skupnosti, kjer je bila sicer res prisotna tako imenovana družbena kontrola, a je vladala med nami tudi velika vzajemnost in seveda tudi večja enotnost, kot pa vlada v današnji družbi.

Ko sem to omenil na glas, so se ostali prijatelji s tem strinjali, mi takoj priznali, da tudi danes na naši vasi ni več tako, kot je bilo, tudi med sosedi ne, da seveda niti ne govorimo o enotnosti in solidarnosti, ki je nekoč globoko označevala slovenske vasi in seveda tudi našo. Spregovorili pa smo tudi o odnosih na delovnih mestih, o vse večjem pritisku na posameznika v vseh delovnih sredinah in jasno o nespoštovanju sindikalnih pravic, skupno pa smo tudi ugotovili, da so danes povsod sindikati dobesedno odpovedali, saj so med seboj razdrobljeni, če pa že obstajajo in so dejavni, branijo samo pravice in vse prevečkrat tudi samo privilegije določenih poklicnih skupin, v Sloveniji predvsem zdravnikov, šolnikov, visokih državnih uslužbencev, medtem ko na najnižje socialne sloje (ne)namerno "pozab-

ljajo". Ko sva z Markom odšla od Bogdanovega lepega doma proti vasi, kjer stojita najini stari rojstni hiši, mi je Marko povedal zgodbo o enotnosti na delovnem mestu.

Takole gre: Nek gospodar je svojega vodjo delavcev nekega dne vprašal, kaj pravijo podaniki-delavci. Ta mu je povedal, da malce godrnjajo, da so nezadovoljni, se med seboj tudi kregajo. Gospodar mu je takoj naročil, naj jih še privije, naj izvaja še večji pritisk nad njimi. Čez teden dni ga je gospodar spet poklical in nadrejeni mu je poročal, da delavci še bolj godrnjajo in preklinjajo, ker so nezadovoljni. Gospodar mu je ponovno naročil, naj jih še bolj stisne in privije, da bodo še bolj preklinjali in godrnjali, da bodo še bolj nezadovoljni in se bodo zato še bolj kregali med seboj. Čez teden dni je gospodar spet poklical nadrejenega in ga vprašal, kakšno vzdušje vlada med delavci. Le-ta mu je povedal, da je vse v redu, da delavci pridno delajo, tišičijo včasih res glave skupaj, a tudi dobro delajo in se ne pritožujejo, med sabo so tudi enotni in delo zato imenitno teče. Gospodar je takoj ukazal: "Tako moraš popustiti z disciplino in poskrbeti, da bodo spet začeli godrnjati, preklinjati mene in same sebe, svoje kolege in se predvsem ponovno začeli med seboj kregati!" "Tako je!" je dejal Marko in odšel v hišo.

Odšel sem proti domu in sam pri sebi ponovil: "Tako je danes, tako!"

ANDREJ ČOPI V BOVCU

40 LET ORGLANJA

MIRAN MIHELIC

Letos praznuje Andrej Čopi 40 let nepretrganega prostovoljnega dela kot organist v bovški župniji. V tem času je vzgojil veliko cerkvenih pevk, gojil vzdušje ljubečega darovanja zapetih pesmi Bogu, uspešno spodbujal k verski in umetniški poti, vzgajal sina Ambroža Čopija, ki igra vse bolj pomembno in obetavno vlogo v slovenski glasbeni kulturi. Ne nazadnje je Andrej Čopi tudi sam pravi zbor pri treh pevskih zborih. Prav zglebna, duhovno poglobljena in k poštenemu ustvarjalnemu duhu nakazana pot v družini kot osnovni celici družbe, se kar naprej dokazuje kot najboljša dota mladini, nič manj velikim mladim talentom, kot kaže ta primer.

Te obletnice se je pomembno spomniti tudi zaradi požrtvovalnih, zvestih pevk in pevcev bovškega župnijskega zbora, saj je ta z neprekinjenimi vajami in petjem najmanj enkrat tedensko tukaj najbolj dejaven pevski zbor. Poleg tega ne smemo pozabiti, da vodenje kot petje v cerkvenem

zboru v prejšnjem sistemu ni prinašalo spodbud, kot so pohvale, plakete in priznanja, kot drugim kulturnim javnim prostovoljnimi ali pol profesionalnimi dejavnostim, ki izstavijo danes za nastop račun, ampak prej obratno. Tudi v tranzicijskih letih nekatere sile še vedno pazi-jo, da krščanska občestvena dejavnost ne bi prišla izza cerkvenih zidov, ne bi bila javno enakopravno obravnavana ali povezana niti s kulturno.

Ta cerkveni zbor ni bil nikoli povabljen h kulturnemu sodelovanju v kraju ali na neko javno prireditve, niti ni prejel kakršnekoli denarne pomoči. Obratno pa so tukajšnja cerkvena vrata laičnim organizatorjem vedno brezplačno odprta za njihove pevске prireditve. Le nepopravljivi optimisti bi lahko resno pričakovali, da bi mu kot organistu in vzgojitelju (tudi kot priznanje bovškemu župnijskemu zboru) utegnili v lokalni skupnosti podeliti neke vrste občinsko priznanje, kot je bilo letos predlagano in tudi še neuresničeno.

PRIREDITVE, PRIČEVANJA, MNENJA IN POLEMKE GLEDE VOJNE V SLOVENIJI

POMEMBEN DELEŽ CERKVE PRI OSAMOSVOJITVI

MARJAN DROBEŽ

Slovenija je deset let po osamosvojitvi spet doživljala prvo ugodje (evforijo) ob 25. juniju, dnevu državnosti in državnem prazniku. Toliko raznih prireditve, proslav in srečanj, pa tudi zapisov v javnih občilih, sprejemov v diplomatskih in konzularnih predstavništvi v tujini ni bilo še nobeno leto ob obletnici ustanovitve Slovenije. Nemara se je povečala samozavest Slovencev, ki so zaradi utrjevanja, uspehov in razvoja države doumeli, da je ta vrednota, ki nas zavezuje k odgovornemu ravnanju v obdobju, ko se Slovenija približuje polnopravnemu članstvu v EU in zvezi Nato.

V prazničnem obdobju je bilo objavljenih ali povedanih več novih dejstev o osamosvojitvi, ki so bila doslej zanemarjena, neznana ali pa zavestno prikrita. Osrednji znanstveni in politični dogodek je bil zagotovo simpozij *Slovenska osamosvojitve 1991* v Brežicah, ki so ga pripravile razne ustanove in veteranske organizacije, med njimi Zveza zgodovinskih društev Slovenije, Posavski muzej v Brežicah, Center za vojaškogodovinsko dejavnost Slovenske vojske in zveza veterancev vojne za Slovenijo. S svojimi prispevki je sodelovalo štirindvajset strokovnjakov in politikov, med njimi Janez Janša, Igor Bavčar, dr. Miha Brejc, Jože Pučnik in hrvaški obrambni minister v obdobju osamosvajanja te države, Martin Špegelj. Prireditelji so želeli predvsem spodbuditi strokovno in znanstveno raziskovanje najpomembnejših vprašanj v zvezi z osamosvojitvijo Slovenije.

Zagotovili so soočanje tistih, ki so prispevali teoretične poglede neposrednih udeležencev in seveda tudi zgodovinarjev. S skupnimi močmi bi ustvarili celovito izhodišče in podlago za nadaljnje strokovno delo. Nekaterih imen, dogajanj in dejstev pa se iz razumljivih razlogov še zmeraj ne sme omenjati. V tej zvezi so navedli primer generala Karla Gorinška, ki ima izjemne zasluge za ugoden vojaški razplet osamosvojitvene vojne, vendar je skoraj popolnoma pozabljen, ker zaradi družinskih razlogov zdaj živi na Hrvaškem.

Predsednik slovenske vlade leta 1991 Lojze Peterle je v svojem posegu izrekel prepričanje, da so k mednarodnemu priznanju slovenske države najbolj prispevali nemški kancler Helmut Kohl, avstrijski zunanji minister Alois Mock in papež Janez Pavel II. Pritrtil mu je Anton Jamnik, tajnik taktičnega ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolitana dr. Alojzija Šuštarja. Opozoril je na vlogo katoliške Cerkve, ki je vernike in druge državljane odkrito pozvala k podpori plebiscitu in osamosvojitvi. "Ne smemo prezreti izjemnega pomena vrste papeževih dejanj, zlasti pa ne njegove odločitve, da že 13. januarja 1992, torej pred drugimi državami zahodne Evrope, prizna Slovenijo kot suvereno državo", je poudaril Anton Jamnik.

Iz izjav, ki so jih ob dnevu državnosti dali znani politiki in voditelji vojne za Slovenijo povzemamo dr. Franceta Bučarja, ki je menil, "da brez Janeza Janše in Igorja Bavčarja ne bi nikoli bilo osamosvojitve, kar zadeva komuniste pa ti niso

nikdar niti razmišljali, da bi odšli iz Jugoslavije". Janez Janša pa je sporočil doslej še neznan dejstvo, "da so v zvezi Nato imeli načrt za obrambo Slovenije. Če bi stanje postalo izredno kritično, bi sile Nata posredovale v našo korist in mejo s Hrvaško zavarovale s 5 tisoč vojakov".

TUDI LETOS LOČENE PROSLAVE OB DNEVU DRŽAVNOSTI

Član predsedstva Slovenije v obdobju njenega osamosvajanja dr. Dušan Plut je v nekem intervjuju dejal, "da se je zahod zelo bal raketnega napada na jedrsko elektrarno Krško. Po njegovem bodo to zgodovinske analize potrdile. Za tak napad je jugoslovanska vojska pripravila cel scenarij. Najprej naj bi z raketami zadeli kupolo na jedrski elektrarni in jo razmaknili, da bi v njej nastala razpoka, potem pa bi z bombnimi napadi povzročili nenadzorovano jedrsko reakcijo, in s tem veliko jedrsko katastrofo v Sloveniji, na Hrvaškem in v Avstriji. Sodeč po izkušnjah, denimo na Kosovu, odziv zahoda po takšnem možnem napadu na jedrsko elektrarno Krško ne bi bil preveč hiter".

V Sloveniji so tudi ob letošnjem proslavljanju dneva državnosti potekale polemike med strankami o tem, katera je bolj ali manj zaslužna za osamosvojitve. Spričo razhajanj med strankami so bile tudi ločene proslave 25. junija, dneva državnosti. Opozicija Slovenije, ki jo tvori SDS in Nova Slovenija, krščanska in ljudska stranka, je svojo proslavo imela v nedeljo, 2. junija, zvečer na Kongresnem trgu v

Ljubljani. Na njej so govorili Lojze Peterle, Janez Janša, dr. Miha Brejc in dr. Andrej Bajuk. Na Brdu pri Kranju se je zbrala na slavnostni seji vlada, ki je delovala ob osamosvojitvi in jo je vodil Lojze Peterle. Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel je v Piranu priredil slavnostni sprejem za tuje diplomate, ki so se ga udeležili tudi nekdanji zunanji ministri držav, ki so najbolj podpirali osamosvojitve. Na praznik 25. junija je bila slavnostna seja državnega zbora, osrednja državna prireditev pa zvečer na trgu republike. Najpomembnejši gost iz tujine je bil nemški kancler Gerhard Schröder.

Deseti obletnici osamosvojitve Slovenije je namenil veliko pozornost tudi mesečnik za kulturo, politiko in gospodarstvo, *Ampak*. Objavljen je bil tudi pogovor s pisateljem Borisom Pahorjem iz Trsta, z naslovom *Zamejstvo in balast*.

Med političnimi osebnostmi iz tujine, ki so bistveno prispevali k oblikovanju in priznanju Slovenije, je na vprašanja mesečnika *Ampak* odgovoril tudi upokojeni časnikar New York Timesa, David Binder. Opozoril je, "da polom komunizma očitno ni pomenil tudi poloma komunistov, še najmanj v Sloveniji. Zdi se mi presenetljivo, da v Sloveniji danes še vedno vlada ista moza, ki sta ji vladala kot komunista pred deseti leti. Z drugimi besedami, zakaj nista odstopila, potem ko sta pomagala peljati Slovenijo v samostojnost? Ali to zanju ni bilo dovolj? In če kdo teh dveh mož ni maral takrat, zakaj bi ju moral marati zdaj?"

druge časnikarske prispevke v Slovenski tiskovni agenciji pripravljajo okoli 100 časnikarjev in tehničnega osebja. Slovenska nacionalna agencija ima stalna dopisništva na sedežu EU in zvezi Nato v Bruslju, v New Yorku, Beogradu, Zagrebu, Rimu, pa tudi v Trstu in Gorici. Vsak dan objavi od 250 do 300 vesti (novic) v slovenskem jeziku, 40 do 50 informacij o dogajanju v Sloveniji pa pošlje v tujino v angleščini.

DESET SLOVENSKE ZNAMENITOSTI

Po podatkih, ki jih zbira in ocenjuje Statistični urad Slovenije, domači in tuji turisti obiskujejo predvsem najbolj znane naravne in kulturne znamenitosti. Teh je v državi okoli 42, vsako leto obišče več kot 20 tisoč gostov iz tujine in iz mnogih tujih držav. Med tujci je zlasti veliko Italijanov. Največ obiskovalcev ugotavljajo na starem gradu v Celju, Soteski Vintgar na Gorenjskem, Tehničnem muzeju na Notranjskem, v Galeriji Božidarja Jakca v Kostanjevici na Krki, Stari lekarni in cerkvi v Orlju pri Termah v Podčetrtru, Mestnem akvariju in terariju v Mariboru, nekdanjem Rudniku živega srebra v Idriji, Loškem muzeju v Škofji Loki, Muzeju v Trenti in v Sečoveljskih solinah.

SLOVESNOST OB 1000-LETNICI SOLKANA

ZA SLOVENSTVO IN KORENINE!

FOTO BUMBACA

V Solkanu, na obnovljenem trgu Martina Antona Plenciča, to je nekdanjem Placu, kjer so se nekoč zbirali Solkanci, je bila v petek, 22. t.m. zvečer, osrednja slovesnost ob tisočletnici prve pisne omembe naselja in tudi v počastitev 10. obletnice slovenske osamosvojitve. Prireditelj, Krajevna skupnost Solkan in Mestna občina Nova Gorica, sta pripravila obsežen, kakovosten in raznovrsten program z naslovom *Na svojih tleh stojiš*, to je z mislijo Alojza Gradnika iz njegove pesmi *Očetu*.

Slovesnost se je zaradi dežja pričela z zamudo in tudi program je bil delno okrnjen. Na trgu so postavili spominski zid, na katerem je kot obeležje tisočletnici napis z besedilom darilne pogodbe Otona III. v latinščini in s prevodom v slovenščino. Darovnica z dne 28. aprila 1001 je zelo pomembna za slovenski narod, predvsem pa za narodno istovetnost ljudi, ki vsaj že tisoč let žive ob meji dveh svetov, slovenskega oz. slovanskega ter italijanskega oz. furlanskega. Cesar Oton III. je v dokumentu zapisal, da oglejski cerkvi in njenemu patriarhu Ivanu IV. daruje "polovico gradu, ki se mu pravi Solkan, in polovico vasi, ki se v jeziku Slovanov imenuje Gorica".

Po pozdravih predsednika krajevne skupnosti Solkan Tomaža Vuge, ki je dejal, "da bomo Solkanci tu ostali in živeli tudi v prihodnje", in novogoriškega župana Črtomirja Spacapanu, z mislijo, "da tisočletnico proslavljamo ločeno, ker za skupno prireditve z Gorico ni bilo razumevanja", je besedo k prazniku podal dr. Dimitrij Rupel, minister za zunanje zadeve Republike Slovenije.

Solkank in Solkance je pozdravil v njihovem narečju in jih spomnil, da je 990 let po prvi pisni omembi tega kraja nastala samostojna država Slovenija, v obeh obletnicah pa je polno simbolike. Poudaril je, da so v Solkanu vseh tisoč let ohranili ime kraja in svoj slovenski jezik, "kar je zelo važna stvar". Povzel je zgodovino Solkana v preteklih tisoč letih, naštel njegove najbolj znane osebnosti s področja medicine, književnosti, likovne umetnosti, športa in z drugih področij, potem pa razmišljal o vlogi in možnostih Solkana in Slovenije v obdobju, "ko se z vključevanjem v EU in zvezo NATO odpravljamo v družbo najboljših evropskih in svetovnih narodov". Državi je v desetih letih samostojnosti in neodvisnosti uspel velik razvoj tudi zato, "ker je naš narod po svojih značilnostih in vrlih, denimo marljivosti, odgovornosti, racionalnem odločanju in žilavosti, med najboljšimi na svetu".

Slavnostni govor je nadaljeval z mislijo, da bosta v prihodnje najpomembnejša znanje in bistrost duha, ki bosta skupaj s prilagajanjem globalizaciji omogočila nadaljnji razvoj družbe in države. Ob tem je dr. Dimitrij Rupel poudaril pomen tretje slovenske Univerze s sedežema v Novi Gorici in Kopru, ki jo je s svojo preteklostjo na slovesnosti v Solkanu simbolizirala dr. Lucija Čok, slovenska ministrica za šolstvo, znanost in šport. Prebivalcem Solkana je ob tisočletnici poslal čestitko tudi predsednik Kučan. Slovesnosti v Solkanu so se udeležili tudi predstavniki prijateljske svetogorske četrti v Gorici in podžupan Gorice Giorgio Noselli.

RAZPRAVA NA NOVOGORIŠKI OBČINI

NA GORIŠKEM NAJBREŽ NE BO NOVIH OBČIN

Razprave o možnih novih občinah v Sloveniji so bile očitno zaman. Država se bo skoraj zagotovo prilagodila kritiki, ki so bile nedavno izrečene v Svetu Evrope v Strasbourgu, da je v Sloveniji preveč občin (vseh je 192) in da bi nadaljnja drobitev teh bila škodljiva glede na pristojnosti v sistemu lokalne samouprave, kakršnega razvijajo v državah EU. Mestni svet Nove Gorice je o razdelitvi te občine v več manjših razpravljal na dveh zasedanjih. Pristojne krajevne skupnosti so predlagale ustanovitev novih občin Branik-Dornberk, Crgar-Čepovan, Renče, Šempas ter pripojitev občine Šem-

peter-Vrtojba mestni občini Nova Gorica. Zaradi opozoril, sprejetih v Svetu Evrope, predlagane nove občine, ki bi vsaka imela manj kot 5 tisoč prebivalcev, kot zahteva zakon o lokalni samoupravi v Sloveniji, skoraj gotovo ne bodo ustanovljene. Tudi novogoriški župan Črtomir Špacapan, ki se je udeležil omenjene razprave v okviru Sveta Evrope v Strasbourgu, je predlagal, da mestne občine Nova Gorica ne bi delili. Spričo novih stališč o razvoju lokalne samouprave tudi ni veliko možnosti, da bi ustanovili, kot predlaga del volivcev, občini Podnanos in Spodnja Idrija.

BIVŠI PODPREDSEDNIK SDS IVO HVALICA

MOŽNA USTANOVITEV NOVE STRANKE

Nekdanji poslanec državnega zbora in podpredsednik SDS Ivo Hvalica je v pogovoru na TV Primorka dejal, da je bil iz Socialdemokratske stranke izgnan, toda bo tudi v prihodnje še politično deloval.

Zatrdil je, da je dobil kar osem zelo resnih ponudb za ustanovitev nove stranke oziroma predlogov, da bi sodeloval pri ustanovitvi take politične stranke.

Zdaj o teh predlogih razmišlja, vendar je zelo verjetno, da se bo odzval pobudnikom za ustanovitev nove stranke desnosredinske usmeritve. "Sedanja opozicija v slovenskem parlamentu še zdaleč ni dobila polovice glasov, kot so jih pri volitvah nekoč prejele stranke, združene v koaliciji Demos. Obstajajo torej glasovi volivcev, ki niso uporabljeni, v novi politični stranki pa bi jih poskušali pridobiti", je v omenjeni televizijski oddaji razmišljal Hvalica. Poudaril je tudi, da ga po izstopu iz Socialdemokratske stranke ni zapustil nobeden izmed številnih prijateljev oziroma somišljenikov.

ki jih ima zlasti v Gorici in v Števerjanu.

Ivo Hvalica je bil medtem izvoljen za predsednika društva za ohranjanje tradicionalnih vrednot in kvalitete življenja Skalniki, ki ima sedež v Krstencih pri Kanalu ob Soči. Opozarja, da društvo ne bo dopustilo, da bi v anhovski Industriji Salonit kurili razne odpadke, med njimi živalske maščobe, in s tem onesnaževali okolje.

V Salonitu so sicer dobili dovoljenje od ministrstva za okolje in prostor za kurjenje omenjenih odpadkov. Ivo Hvalica pa kljub temu napoveduje odločen odpor kurjenju, če bo potrebno, pravi, tudi z zaporo glavne ceste skozi Deskle in Kanal ob Soči ter z drugimi oblikami tako imenovane državljanske nepokorščine.

ŠTEFAN CIGOJ GENERALNI KONZUL RS V PODGORICI

Slovenija je po vzpostavitvi diplomatskih odnosov z Zvezo republiko Jugoslavijo temu prilagodila tudi svojo konzularno mrežo v tej državi. Zato je nekdanji informacijski urad v Podgorici preoblikoval v Generalni konzulat Slovenije v Črni gori. Za generalnega konzula je bil imenovan Štefan Cigoj, doma iz Solkana, ki je v obdobju nekdanje Jugoslavije več let opravljal pomembne diplomatske dolžnosti v Trstu, Rimu in v Vatikanu. Štefan Cigoj velja za dobrega poznavalca slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in ima med Slovenci v Trstu, Gorici in tudi v Beneški Sloveniji veliko prijateljev in znancev.

DESET LET SLOVENSKE TISKOVNE AGENCIJE

V sredo, 20. junija, je minilo deset let od ustanovitve Slovenske tiskovne agencije. Samostojna informativna organizacija je bila potrebna za širjenje resnice o dejstvih o novi državi Sloveniji. Tedanja agencija Tanjug je namreč o tem širila veliko neresnic, polresnic in očitnih laži, zaradi katerih javnost na območju nekdanje skupne države Jugoslavije in v tujini ni mogla biti dovolj, zlasti pa objektivno obveščena. Servisne vesti in

ITALIJANSKO PRAVO

UPRAVNA ODGOVORNOST PRAVNIH OSEB

DAMJAN HLEDE

V uradnem listu št. 140 z dne 19. junija 2001 je bil, po dolgih porodnih bolečinah, objavljen zakon št. 231 z dne 8. junija 2001, ki ureja "upravno odgovornost pravnih oseb, družb in združenj tudi brez pravne osebnosti". Slednji izvaja pooblastilo, ki ga je vseboval zakon št. 300/2000, ki pa je izhajal iz izvajanja mednarodnih protikorupcijskih konvencij. Namen zakona je namreč preventivne narave, saj je njegov cilj ta, da bi s predvidenjem kazni tudi za kolektivno osebo, kateri pripada posameznik - upravitelj, ki je (tudi) njej v prid izvršil nekatera kazniva dejanja, odvrnil posameznika od teh še zmeraj zelo razširjenih obnašanj, za kar se je pretnja individualne odgovornosti in kazni doslej izkazala kot nezadostna.

Ustanove bodo torej od 4. julija dalje, ko bo zakon stopil v veljavo (njegova definitivna izvedba pa bo potrebovala še nekaj časa, saj bo moral izvedbeni pravilnik biti objavljen v roku avgusta), postale samostojno odgovorne za kazniva dejanja, ki jih bodo v njihovo korist zakrivilo osebe, ki v ustanovah ali v njihovih posameznih samostojnih organizacijskih enotah izvajajo predstavniške, upravne in vodstvene funkcije ter osebe, ki so podvržene njihovemu vodstvu ali nadzoru. Ustanove pa seveda ne bodo odgovarjale za kazniva dejanja, ki jih bodo omenjene osebe zakrivilo izključno v svojo korist ali v izključno korist tretjih oseb. Kazniva dejanja, za katera bodo odgovarjale tudi ustanove, so ta: prevara ali goljufija (členi 316-bis, 316-ter, 640 drugi odstavek št.1, 640-bis, in 640-ter kazenskega zakonika), ki sta izvedeni v škodo države; podkupovanje; jemanje podkupnine.

Zakon določa za ustanove tako denarne kot prepovedne sankcije. Denarne sankcije predstavljajo osnovno kazen in veljajo v vsakem primeru predvidenega kaznivega dejanja. Uveden je (verjetno po nepotrebnem) poseben mehanizem za njihovo izračunavanje, ki temelji na štejevanju kvot. Poleg denarnih kazni lahko sodnik naprti ustanovam še posebne prepovedne-interdikтивne sankcije (prepoved izvajanja dejavnosti, suspenzija ali preklic dovoljenj ali licenc, prepoved pogajanja z javno upravo, izključitev iz olajšav in financiranja, prepoved reklamiranja proizvodov), a samo v teh primerih:

a) ko je od kaznivega dejanja imela ustanova velike koristi in so dejanje izvedli njeni vrhovni organi ali tudi od njih odvisni posamezniki, če je do dejanja prišlo tudi zaradi organizacijskih pomanjkljivosti, in b) v primeru ponavljanja kaznivega dejanja. Sankcioniran je tudi poizkus kaznivega dejanja, pri čemer so denarne kazni znižane na eno tretjino, razen v primeru, ko je sama ustanova hote uspela onemogočiti njegovo izvršitev. Za omenjene sankcije je določeno zastaranje v roku petih let.

Zakon predvideva tudi pogoje, v prisotnosti katerih se lahko ustanova izogne omenjenim odgovornostim. Med temi pogoji sta omenjena predvsem uvedba primernih organizacijskih in upravnih vzorcev za preprečitev omenjenih kaznivih dejanj ter zadosten notranji nadzor.

Treba je reči, da sta šesti in sedmi člen zakona, ki o tem govorita, preveč splošna, saj nalagata sodnikom preveliko težo odločitve o tem, kdaj so bili organizacijski vzorci "primerani" in kdaj je bil nadzor "zadosten".

Potem ko so v prejšnjih mesecih obnovili organe posameznih sekcij, je v ponedeljek, 25. t.m., v Prosvetnem domu na Opčinah potekal 25. redni občni zbor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Skupščina je bila sicer volilnega, a istočasno izrazilo delovnega značaja, zato so nanjo povabili le tiste organizacije, s katerimi SDGZ tesno sodeluje oz. je njihova članica (krovni organizaciji SKGZ in SSO, Kmečko zvezo in Slovensko gospodarsko združenje iz Gorice). Glavni cilj občnega zbora pa je seveda bil v tem, da se poda ocena zadnjega triletnega mandata, obenem pa da se izdelata strategija delovanja, ki je nujno potrebna sprito novih izzivov, ki jih prinašata tudi konkretna uvedba skupne evropske valute evra in širjenje Evropske zveze s posebnim ozirom na bližajoči se vstop Slovenije v EZ.

Kot je v svojem poročilu dejal predsednik SDGZ Marino Pečenik, je Združenje doseglo zastavljene cilje na sindikalnem področju, uveljavilo se je v krajevni stvarnosti in začrtalo ambiciozno program za prihodnost. Pečenik je podal pozitivno oceno sprememb, ki so se v zadnjih letih zgodile v našem prostoru s posebnim ozirom na Trst. Odnosi posameznikov in ustanov do slovenske manjšine in do SDGZ so se bistveno spremenili, Trst je po besedah predsednika stanovske organizacije slovenskih zamejskih gospodarstvenikov postal "normalno mesto", zahvaljujoč se skoraj osemletnemu upravljanju župana Riccarda Illyja. V tem procesu odpiranja SDGZ odigra in bo moralo še učinkoviteje odigravati posredovalno in spodbujalno vlogo pri obmejnem in širšem gospodarskem sodelovanju.

Med velikimi uspehi, ki jih je SDGZ beležilo v zadnjih letih, je prav gotovo dejstvo, da je Združenje prvič v svoji 55-letni zgodovini pridobilo dva predstavnika v skupščini tržaške Trgovinske zbornice. SDGZ je postalo tudi redni član Gospodar-

FOTO KROMA

ske zbornice Slovenije, pozitivne stike pa ima domala z vsemi ustanovami in upravami. Druga pomembna pobuda je gradnja nove obrtne cone na območju občine Zgonik, ki bi morala biti predvidoma zaključena do konca letošnjega leta. Vse bolj konkretne oblike za uresničitev zadobiva tudi Trgovsko jedro na Opčinah. Pohvaliti gre tudi sodelovanje med sekcijami. Glede koriščenja sredstev iz evropskih programov je bilo ugotovljeno, da je le-to preskromno, zato je nastalo sistematično zastavljeno delo s ciljem odigrati pri tem vidnejšo vlogo. SDGZ se je v zadnji mandatni dobi vključilo tudi v SSO, to pa je jasen prispevek k bolj složnemu nastopu celotne manjšine.

Na občnih zbiorih posameznih sekcij, je ugotovil Pečenik, so po eni strani člani podali občutek, da je stanovska organizacija nekako oddaljena od članstva; po drugi strani so bile jasno postavljene zahteve po okrepljenih storitvah na področju, kjer niso jasno začrtane meje med komercialno in promocijo. Iz sekcij je izšla tudi potreba po strategiji. Mladino je treba informirati o realnih možnostih zaposlovanja in ji vzbuditi ambicijo po napredku na delovnem mestu. Sindikalno in servisno strukturo Združenja je treba še okrepiti in jo prestrukturirati na osnovi specializacij in sektorjev delovanja.

SDGZ je pred novimi izzivi in novimi nalogami, ki jih pred-

stavljata uvedba skupne evropske valute evra in širjenje Evropske zveze, ter mora preučiti vse možnosti razvoja, da ne izostane. Novo vodstvo se bo moralo v prvenstveni meri spopasti prav s tem problemom. Nov prostor bo nudil nove možnosti, bo pa predstavljal neponovljivo priložnost. Slovensko gospodarstvo v zamejstvu si zamudne more privoščiti. Treba bo poglobiti in razširiti poznavanje možnosti na vse članstvo, pri tem pa tudi usposobiti strukturo, ki bo opremila podjetja s potrebnimi informacijami in jim omogočila neposreden stik z vsemi možnimi partnerji in sodelavci. Stremeti bo treba tudi po okrepljeni podjetnosti in večji profesionalnosti in specializaciji, usposobiti strukturo za nove potrebe in razmere in si prizadevati za nujno usklajevanje odnosov in interesov med organizacijami naše civilne družbe in politike ter se angažirati za združevanje kapitala za skupne iniciative ter za harmonizacijo odnosov in interesov sodelovanja med člani SDGZ za močnejše skupne investicije, je še dejal Pečenik.

Giorgio Cerno je podal občun dela Združenja v Beniciji in pri tem dejal, da bo morala lokalna struktura še naprej rasti in vzpostaviti kontinuirano delovanje ter se odpreti realnosti Nadiških dolin. Podpreti bo treba tiste posameznike in ustanove, ki se bodo opredelili za evropske projekte in programe,

ki bodo usmerjeni v čiste gospodarske dejavnosti in v direktne posege za podjetja. Odpovedati se bo treba iniciativam, ki ne zadovoljujejo, in promovirati tiste predloge in projekte, ki so po meri. Povezati se bo treba tudi z nosilci zanimivih pobud, ki so izraz italijanskega okolja, ki pa lahko tudi prispevajo k uveljavitvi Združenja. Pozorni je treba biti tudi na realnost krajev, kot so npr. Val Cornappo, Režija, Kanalska dolina in sosednje regije čez mejo.

V svojem pozdravu je predsednik SKGZ Rudi Pavšič opozoril še na dve točki, pri katerih je bistvenega pomena vključevanje slovenskih zamejskih gospodarskih operaterjev: uresničevanje petega evropskega koridorja ter evropski integracijski procesi, vstop Slovenije v EZ in obnova Balkana. Pavšič je poudaril tudi pomen presežanja starih modelov in instrumentov, ki so še vedno prisotni med nami, ter iskanja dialoga z vsemi, ki predstavljajo krajevne, deželne in državne uprave. Znotraj manjšine pa je treba ustvariti skupno operativno telo obbeh krovnih organizacij, ki naj predstavlja manjšino na zunaj. Predsednik SSO Sergij Pahor je s svoje strani tudi poudaril pomen vztrajanja pri organiziranem delu, ki združuje misli in ljudi. Oba predsednika sta s tem v zvezi napovedala organiziranje manjšinske programske konference, ki bo predvidoma jeseni. Udeležence občnega zbora sta pozdravila tudi prednik Kmečke zveze Alojz Debelis in podpredsednik SGZ iz Gorice Ivan Plesničar.

Po razpravi, v kateri je bilo med drugim opozorjeno na pomanjkanje koordinacije med SSO in gospodarstvom ter na potrebo po temeljiti reorganizaciji finančnega gospodarstva, so delegati izvolili novo vodstvo. V predsedstvo so bili izvoljeni Edi Danu, Mikela Drnovšček, Edi Ferluga, Giancarlo Foraus, Martina Malalan, Marino Pečenik, Boris Siega, Joško Sirk in Boris Zidarič. Poleg njih bodo v vodstvu sedeli še predsedniki sekcij: Niko Tence (gostinci), Ezio Mauri (obrniki), Aleksander Rustja (zunanja trgovina in storitve), Marko Starav (samostojni poklici), Ervin Mežec (trgovci na drobno) in Giorgio Černo (Benicija). Nadzorni odbor pa bodo sestavljali Drago Tomšič (predsednik), Aleksander Harej in Robert Vidoni, medtem ko sta člana supleni ta Boris Kuret in Karlo Rolič. Novo vodstvo SDGZ bo v svoji sredi izvolilo predsednika. Po vsej verjetnosti bo prišlo do potrditve sedanjega predsednika Mariona Pečenika.

O ZALIVANJU, OKOPAVANJU, ZASTIRANJU TAL IN SEJANJU

POLETNA VROČINA IN POVRTNINA

V mesecu juniju smo v naših krajih imeli sorazmerno dovolj padavin in ne pretirano visoke temperature. Ob koncu minulega tedna pa so se temperature bistveno dvignile in prav je zato, da nekaj besed namenimo ukrepom, ki lahko olajšajo pridelavo povrtnine v tem času. Osnovno vprašanje je seveda, kako si zagotoviti zadostne količine vode, s katero naj nadomestimo pomanjkanje padavin. Glede zalivanja je priporočljivo uporabljati vodo, ki ima temperaturo okolja, da ne bi z vodo, ki priteče premrzla iz pipe, povzročali toplotnega šoka rastlinam. Zato svetujemo, da bi za zalivanje uporabljati vodo, ki je bila čez dan v kakšni kadali ali cisterni na prostem, da se je ogrela in pre-

zračila. Zalivali naj bi zgodaj zjutraj, pred 8. uro, ali v večernih urah, ko sonce že zahaja in ni več hude vročine, ki bi sicer lahko povzročila ožige na poškropljenih plodovih. Sploh je potrebno vso povrtnino razen solatnic, se pravi radič in solato, zalivati pri tleh. V ta namen lahko zalijemo tako, da spustimo vodo v kanalčke, ki smo jih naredili z osipavanjem, ali že ob sajenju, zelo smotrno, praktično in na koncu tudi poceni pa je uporaba namakalne cevi s kapljaci, ki jih postavimo tako, da so kapljaci oz. odprtice v cevi, iz katere kaplja voda, ob posameznih rastlinah, ki jih želimo zalivati. Zelo koristno je pletje in okopavanje povrtnine, saj tako uničujemo plevel, ki črpa iz tal dragoce-

no vlogo, obenem z rahljanjem vrhne plasti zemlje tudi ustvarimo boljšo izolacijo in vsaj deloma zmanjšamo izhlapevanje vode iz tal.

Uspešen način, da zmanjšamo porabo vode, je zastiranje tal s črno polietilensko folijo, ki jo dobimo v vseh semenarnah. Na prodaj so folije različne debeline in širine. Za potrebe malih vrtičkarjev je vsaka dobra, saj je prvenstveni namen zastiranja s folijo ta, da preprečimo izhlapevanje vode iz tal in obenem, če namestimo pod folijo tudi namakalno cev, lahko tudi natančno odmerimo količino vode, ki jo rastline potrebujejo za rast. Z zastiranjem s črno polietilensko folijo bomo tudi preprečili rast plevela, kar je še posebej važno, saj si na ta način

tudi prihranimo nekaj časa in napora, ki ga sicer moramo porabiti in vložiti za okopavanje. Zelo primerna za zastiranje je tudi slama, ki jo natrosimo v vsaj 10 cm debeli plasti. Namesto slame pa lahko uporabljamo tudi ostanke lubja, trave, ki smo jo pokosili, ko še ni dozrela in se torej ne more osjati, listje ali celo posebno zastirko iz celuloze ali papirja, ki se nato v nekaj mesecih tudi razgradi.

V sedanjem času tudi še vedno sejem določeno poletno in jesensko povrtnino. Zaradi visokih temperatur pa se včasih zgodi, da imamo težave pri kaljenju posevka. Zlasti se ta težava pojavlja pri sajenju vseh vrst poletnih solat. V primeru torej, da sejem solato v sedanjem času, ko je jasno, da bo temperatura ves dan prekročila 20° C, bo koristno, da če ob pripravi setvene gredice ali zemlje za platoje, v katere bomo posejali solato, da bi jo nato presajali, pred setvijo ovlažimo. Sejem zgodaj zjutraj, ko je zem-

lja še hladna, nato pa postavimo čez greديو nekakšno nosilno strukturo, preko katere bomo razgnili posebno gosto mrežo za senčenje, zaključeno, trsičje, ki je prebito in povezano, rogzone ali karkoli nam bo lahko primerno zasenčilo posejano površino. Vsak večer pa bomo tako zasenčene gredice odkrili in nalahko, a temeljito zalili. Sploh morajo biti poleti posejane gredice vedno vlažne, da solata in druga poletna zelenjava primerno skali. Manj težav imamo pri kaljenju indivije, zlasti kodraste indivije, zato pripočajo kar sejanje te sorte solate. Tudi ko presajamo jesensko povrtnino, npr.: por, rdeči radič, koromač, razne kapusnice itd. moramo paziti, da bodo te sadike imele dovolj vode. To velja še zlasti, če presajamo sadike brez zemlje okrog korenin. Dokler ne opazimo, da so se sadike prijele in rasejo, bomo zato presajene sadike zalivali dvakrat na dan, zjutraj in zvečer ob hladu.

GOSPODARSTVO

SOLIDNOST DRUŠTVA SE IZRAŽA V OSEBAH, KI GA VODIJO

MARJAN DRUFOVKA

Obstoj katerekoli ustanove, ki ne teži po dobičku, ampak hrepeni po uveljavitvi v prostoru, kjer se nahaja, sloni na prostovoljnem delu članov. Prav dobra volja, požrtvovalnost in doslednost le-teh pri vsakdanjem delu in načrtovanju bodočih programov dajejo ustanovi, v tem primeru športnemu združenju Olympia, novega zagona. Slednja športna organizacija predstavlja že več desetletij viden dokaz zdravega zametnega društva, kateremu brezskrbno prepustiti športno vzgojo in nego čuta sožitja lastnih otrok. Po drugi strani pa igrajo zelo veliko vlogo, pri usklajevanju rekreativnega delovanja, tudi finančni prihodki, ki žal danes jih je vedno manj, predvsem prilivi s strani javnih ustanov so zelo okrnjeni. Tukaj pa gre posebna pohvala zasebnikom, ki ob potrebi radi prispejajo na pomoč in skušajo mašiti primanjkljaj s svojo velikodušnostjo. Nadalje je treba povedati, da so le za izpeljavo minimalnega sezonskega programa v enostavni obliki, vseh ekip v različnih prvenstvih, potrebne velike vsote denarja, dejanske vire pa lahko prestejemo na eni roki in večkrat je pet prstov že preveč.

V petek, 22. junija, ob 20.30, je potekal na sedežu SZ Olympia v Drevoredu 20. septembra v Gorici občni zbor že omenjenega društva. Obravnavane so bile raznorazne teme, srž razprave, posegov in poglobljanj dvolitne seje pa je začrtana v prvem odstavku.

FOTO BUMBACA

čistilki, šoferju, navijačem, skratka vsem, katerim močno stoji pri srcu obstoj tega društva. Sledilo je tajniško poročilo, ki ga je podala Martina Hlede in se osredotočila na posameznih točkah delovanja Združenja v zadnjih dveh sezonah. Blagajniško poročilo je posredoval Andrej Vogrič. Svoj pozdrav sta prinesla predsednik pokrajinskega odbora FIPAV Angelo Boccerro, ki je zaželel novemu odboru vse najboljše, in predsednik SZ Soča Benjamin Černič, obe društvi sta namreč navezali plodne povezovalne stike. Ustanovitelj Olympia, Martin Kranner, je podčrtal tri važne temeljne kamne, ki povezujejo delovanje dru-

štva od vsega začetka do danes, in to nepretrgoma že zavidljivih 40 let; to so krščanska tradicija, moralne vrednote in slovenska narodna zavest.

Sledilo je imenovanje novega odbora. Edina predložena kandidatna lista je bila soglasno sprejeta. Tako bodo sestavljali izvršni odbor Franco Baggon, Damijana Češut, Karin in Katja Dorni, David Grinovero, Saša Hlede, Martin in Simon Komjanc, Marko Lutman, Gianni Manià, Aleksander Pintar, Ivo in Peter Špacapan, Matej Terpin in Andrej Vogrič; nadzorni odbor Marco Brajnik, Igor Černič in Edi Lutman; razsodišče pa Marjan Markežič in Aleš Pintar. Na prihodnji seji odbora bodo dodeljene funkcije posameznemu članu, imenovan bo nov predsednik, ki bo tokrat po dolgih letih, kakor izgleda, Gorican. Odstopajočemu predsedniku in odbornikom gre seveda najiskrenejša zahvala za opravljeno delo, novemu pa voščimo, da bi mu uspelo še nadalje ustaliti in razširiti dejavnost Združenja v našem obsoškem mestu.

Uspešnost enega društva odraža sliko predsednika samega in je izraz usklajenega delovanja članov odbora. V sklopu SZ Olympia se zbira veliko mladine in to je pravi dokaz dobro osnovanega programa društva in konec koncev predstavlja najboljši in najuglednejši končni rezultat.

15
.....
ČETRTEK,
28. JUNIJA
2001

SLOVENIJA

PO PREDLOGU LETNEGA NAČRTA

UPOČASNJENA GRADNJA AVTOCEST

V Sloveniji naj bi po predlogu letnega načrta razvoja in vzdrževanja avtocest, ki ga je sprejela vlada, do konca tega leta izročili prometu 8,1 km odsekov štiripasovnih avtocest, 6,2 km hitrih cest in okoli kilometer dolg avtocestni priključek Razdrto. V ta dela bodo vložili okoli 74 milijard tolarjev, ki jih bodo zagotovili oz. zbrali iz državnega proračuna (28,1 milijarde tolarjev), iz naslova cestnin (približno 21 milijard), preostala sredstva pa pomenijo domača in tuja posojila in še drugi viri.

Med dokončanimi in prometu izročeni odseki avtocest bosta letos tudi že omenjeni 0,9 kilometra dolg priključek Razdrto in 3,8 - kilometrski del hitre ceste Vipava-Podnanos, ki sicer sodi v traso hitre ceste Razdrto-Vipava. Gradnja se nadaljuje na skupno 37,5 km štiripasovnih avtocest, v tem letu pa se

bo začela na 51,5 km dolgih odsekih štiripasovnih avtocest in 10,7 km hitrih cest. Septembra letos naj bi graditelji predvidoma zastavili delo na največjem cestnem objektu, predvidenem v projektu graditve avtocest v Sloveniji, namreč viaduktu Črni Kal. Če ne bo nepredvidenih zapletov, denimo sporov glede izvajalca del, se bomo lahko po dokončani avtocesti do Kopra, torej do slovenske obale, vozili čez približno štiri leta.

V Sloveniji gradnja novih avtocest v okviru projekta, ki naj bi bil doslej največji v samostojni državi, poteka počasneje, kot pa so načrtovali. Vzrok naj bi bilo neskladje med potrebami za izboljšanje cestnega omrežja, in dejanskimi finančnimi možnostmi. Zaradi tega že pripravljajo nov, skromnejši program gradnje in razvoja avtocest.

M.

ZARADI SEVANJA OSTANKOV ŽIVOSREBRNE RUDE

V IDRIJI VELIKO BOLEZNI

V Idriji, kjer je bil eden največjih rudnikov živega srebra na svetu, sicer že nekaj let ne pridobivajo več te kovine, toda čedalje bolj se kaže posledice radioaktivnega žarčenja ostankov rude, na katerih je zgrajena večina stanovanjskih in javnih poslopij v Idriji. Na to sta občinski svet nedavno opozorila tudi primarij dr. Alfred Kobal, ki se že nekaj desetletij posveča zdravju nekdanjih rudarjev in drugih prebivalcev Idrije, in dr. Milan Vončina, zdravnik specialista za pljučne bolezni. Navedla sta podatke o tem, da je smrtnost prebivalcev Idrije dvakrat višja od pričakovane, dvakrat pogosteje umirajo za rakom pljuč, pogosteje kot drugod v Sloveniji za vsemi drugimi raki, za 58% pa presegajo splošno umrljivost zaradi bole-

ni srca in ožilja. Zaskrbljenost zaradi zdravstvenega stanja na območju Idrije sta ponazorila tudi s podatkom, da je bila v preteklih tridesetih letih pojavnost raka v občini 70% nad povprečjem v Sloveniji. Če je, denimo, v Sloveniji v omenjenem obdobju za rakom pljuč obbolelo 28 ljudi na sto tisoč prebivalcev, jih je v Idriji 48. Ker Idrijčani kot kadilci ne prednjačijo, je razlog za povečano obolevanje prav gotovo ionizirajoče sevanje.

Omenjena zdravnikova sta svetnica in svetnik občinskega sveta v Idriji končno prepričala, naj preučijo zaskrbljujoče zdravstvene razmere in kaj storijo za izboljšanje razmer. S finančno pomočjo pa naj bi se na omenjene dramatične razmere odzvala tudi država.

M.

F1 / PONOVO ZMAGA SCHUMACHERJA

FERRARIJEV AS ODLIČNO!

Michael Schumacher je s svojo nedeljsko zmago na Veliki nagradi Evrope v Nurburgringu na Nemškem napovedal, da manjka samo še nekaj časa in bo postal živa legenda Formule 1, saj ga od doslej najboljšega dirkača vseh časov, Alaina Prost in njegovih 51 zmag na svetovnih prvenstvih v Formuli 1 ločita le še dve zmagi. Schumy je tudi napovedal, da letos namerava spet osvojiti naslov prvega moža F1 in se tudi tako izenačiti s "profesorjem" Prostom. V primeru končne zmage bi prvi postal za Fangiom, ki ima pet osvojenih prvenstev, ob Prostom edini štirikratni svetovni prvak. Ker pa ne namerava še odnehati dirkati in tudi zato, ker so Ferrarijevi dirkalniki vse prej kot slabi, lahko pričakujemo, da bo Michael Schumacher postavil tak rekord, ki ga zlahka nihče ne bo dosegel v naslednjih letih. Seveda mladi vozniki s temi dejstvi niso zadovoljni in še posebno ne njegov mlajši brat Ralf, ki letos vozi na Williamsu in je tudi odličen voznik. Tudi v nedeljo se je pokazalo, da je prav Michaelov brat največji nasprotnik svetovnega prvaka in samo strogosti sodnikov v Nemčiji se lahko Michael zahvali, če je tako zlahka zmagal. Ralfu, ki je bil med dirko vedno za petami Michaelu, so namreč (pre)strogi (!) sodniki dosodili deset kazenskih sekund, kar je pomenilo še le končno četrto mesto. Arogantni mladi Kolumbijec Montoya je tako zasedel drugo

mesto, na tretjem pa je pristal Škot Coulthard, ki je bil po tekmi vsaj toliko pošten, da je brez ovinkov dejal, da je za McLarna to poraz, in tudi to je povedal, da letos v moštvo "srebrnih puščic" ne gre in ne gre, česar se seveda veselijo Ferrarijevi navijači, ki so predolgo trpeli premoč Mercedesovih dirkalnikov. Drugi Ferrarijev voznik Barichello je bil kot ponavadi preveč počasen, da bi pokazal kaj več, česar sicer najbrž tudi ne zmore. Najbrž ima prav brazilska legenda F1 Nelson Piquet, ki od vedno trdi, da gre pri Rubensu za drugorazrednega dirkača in nič več. Piquet je bil namreč pred leti med tistimi, ki so takoj vedeli, da prihaja obdobje Schumacherja.

To nedeljo, 1. julija, bo dirka za Veliko nagrado Francije na dirkališču Magny Cours, o katerem Schumacher pravi, da je eno najtežjih na svetu, ker se predvsem pnevmatike izjemno hitro obrabijo in jih je zato potrebno večkrat menjati. Brata Schumacher po nedeljski tekmi ne govorita tudi zato, ker je mlajši brat na lastne oči videl, kako se dirka: slavnejši brat ga je namreč takoj po startu tako nesramno in kaj malo bratsko stisnil v ograjo, da smo se lahko bali tudi najhujšega...

Nedeljska dirka v najprestižnejšem razredu bo torej v Francijo spet privabila veliko gledalcev, nas pa pred televizijske zaslonke; samo upamo lahko, da bomo imeli kaj videti!

ZUT

NOGOMET / SLAVJE V RIMU

MILIJONSKA MNOŽICA ZA ROMO

V Rimu smo bili prejšnjo nedeljo, 24. t.m., priča dogodku, ki je v svetovnem merilu brez primerjave. Milijon in pol velika množica ljudi se je namreč zbrala na odprtem kraju v središču Večnega mesta, kjer je nekoč stal Circus Maximus, da bi sledila koncertu italijanskega pevca Antonella Vendittija, predvsem pa, da bi videli svoje ljubljence, igralce nogometnega kluba Roma, ki so letos osvojili naslov najboljših v Italiji.

Slo je za pravi biblični shod, ki seveda s Svetim pismom nima veliko skupnega, saj je celo sociologe, ki že pregovorno za vse družbene stvari takoj najdejo, ali celo vedo odgovore, velikanska množica ljudi v Rimu najprej presenetila in takoj nato tudi zelo zbegala. Ko smo preko na novo ustanovljene televizijske hiše La Sette (Mimogrede: Srečno in ne bodite taki, kakršni so drugi!) tudi mi spremljali dogajanje v Rimu, smo na lastne oči videli, koliko ljudi se je zbralo, in poslušali smo seveda tudi razne izvedence, ki so spregovorili o tem, kako se ljudje radi družimo, kako hočemo oditi iz anonimnosti, in še niz podobnih stvari smo slišali, a jih zaradi dostojanstva naših bralcev niti ne navajamo. Vse ima namreč svoje meje in govorjenje o tem, da je bilo v Rimu zbranih več kot milijon in

pol ljudi samo zaradi tega, ker "bi vsakdo od njih rad prišel iz anonimnosti", je bedarija, ki je velika vsaj toliko, kolikor je velik bližnji Kolosej. Če bi raje govorili o tako imenovanem "efektu ovc", bi se raje strinjali, pa čeprav ne gre samo zato.

Predvsem se je tam zbralo veliko ljudi iz preprostega razloga, ker so lahko Vendittija in njegove goste gledali in poslušali zastoj in beseda "gratis" ima od vedno čudovit vonj in še boljši okus. Zbrali pa so se tudi zato, ker so lahko od blizu videli svoje ljubljence, nogometne Montello in Tottija and co., da o predsedniku kluba Roma Sensiju ne rečemo nobene; tudi to radi naredimo iz pietete do naših bralcev. Veliko ljudi pa se je zbralo tudi zato, predvsem moških in seveda tudi nekaterih žensk, ker so dolgo čakali in čakali na vrh večera, ki ni bila kaka Vendittijeva pesem, ampak objubljeni "strepatease" sredozemsko lepe igralko Sabine Ferilli, ki je objubo izpolnila, a vseeno ohranila dostojanstvo, ko je ostala v bikiniju z zastavo rimskega moštva v rokah...

In če bi rekli samo še to: Se še spominjate latinskega reka "Panem et circenses!-Kruha in iger!"

Nič novega torej, pravzaprav Nil novi sub sole...

ZUT

